

Latvijas Universitāte
Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte

**PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDES VADĪTĀJA UN
VECĀKU SADARBĪBA IZGLĪTĪBAS IESTĀDES DARBA
PILNVEIDOŠANĀ**

MAĢISTRA DARBS

Darba vadītājs: Dr. sc. administr. Imants Gorbāns

Autors:
Zinaida Marcinkeviča

stud. apl. Nr.zm08 034

RĪGA 2010

Anotācija

Maģistra darba tēma ir „Pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja un vecāku sadarbība izglītības iestādes darba pilnveidošanā”.

Darbā aprakstīta pedagoģiskās sadarbības būtība un nepieciešamība pirmsskolas izglītības iestādes darbībā. Izpētot pedagoģisko literatūru, tiek aplūkota iestādes vadītājas darbības aspekti un loma iestādes darba kvalitātes pilnveidošanā. Izglītības iestādes un vecāku sadarbība ir viens no virzītājspēkiem izglītības iestādes darba attīstībā. Vadītājam sadarbībā ar vecākiem nepieciešams pakāpeniski ieviest inovācijas iestādes darbībā, kas pilnveidotu pirmsskolas iestādes darbību.

Apkopojot zinātnisko literatūru par savstarpējas sadarbības nozīmīgumu, tika analizētas iespējas un to piemērotība iestādei. Izzinot pasaulē izmantojamās sadarbības formas ar vecākiem un ņemot vērā vecāku bērnu vēlmju analīzes rezultātus, tika izvēlēti vispiemērotākās, kas derētu iestādei „X”. Aprakstīts iestādes pašvērtēšanas process, ar mērķi paaugstināt iestādes izglītības kvalitāti. Darbā piedāvāts iestādes un vecāku sadarbības modelis.

Maģistra darba izstrādāšanas laikā tika pētītas un apkopotas vecāku un skolotāju vēlmes un vērtējums sadarbības procesā iestādē, vadītāja darba nozīmīgums.

Atslēgvārdi: sadarbība, saskarsme, pilnveidošana, inovācija, vecāku iesaistīšana.

Anotation

MA Paper's topic is „Cooperation between the Head of pre-school educational institution and the parents work improvement of the educational institution”.

The paper describes the pedagogical nature of cooperation and the need for a pre-school in action. Investigating the pedagogical literature, the authorities dealt with the operational aspects of the Head of the institution's work and role of quality improvement. Education authorities and parents' cooperation is one of the driving forces behind the development of educational institutions. The Head, in cooperation with the parents need to gradually introduce innovation institutions functioning in pre-school institutions to improve performance.

Summarizing the scientific literature on the importance of mutual cooperation, were analyzed opportunities and their suitability for educational institution. Exploring the world used forms of collaboration with parents and taking into account the parent's wishes in the analysis results, was selected the most appropriate forms to fit for institution "X". Self-evaluation process is described in the MA paper with a view to increase the quality of education institutions. The paper provides authorities and parents' cooperation model.

During Master's work writing process were studied and collected parents and teachers expectations and assessment of the process of cooperation in pre-school institution and relevance of work of Head of a pre-school educational institution.

Keywords: cooperation, communication, development, innovation, involvement of parents.

Saturs

Ievads	5
1. Pedagoģiskās sadarbības būtība	7
1.1. Sadarbības jēdziens	7
1.2. Pirmsskolas izglītības iestādes sadarbība ar vecākiem.....	9
2. Pirmsskolas izglītības iestādes vadības darbība	19
2.1. Pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja darbības funkcijas.....	19
2.2. Iestādes vadītāja sabiedrisko attiecību veidi un funkcijas.....	24
2.3. Vadītāja loma iestādes darba kvalitātes pilnveidošanā.	30
Teorētiskās daļas secinājumi:.....	33
3. Pirmsskolas izglītības iestādes sadarbības veidošanas praktiskie aspekti.....	34
3.1. Vecāku iesaistīšanas process iestādē „X”	34
3.2. Iestādes pašvērtēšanas process	39
3.3. Vecāku iesaistīšanas formas.....	41
3.4. Sadarbības ar vecākiem modelis	51
Praktiskās daļas secinājumi:.....	53
4. Pētījuma norise un iegūto datu raksturojums	54
SECINĀJUMI.....	66
Izmantotā literatūra	68
Pielikumi	71
Pielikums Nr.1.....	71
Pielikums Nr.2.....	75
Pielikums Nr. 3.....	77
Pielikums Nr. 4.....	78
Pielikums Nr.5.....	79

Ievads

Veiksmīga bērna personības attīstība lielā mērā atkarīga ne tikai no vecāku darba mājās un augsti kvalificētu pedagogu darba izglītības iestādē, bet arī no abu pušu (pirmsskolas iestādes un ģimenes) sadarbības, spēku apvienošanas kopīgā mērķa labā – vispusīgi attīstīta, laimīga, sabiedrībai noderīga cilvēka izveidošana.

Pirmsskolas izglītības iestāde ir vieta, kur bērnam ir radītas iespējas plašam emocionālajam kontaktam ar tuvām un viņa dzīvē nozīmīgām sfērām. Nekas bērnam nespēj aizstāt ģimeni. Pamats bērna personības pamatvērtībām un pamatorientācijām tomēr tiek ielikts ģimenē.

D. Lieģeniece pierādījusi, ka jo pilnīgāka, daudzpusīgāka, ilgstošāka ir saskarsme starp ģimenes locekļiem, jo labāka ir bērna pašsajūta. (D.Lieģeniece,1990)

Šeit tad arī slēpjas viens no skolotājas grūtākajiem uzdevumiem – audzināt ne tikai bērnus, bet arī ģimenes, no kurām tie nāk. Svarīgi, lai bērni katru dienu ar vienlīdz lielu vēlēšanos dotos gan uz pirmsskolas iestādi, gan mājās. To varēs panākt tikai tajā gadījumā, ja pirmsskolas iestādes un ģimenes audzināšanas mērķis būs vienots, bet vienots varēs būt tikai tad, ja vecāku izpratne un pedagoģiskās kultūras līmenis būs tik augsti, lai zinātu, kas viņiem jāizaudzina, lai izprastu, kādā ceļā audzināšanai būs sekmīgi rezultāti. Pirmsskolas iestādes un ģimenes sadarbība mūsdienās ieguvusi pavisam citas nianšes. Pārmaiņas redzamas jau pašā izvēlētajā terminā. No tradicionālā „darba ar vecākiem” pirmsskola cenšas virzīties uz „sadarbību ar vecākiem”, taču, lai tā notiktu sekmīgi, svarīgi aktīvi piedalīties abām pusēm. Monologa vietā jāveido dialogs. Pirmsskolas iestādei un ģimenei jātop par sadarbības partneriem.

Sadarbības veidā, kurā piedalās vecāki un vadītājs pilnveido un bagātina konkrētās pirmsskolas izglītības iestādes darbību. Aktuāls ir jautājums, kādēļ nepieciešams veidot šāda veida sadarbību. Vai sadarbības rezultātā izglītības iestādes darbība mainīsies? Nākotnē vadītāja funkcijas arvien vairāk tiks pakārtotas dažādu sadarbības formu meklēšanai un aktivizēšanai, pedagoģiskā darba organizēšanu un plānošanu - deleģējot metodiķim un skolotājiem.

Mērķis nākotnē ir viens – izglītots, kulturāls, zinātkārs, labu izglītību ieguvis bērns, vēlāk pilnvērtīgs sabiedrības loceklis. Tomēr, kā un ar kādiem līdzekļiem to iespējams panākt? Mūsdienu dzīves ritms ievieš jaunas korekcijas vadības darbā arī pirmsskolas izglītības iestādēs, tādēļ iestādes vadītājam jāspēj un jāprot pielāgoties izmaiņām un vecāku prasībām saistībā ar pirmsskolas izglītības iestādes darbību. Ļoti svarīga ir iestādes iekšējā vide un sadarbības organizēšana starp personālu, jo tikai labvēlīgi noskaņotā vidē bērns spēs labi justies (kā lielā ģimenē), gūt zināšanas un attīstīties veiksmīgi.

Pētījuma objekts: sadarbības process izglītības vadības darbā.

Pētījuma priekšmets: pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja un vecāku sadarbības veidošana.

Pētījuma jautājums: kā pirmsskolas izglītības iestādes un ģimenes sadarbība sekmē bērna vispusīgu attīstīšanu.

Par darba mērķi tika izvirzīts : teorētiski izziņāt un empīriski izpētīt pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja un vecāku sadarbības iespējas, lai veiktu kvalitatīvu, bērnu personību attīstošu iestādi.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi tika noteikti sekojoši **uzdevumi:**

- Izpētīt literatūru un periodiku par sadarbību starp ģimeni un pirmsskolas izglītības iestādi.
- Iepazīt un analizēt esošās sadarbības formas „X” pirmsskolas izglītības iestādē.
- Izvērtēt vadītāja administratīvo un pedagoģisko sadarbību ar vecākiem pirmsskolas izglītības iestādē.
- Atklāt sadarbības nozīmīgumu savstarpējo attiecību jomā pirmsskolas izglītības iestādē.
- Noskaidrot vecāku un skolotāju vēlmes sadarbības procesā un izstrādāt pirmsskolas izglītības iestādes „X” sadarbības modeli.

Pētniecības metodes:

- Literatūras apkopošana un analīze;
- Anketēšana;
- Personīgās pedagoģiskās pieredzes analīze;
- Iegūto datu analīze.

Pētījuma bāze: Pirmsskolas izglītības „X” iestāde.

Pētījuma laiks: 2008. gada septembris – 2009. gada novembris.

Darbs veidots četrās daļās. Pirmajā daļā tika analizēti sadarbības jēdziena teorētiskie aspekti. Otrajā daļā pievērsta uzmanība pirmsskolas izglītības iestādes vadītājas darbības veidiem un funkcijām, kā arī apskatīta vadītāja loma iestādes darba pilnveidošanā. Trešajā daļā tiek apskatīti iestādes vadītāja un vecāku sadarbības praktiskie aspekti. Kā sadarbības rezultātā mainās, dažādojas un uzlabojas iestādes darbība. Ceturtajā daļā tika apkopoti pētnieciskā darba rezultāti.

1. Pedagoģiskās sadarbības būtība

1.1. Sadarbības jēdziens

Ir sastopami vairāki sadarbības jēdziena skaidrojumi, taču atkarībā no tā, kādā zinātnes nozarē šis skaidrojums interpretēts, saskatāmas dažādas nianse sadarbības jēdziena atšifrējuma.

Sadarbības jēdziens atspoguļots psiholoģijas terminu skaidrojošajā vārdnīcā- tāda cilvēka mijiedarbība, kurā notiek apvienošanās, izvirzot kopīgo mērķi, vai savstarpēja darbības saskaņošana (Psiholoģijas vārdnīca;1999).

A. Baldiņš un A. Raževa ir izveidojuši savu sadarbības jēdziena skaidrojuma interpretāciju – pedagoģiskā sadarbība ir skolas, skolēnu un vecāku radoša darbība kopīgu mērķu sasniegšanā, proti, skolēna personības attīstībā (Baldiņš A., Raževa A.;2001)

Pedagoģijas terminu skaidrojošajā vārdnīcā sastopams šāds sadarbības jēdziena skaidrojums – kopīga darbība; savstarpēji saskaņota darbība, vajadzības gadījumā cits citam palīdzot, cits citu atbalstot. Sadarbības partneriem var būt kopīgs mērķis, kopīgi uzdevumi vai – katram savs mērķis un uzdevumi (Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca;2000).

Šie jēdziena definējumi ir samērā īsi un skaidrojamo objektu apraksta diezgan vienpusīgi. Galvenais uzsvars tiek likts uz sadarbību kā kopīgu darbību kopīgu mērķu sasniegšanai – visi sadarbības partneri rīkojas saskaņoti, lai sasniegtu tiem kopīgi nosprausto mērķi. Plašāk interpretētajos skaidrojumos uzsvars uz kopīgo darbību paliek nemainīgs, savukārt, kopīgais mērķis vairs nebūt nav tik viennozīmīgs un nepārprotams sadarbības komponents.

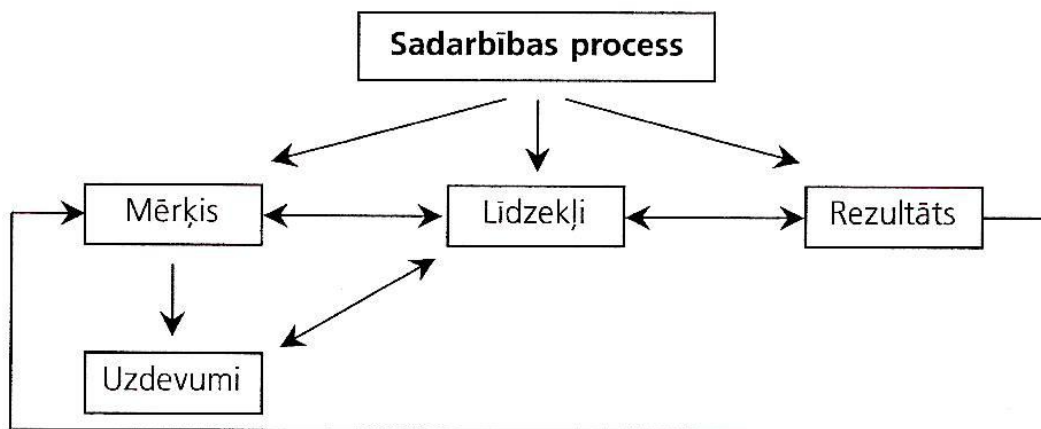
A. Špona uzsver, ka sadarbība ir divu vai vairāku cilvēku darbs uz kopīgo mērķi, saskaņotiem mērķa sasniegšanas līdzekļiem, tuvinātu novērtējumam un pašnovērtējumam par sasniegtajiem rezultātiem. Un izšķir četrus sadarbības posmus:

- psiholoģiskā sagatavošana;
- praktiskā sagatavošana;
- darbības realizācija;
- rezultātu novērtēšana. (Špona A.;2004)

Lai gan sadarbības jēdziena skaidrojumi atšķiras, ir divas lietas, kas paliek nemainīgas un kalpo kā sadarbības galvenie komponenti:

- kopīga darbība;
- saskaņota darbība.

Analizējot sadarbību no procesuālā viedokļa, izdalāmi vairāki komponenti (1. att.)

1.1.att. Sadarbības process (Baldiņš A., Raževa A.; 2001)

Bērna veselīgai attīstībai ir vajadzīga sakārtota un vienota attieksme pret audzināšanu visās dzīves jomās. Sadarbība vispirms nozīmē mācīties arvien labāk izprast audzināšanas mērķus un ceļus. M. Montesori skaidro: apzīmējums „audzinātājs” šajā ziņā ir attiecināms gan uz vecākiem, gan audzinātājiem pirmsskolas audzināšanas iestādēs, gan arī visu skolas pakāpju skolotājiem. (Montesori M.;1995)

Ģimenē bērna audzinātājam jārikojas ar „apdomātu palīdzību un mīlestības rūpēm”. Galvenais ir novērot un mēģināt novērtēt visas bērna saprātīgās darbošanās formas. Bērna tieksme darboties jāatbalsta, cik vien iespējams, bet nevajag bērnus apkalpot. Mums viņi jāaudzina patstāvībai. Bērnām jānodrošina arī ārēji līdzekļi, kādi ir vajadzīgi viņu attīstībai. Bērnām ir nepieciešama apkārtējā vide, lai psihiskās spējas varētu attīstīties, vingrināties.(Montesori M.;1995)

1.2. Pirmsskolas izglītības iestādes sadarbība ar vecākiem

Analizējot zinātnisko literatūru, nonācu pie atziņas, ka vecākiem, teorētiķiem un praktiķiem aktuāla ir problēma, kas saistās ar bērnu audzināšanu un viņa personības veidošanu. Kā sagatavot bērnu modernās un daudzveidīgās pasaules dzīvei un uztverei. Gatavība turpināt mācības sevi pilnveidojot ir priekšnoteikums, kas pildāms mūsdienu izglītības sistēmai. Ne tikai Latvijā, bet arī visā pasaulē nemitīgi tiek meklēti ceļi, kā uzlabot un pilnveidot izglītības sistēmu, lai bērns justos brīvs un viņa personība attīstītos brīvi, dabiski. Izglītības procesā būtu jāievēro pakāpenības principu, pielāgojot to individuālās attīstības īpatnībām. Tiek meklētas un pilnveidotas darba formas atbilstoši bērna vecumposma īpatnībām un individuālajām spējām. Vecāku un pirmsskolas izglītības iestādes pedagogu mērķis ir veidot vienotu pamatu bērna pašattīstībai, viņa spēju pašatklāsmi.

Attīstības būtība pirmsskolas izglītības iestādēs balstās uz veseluma pieeju un ir determinēta ar pedagoga pedagogiskās darbības virzienu (Andža G.;2006). Mūsdienās bieži sastopama ir situācija, ka daļa vecāku uzskata – jāizglīto un jāaudzina ir izglītības iestādēm – pirmsskolas skolotājām.

R. Kaņepēja un V. Giluča uzsver, ka pedagogiskā sadarbība ir pirmsskolas iestādes un ģimenes radoša darbība kopīgu mērķu sasniegšanā, proti, pirmsskolēna personības attīstība. Sadarbība iespējama, ja tiek apzināta kā sistēmisks process, kurā jebkurš no komponentiem atrodas paritātes attiecībās cits ar citu. Ļoti svarīgi to ievērot pirmsskolas iestādes un ģimenes sadarbībā (Kaņepēja R.;2003).

G. Ancāne uzskata, ka tieši bērna personības emocionālajai attīstībai ģimenē ir nozīmīgi ir šie sekojošie procesi. Pirmkārt, pāreja no bērna atkarības un ierasta komforta uz pieaugušā jau neatkarīgāko stāvokli. Otrkārt, pāreja no vietas ģimenes centrā uz perifēriju, kad bērns sāk zaudēt savu īpašo stāvokli ģimenē un viņam ir jāmacās sadarboties ar citiem (Ancāne G.; 2002).

Abi iepriekšminētie procesi bērna attīstībā ir aktuāli pirmsskolā un ir būtiski, lai attīstoties bērna personībai, vecāki un pirmsskolas pedagogi, savstarpēji sadarbojoties, spētu palīdzēt izaugt brīvam, mērķtiecīgam, pozitīvi tendētam bērnam.

Tikai tad, ja bērns izjutīs, ka tiek cienīts, viņa īpatnības tiek respektētas jau no agras bērnības, tas būs pamats uzticībai un sadarbībai ar citiem cilvēkiem (Ancāne G.;2002).

Manuprāt, primārā loma bērna izglītošanā un audzināšanā ir jāveic vecākiem. Vecāki ir atbildīgi, lai pamatvērtības bērnam tiktu ieaudzinātas ģimenē. Ekonomikas attīstības rezultātā parādās interesanta tendence izglītībā ne tikai Latvijā, bet arī pasaulē – jo ekonomiski attīstītāka valsts, jo savstarpēji cilvēciskā kontakta kļūst arvien mazāk. Nozīmīgu lomu ieņem

dažāda veida informācijas tehnoloģijas, un savstarpēja komunikēšanās notiek ar informāciju tehnoloģiju palīdzību, cilvēkiem tas dod priekšrocības sazināties ērti un ātri.

Ģimene ir pats svarīgākais bērna audzināšanas un personības realizācijas institūts, jo tā ir dabiska vide, sabiedrības pamat šūniņa, kura attīstās jaunais cilvēks un kura spēcīgi ietekmē bērnu. Mājās ģimene bērnu sarga baro, apgērbj, māca atšķirt labo no ļauna, runā ar bērnu, lasa pasakas – dara visu to, kas bērnam nepieciešams. Katrā ģimenē ir kādu mērķu kopība un, lai īstenotu šos mērķus ģimene savstarpēji sadarbojas. Sadarbības prasmes modelis izveidojas jau ģimenē vēl pirms bērna apmeklēšanas pirmsskolas izglītības iestādes.

Ir daudz un dažādi iemesli, kādēļ vecāki savu atbildības nastu par bērnu audzināšanu grib novelt uz pirmsskolas izglītības iestādes pleciem. Raksturīgākais no tiem ir ģimenes sociālekonomiskais stāvoklis, kas bieži vien ir saistīts ar lielu aizņemtību darbā. Bērnam tiek radīti ekonomiski labi dzīves apstākļi, bet pietrūkst emocionāla kontakta ar vecākiem, kas tiek kompensēts no vecāku puses ar dažāda veida materiālo lietu iegādi.

Somu firma „Edufin” izstrādāja novērtēšanas sistēmu pirmsskolas iestādē. Sistēmas izstrādāšanas laikā pedagogi pētīja un analizēja pirmsskolas iestāžu darbību audzināšanas procesa novērtēšanā. Somu pedagogi uzskata, ka novērtējot bērnu attīstību un darbu plānošanu, pirmsskolas skolotājiem par pamatu jābūt zināšanām par audzināšanu principiem ģimenē. (Almann S., Luuri J., Mjand M. Reinap L.;2001)

Vecāku priekšstats par audzināšanu, viņu personīga pieredze palīdz iestādes darbiniekiem labāk sastādīt programmu un atbilstoši novērtēt bērna attīstību. Tādējādi, ģimenei un pirmsskolas iestādei priekšā ir dažādi jautājumi: kā paaugstināt dažādu rezultātu darbību, kā palīdzēt bērnam atrast to, kas viņam tiešam interesē, ņemot vērā, kā tās ne vienmēr sakrīt ar to kas piesaista pašu pieaugušo (Almann S., Luuri J., Mjand M. Reinap L.;2001).

Piekritu somu kolēģiem, ka ir nepieciešams iesaistīt vecākus iestādes darbības plānošanā, ka arī viņu atbalsts svarīgs bērna attīstībā un audzināšanā ģimenē. Kā vidutājs starp pirmsskolas izglītības iestādes vadītāju un vecākiem parasti ir pirmsskolas izglītības iestādes personāls, skolotājas, logopēds. Daudz ir atkarīgs no pedagoga spējam uztvert un pārraidīt informāciju nesagrozītā veidā. Ir ikdienas sadzīvīskie jautājumi, ko risina skolotājas kopā ar iestādes vadītāju. Skolotāji – profesionāļi zina bērna attīstības likumsakarības, uzmanīgi pēta katra bērna individuālās īpatnības un to visu ņem vērā plānojot sadarbību ar ģimeni. Bet, protams, labāk savus bērnus pazīst vecāki. Iesaistot ģimeni pirmsskolas iestādes dzīves plānošanā, iestāde atdzīst katras ģimenes individuālās īpatnības.

Eiropā pirmsskolas izglītības iestāžu sistēmā arvien biežāk rada apstākļus, lai iestādes varētu patstāvīgi koordinēt savu darbību ievērojot valsts likumdošanu. Sakarā ar to notiek

lielas izmaiņas visā pirmsskolas izglītības sistēmā. Katra iestāde saņem pietiekamu varas pilnvaru un kā sekas uzņemas lielu atbildību. Pirmsskolas iestādes atbild par kvalitāti un sava darba novērtēšanu.

Pedagoģiskajā procesā iesaistītas puses vēlas redzēt jaunu pirmsskolas izglītības modeli, kas ļautu aktīvi līdzdarboties iestādes darbībai, pedagoģiskajam personālam, bērnam un viņa vecākiem. Ne vienmēr harmoniski attīstītas bērna personības veidošanā pietiek ar vecāku sniegtajām zināšanām. Lai šo procesu spētu veiksmīgi realizēt vecākiem ir nepieciešamas zināšanas par bērna prasmju un iemaņu nepieciešamību pirmsskolas vecumposmā.

Reizēm sadarbība ar vecākiem vairāk tiek organizēta formālu apsvērumu dēļ: sapulce ir jānoorganizē un teorētiska informācija par bērna attīstību ir jāsniedz, lai gan vajadzība pēc šāda veida organizētas sadarbības nav nekāda. Ja kopīgi sadarbojoties netiek veikta bērna attīstību veicinošu mērķu sadale, kas, kur, un ko darīs, uzdevumi parasti netiek izpildīti. Vecāki noklausoties teorētiskās atziņas uzskata, ka uzdevuma izpilde jāatstāj pirmsskolas pedagoga ziņā, savukārt pedagogs vēlas, lai kādu no uzdevumiem veic vecāki. Arī D.Dzintere akcentē sekojošu pieeju, visas pirmsskolas izglītības iestādes nav vienādas – katrai no tām ir atšķirīga pedagoģiskā vide, mērķi un vērtības, struktūra, attiecības, metodes un stratēģija. Par audzināšanas mērķiem pirmsskolā atbild pirmsskolas iestādes pedagogi, kas bērna attīstībai pakārto materiālo vidi, organizē rotaļnodarbības un sadarbojās ar bērna vecākiem (Dzintere D.;2002).

A. Baldiņš un A. Raževa uzskata, ka reizēm veiksmīgas sadarbības organizēšanā var rasties arī problēmas, kuras tieši vai netieši var ietekmēt dažādi faktori no vecāku puses:

- aizņemtība darbā;
- liela vecuma starpība;
- veco stereotipu aktualizēšana;
- novecojušo audzināšanas un izglītošanas tradīciju idealizēšana. (Baldiņš A., Raževa A.;2001)

Bieži vien iepriekšminētās iezīmes papildina manus ievērojumus, ka vecāki nevēlas uzņemties papildus atbildību un saistības, jo bieži vien nav pārliecināti par savas darbības nozīmīgumu pedagoģiskajā procesā pirmsskolas izglītības iestādē. Liela daļa uzsver savu aizņemtību darbā.

Pirmsskolas prasme iesaistīt un ieinteresēt ģimeni pirmsskolas izglītības iestādē veido labvēlīgas saiknes, dod ieguldījumu. Ja ģimene izjūt sevi kā nozīmīgu un neatņemamu sastāvdaļu bērna mācīšanas procesā, tad veidojas vēlme būt kopā, palīdzēt – sadarbojoties ar pedagogiem. No pedagoga, viņa izdomas, psiholoģiskās intuīcijas, lielā mērā atkarīgs, cik aktīva un atsaucīga ģimene būs kā sadarbības partnere. Esmu pārliecināta, ka ģimenes

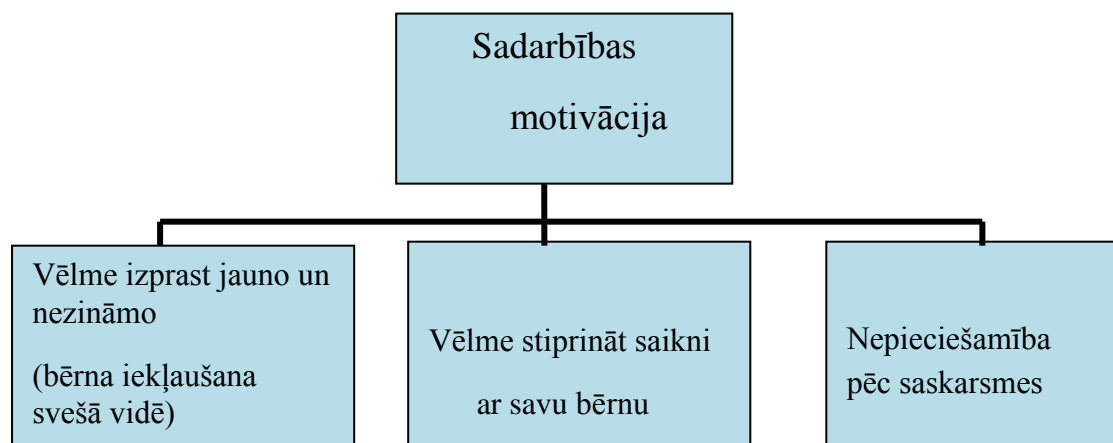
iesaistīšana pirmsskolas aktivitātēs dod labumu gan bērnam, gan ģimenei kopumā, gan iestādei. Novēroju, ka viena no būtiskajām problēmām, kas kavē iestādes un ģimenes sadarbības veidošanos ir problēma, kas nāk no skolotāja – viņa pasivitātes un neuzņēmības. Problēmu rāda vecāku neinformētība par sadarbības iespējam. Uzskatu, ka sadarbība nav iespējama arī tad, ja kāds no sadarbības partneriem deklarē savu pārkumu, uzspiežot pārējiem savas intereses.

Arvien lielāka loma tiek atvēlēta konstruktīvai sadarbībai, kas ir:

- sapratnes veidotāja starp sadarbības partneriem;
- informācijas apmaiņas nodrošinātāja;
- jaunu zināšanu sniedzēja. (Kaņepēja R.;2003)

Pēc R. Kaņepējas un V. Gilučas domām, pirmsskolas pedagogu un ģimenes veiksmīgas sadarbības būtisks nosacījums ir motivācija. (Kaņepēja R.;2003)

Kāda tad varētu būt sadarbības motivācija? Manuprāt, vecāki grib personiski līdzdarboties bērna attīstības veicināšanā un šīs sadarbības motivācija varētu būt: (sk.1 2. att.)

12. att. Sadarbības motivācija (pēc Kaņepējas, R.,2003)

R. Kaņepēja un V. Giluča uzsver, ka pētījumi liecina, ka palielinās to ģimeņu skaits, kuras ar pirmsskolas iestādi sadarbojas neregulāri. Vecāki min šādus iemeslus:

- ģimenes loma nenovērtēšana un formāla attieksme pret darbu ar vecākiem;
- neprasmē izvirzīt konkrētus uzdevumus un izvēlēties adekvātas metodes;
- orientācija uz ģimeni vispār (uz vidusmēra ģimeni), neņemot vērā konkrētas ģimenes audzināšanas pieredzi, izglītības pakāpi, kultūras līmeni utt.
- nereti tiek grauta ģimenes autoritāte. (Kaņepēja R.; 2003)

Latvijas vecāku apvienība VISI veica neatkarīgu pētījumu „Vecāku līdzdalība izglītības jautājumu lemsānā”. Pētījuma mērķi bija:

- noskaidrot vecāku un skolas sadarbības intensitāti un efektivitāti;

- noskaidrot vecāku aktivitāti sadarbībā ar skolu;
- noskaidrot vecāku apmierinātību ar sadarbības rezultātiem. (pētījums, www.lva-vedi.lv.)

Pētījuma rezultātā tika noskaidrots, ka gandrīz puse vecāku (47%) uzskata, ka nav nepieciešamības sadarboties ar skolu, jo apmierina pašreizējā situācija, savukārt, 32% vecāku nav ticības, ka sadarbība ar skolu kaut ko mainīs un vecāku viedoklis tiks uzklauts. (pētījums, www.lva-vedi.lv)

Pēc aptaujas rezultātiem visi vecāki nosacīti tika iedalīti četrās grupās:

- aktīvie vecāki (19,7%) – viņi aktīvi iesaistās sadarbībā ar skolu jautājumos, kas skar viņu bērnu izglītību un audzināšanu;
- neieinteresētie vecāki (45,2%) – nav ieinteresēti sadarbībā ar skolu un to nevēlas darīt;
- aizņemtie vecāki (24,6%) – vēlas, bet nav laika, lai iesaistītos savu bērnu izglītības un audzināšanas jautājumu risināšanā;
- norobežotie vecāki (10,5%) – neiesaistās sadarbībā ar skolu, bet to vēlētos, jūtas atstumti no skolas, netic, ka ir jēga sadarboties ar skolu. (pētījums, www.lva-vedi.lv)

Vecāku līdzdalības vērtējums dažādās izglītības iestādēs ir ļoti atšķirīgs. Līdzdalība visbiežāk aprobežojas ar informācijas iegūšanu un atsevišķos gadījumos seko lēmumu – rīcības ietekmēšana un izvērtēšana. Izglītības iestāde ir vecāku partneris bērnu izglītošanā un izglītības pasūtījuma izpildītājs. Vecākiem kā izglītības pasūtītājiem ir jāprot apspriest izglītības mērķus un vērtības, kā arī jāprot novērtēt sasniedzamus rezultātus. Vecākiem ir interese par šiem jautājumiem, bet nav pieredzes. Latvijā kā jaunā demokrātiskā valstī sociālo partneru līdzdalības prakse tikai veidojas, tāpēc ļoti svarīgi ir arī pozitīvas pieredzes apmaiņa. Mūsu sabiedrībā trūkst priekšstata par līdzdalību un nav pietiekoši attīstītas prasmes darbam ar dažādu viedokļu izteicējiem. Jāorganizē diskusijas, jāvienojas par kopīgiem mērķiem bērna audzināšanā.

E. Pagraba iedala vecākus pēc attieksmes pret bērnu un viņu audzināšanu grupās:

- izprot bērnu intelektuālās audzināšanas nepieciešamību un iespēju robežās cenšas to veikt;
- vēlas, lai bērns būtu sagatavots skolai, bet neprot viņā veidot pozitīvu attieksmi pret mācību darbu;
- neizvirza nekādus intelektuālās audzināšanas uzdevumus. (Pagraba E.; 2005)

Tāpēc ļoti svarīgi rūpēties par vecāku zināšanu līmeņa paaugstināšanu, izglītojot, informējot viņus. Lai paaugstinātu vecāku pedagoģisko kultūru, svarīgi izzināt ģimeni, tās pedagoģiskās iespējas, nodibināt sadarbību ar ģimenes locekļiem.

Iestādes pedagogiem ļoti taktiski jāizpēta katra ģimene, tās attieksme pret bērna audzināšanu, jāapzinās problēmas, ar kurām iespējams saskarties sadarbībā ar katru atsevišķo ģimeni. Tāpēc jānovērtē:

1. kāda ir ģimenes struktūra (kas piedalās bērna audzināšanā – abi vecāki, tikai viens no vecākiem, vecvecāki, aizbildņi);
2. kāds mikroklimats valda ģimenē (cik pozitīvas un atbalstošas ir ģimenes locekļu savstarpējās attiecības);
3. kāda ir audzinošo ietekmju sistēma, audzināšanas stili, metodes un paņēmieni.

Cilvēks ir sabiedriskā būtne, tādēļ tā darbības veidi noris sadarbības kontekstā, kura tiek uzskatīta par galveno cilvēka esamības formu. Sadarbība nav iedomājama bez partneru savstarpējās mijiedarbības. Parasti tā tiek veidota darbojoties ar kādu konkrēti apzinātu mērķi. Savstarpēja mijiedarbība var izpausties divās diametrāli pretējās formās: sadarbībā un konkurencē. Cilvēks dzīvo sabiedrībā, tādēļ ir jāspēj sadzīvot un sadarboties ar citiem.

Manuprāt, ka pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja sadarbība ar vecākiem ir sarežģīts process, kura laikā veidojas sabiedriska doma. Apzināti tiek veidots priekšstats par izglītības iestādi, mērķtiecīgi strādāts, lai veiksmīgi darbotos, iepriekš izvēlēta virzienā sasniedzot izvirzītos mērķus un uzdevumus. Sadarbība ar vecākiem ir sarežģīta, jo jāņem vērā atšķirīgi līmeņi, kuros izglītības iestādes vadītājam ir jāspēj sadarboties ar cilvēkiem, kā arī cilvēku atšķirīgais inteliģences, zināšanu un sociālais līmenis. Lai sadarbība būtu veiksmīga, pirmsskolas izglītības iestādes darbībā ir jādefinē mērķi, līdzekļi, kā arī metodes, ar kurām tiks sasniegti cerētie rezultāti.

Pirmsskolas izglītības iestādes un vecāku sadarbība varētu veidoties veiksmīga, ja ņem vērā faktu, ka ģimene pēc savas uzbūves ir konservatīvs veidojums, kas laika gaitā ir mainījies ļoti maz. Tās pamatuzdevumi ir saglabāt garīgo un fizisko reprodukciju ar iepriekšējās paaudzes dominanti par jauno paaudzi. Pretstatā tam ir izglītības iestāde, kas mainās un attīstās reizē ar sociālekonomiskajām norisēm pastāvošajā valsts iekārtā un sabiedrībā. Sadarbību apgrūtina fakts, ka pirmsskola pēc savas būtības spēj būt daudz mainīgāka nekā ģimene.

Jo mazāk būs neizprotamu darbību no pedagogu vai vecāku puses, jo veiksmīgāka izdosies savstarpējā sadarbība. Veiksmīgas sadarbības priekšnoteikums ir vecāku spēja pieņemt izvēlētais pirmsskolas izglītības iestādes koncepciju, pirmsskolas izglītības dienas ritmu, tādēļ izglītības iestādes vadītājam jau pirmajā tikšanās reizē ar ģimeni šie jautājumi būtu jāizrunā un vecākiem neskaidrais jāizskaidro. Jau šajā tikšanās reizē pirmsskolas izglītības iestādes vadītājam izziņot vecāku priekšstatus par bērna izglītošanu un audzināšanu, kā arī to, ko vecāki grib sagaidīt no pirmsskolas iestādes būtu nepieciešams piemeklēt

psiholoģiski vispiemērotāko pirmsskolas pedagogu. Izglītības iestādes iespēju robežās bērnu būtu vēlams apmācīt līdzīgi domājošiem pirmsskolas pedagogiem. Pozitīvi, ja vadītāja atļauj jau pirmajā tikšanās reizē apskatīt bērna nākamo grupu un iepazīties ar pedagogiem, kas kopā ar bērnu būs arī ikdienas gaitas.

Nepiekrītu A. Ķempes atziņai, ka vecāki savu bērnu neuztver kā vērtību, jo paši bērnība nav izjutuši sevi kā vērtību, bet bieži kā nesaprasto, apgrūtinošo, aprūpējamo, mācāmo, bīdāmo utt.(Ķempe A.,2003). Jā, ir tādi vecāki, bet tagad vecāki ir vairāk izglītoti un mēģina saprast savu bērnu, interesējas par bērnu dzīvi iestādē. Skolotājam dažkārt jāpalīdz vecākiem saprasties ar pašu bērniem.

Vecāki un bērns nokļūst sev vel nepazīstamā vidē ar savām prasībām, pienākumiem un tradīcijām, tādēļ uzsākot sadarbību, galvenajam tās iniciatoram sākumā būtu jābūt pirmsskolas pedagogam, kas ikdienā darbosies ar bērnu, izskaidrojot vecākiem bērna dienas ritmu, pienākumus un iekšējās kārtības noteikumus. Sadarbības rezultātā vecāks būs informēts par sava bērna ikdienas gaitām, labsajūtu grupā, aktivitāti nodarbībās, personīgajiem sasniegumiem.

Pirmsskolas izglītības iestāde pēc būtības savos pamatos ir spēcīga struktūra, un šo ievirzi papildina pēdējos gados esošā novitāšu ienākšana arī pirmsskolas izglītības iestādēs. Tomēr attīstība ne vienmēr ir viennozīmīga, tai var izdalīt divus virzienus. No vienas puses tiek apspriestas jaunas idejas un veidi, kā pirmsskolas izglītības iestādes pārveidot par mazu bērnu skolām. Bērni kļūst kompetentāki, taču pēc pieaugušo noteikumiem. Vērojot situāciju no otras puses – šobrīd daudzās pirmsskolas izglītības iestādēs notiek interesantas un daudzsološas diskusijas ar līdzsvaru starp aktivitāšu struktūru sistēmā un brīvajām rotaļām ar dažādu saturu un formu.

Pieredze liecina, ka to iespējams izdarīt, ja grupā ir neliels bērnu skaits 7-10 bērni, kas mūsdienās ir sastopams tikai dažās alternatīvās izglītības un privātajās pirmsskolas izglītības iestādēs. Veiksmīgas sadarbības īstenošanas procesā rezultāti varētu būt sekojoši:

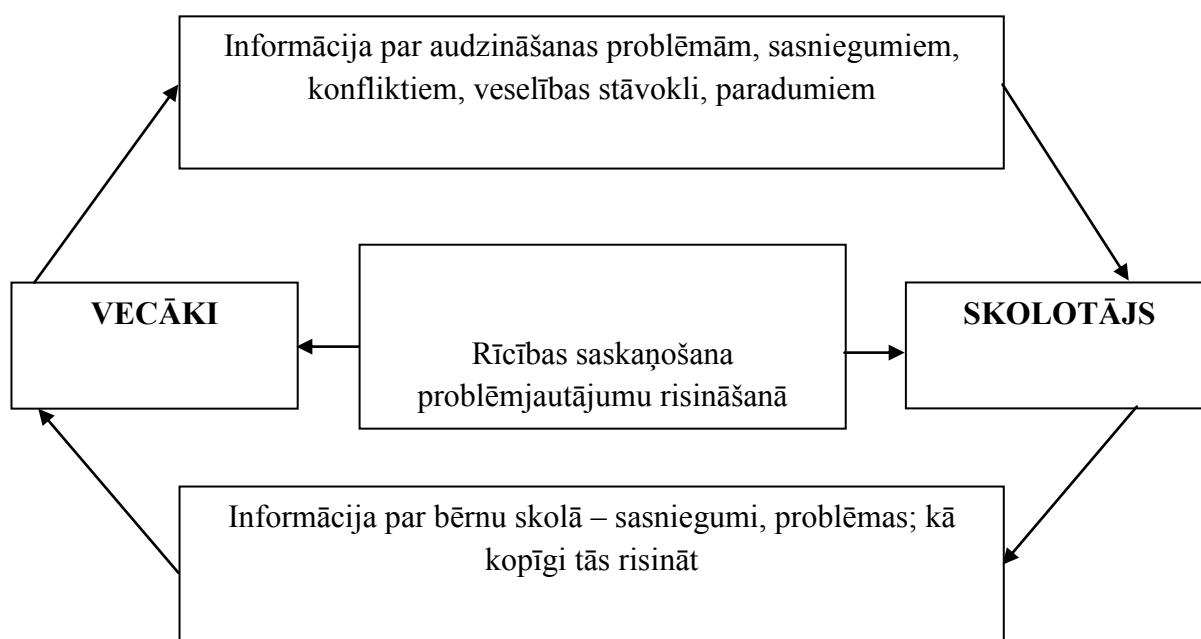
- Ģimene savu bērnu redz vienaudžu vidū, bērna attiecības saskarsmē ar citiem bērniem;
- Pedagoģs iepazīst ģimeni, izzina tās pedagoģisko potenciālu, ievēro un respektē ģimenē esošo audzināšanas stilu un pieredzi; atbilstoši šiem rezultātiem spēj sniegt konkrētu, pamatotu, vecākiem izprotamu palīdzību.(Baldiņš A. Raževa A.;2001)

Viens no mūsdienu pirmsskolas izglītības galvenajiem uzdevumiem ir veidot sadarbību starp vecākiem un pirmsskolas izglītības iestādi, kur centrā atrastos ģimene, bet blakus būtu ziņošu pedagogu kolektīvs un pirmsskolas izglītības iestādes vadība. Šī ģimenes un pedagoga

savstarpējās sadarbības programma ļoti veiksmīgi tiek realizēta programmā „Soli pa solim”, akcentējot ģimenes līdzdalības svarīgumu bērna attīstības procesā. Programma balstīta uz pārliecību, ka sadarbība ir būtiska, lai varētu nostiprināt un paplašināt grupā apgūtās zināšanas, prasmes un iemaņas par bērnu interesējošām tēmām un to vēl papildinātu ar mājās gūtajām zināšanām. Pozitīvais aspekts, kā sadarbība ar bērnu ģimeni, veicina un konstruktīvi ietekme bērna attīstību jebkurā vecumposmā. Jo agrāk šī sadarbība tiek uzsākta un ilgāk turpināta, jo lielāku labumu tā dod bērna vispārējai attīstībai.

Ja izglītības iestādē nenotiek sadarbība ar vecākiem un skolotāji vienpusēji uzņemas atbildību par bērniem, jo tā ir papildus emocionāla slodze. Vecāki nezin kādas ir bērna ikdienas gaitas un panākumi. Mazticams, ka vecāki būs gatavi sadarboties ar iestādes vadītāju, jo nevēlas veidot kontaktus ar skolotājiem, kas ikdienā strādā ar viņu bērnu. Manuprāt, skolotājas un vecāki ir vienlīdz atbildīgi, lai izveidotos veiksmīga sadarbība, kuras pamatā būtu savstarpēja uzticēšanās, cieņa un spēja pieņemt atšķirīgo un vēlme darboties bērna attīstības labā.

Lai šī sadarbības forma būtu pēc iespējas efektīvāka, tai jābūt mērķtiecīgai, saturīgai un sistemātiskai.(sk.att.1.3)

1. 3. att. Individuālo pārrunu shēma (Baldiņš A., Raževa A.;2001)

Plānojot šīs konsultācijas, A. Baldiņš un A. Raževa raksta, ka ir jāpārredz pieejamība citiem skolotājiem un skolas administrācijai, lai vecāki varētu vienlaicīgi risināt vairākas problēmas. (Baldiņš A. Raževa A.;2001)

Praksē bieži vien novēroju situāciju, ka mācību gada sākumā vecāki apņemas ievērot pedagoģisko darbinieku norādījumus, tomēr šī apņemšanās drīz vien atslābst, tādējādi

pirmsskolas skolotājs, lai sagaidītu ātrāku problēmas risinājumu uzņemas dominējošo lomu un atrisina situāciju vairs neiesaistot ģimeni.

Viens no pirmsskolas izglītības programmas galvenajiem uzdevumiem būtu izveidot tāda veida sadarbības formu, kur ģimene ir centrā, bet pedagogi un pirmsskolas darbinieki sniedz profesionālus padomus, savstarpēji plāno un lemj par dažādu problēmu un jautājumu atrisināšanu.

Dažādi viedokļi par paredzamo rezultātu var radīt pārpratumus un nesaskaņas, tādēļ ir svarīgi noskaidrot, ko ģimene vēlas sagaidīt no bērna, un ko vēlas sagaidīt no bērna darbības pirmsskolas izglītības iestādē. Jau pašās pirmajās tikšanās reizēs vēlams konkretizēt, ko vecāki saprot ar jēdzienu „savstarpēja sadarbība”.

Viena no visplašāk pazīstamajiem alternatīvās pedagogijas veidiem, kas ļoti būtiski akcentē ciešu sadarbību starp vecākiem, pedagogu un bērnu ir Valdorfpedagoģija. Tās pamatkonceptijā sociālie, attīstības psiholoģijas, pirmsskolas izglītības iestādes organizatoriskie un attīstības procesi koncentrējas ap galveno uzdevumu – jauna cilvēka audzināšanu.

Realizējot Humānpedagoģijas virzienu, Latvijas pedagoģijas pārstāvji A.Špona, Dz. Meikšāne, I.Plotnieks, D. Lieģeniece atbalsta kopveseluma pieejas modeli, akcentējot visu turpmāk minēto kritēriju nozīmīgumu bērna attīstībā:

- bērna iedzimtās spējas un talanti;
- bērnam esošās sociālās vides faktoru ietekme;
- bērna aktivitāte. (Jurgena I.,2002)

Bieži var dzirdēt tādu atziņu, ka nelabvēlīgām ģimenēm ir vienaldzīga attieksme pret savu bērnu izglītību. Tas varētu būt tālāk no patiesības. Kathy Hoover-Dempsey un Howard Sandler ir veikuši pētījumu sēriju par vecāku motivāciju un konstatēja, ka trīs galvenie faktori ietekmē vecāku izvēli nodarboties ar viņu bērnu izglītību:

1.Kā vecāki attīsta savu prasmi audzināt, kā vecāki.(Loma būvniecībā). Kad vecāki zina ko viņiem jādara, lai palīdzētu saviem bērniem un ka pastāstīt skolotājiem un ģimenei par to, kas ir svarīgs un pieņemams, tad vecāki izlemj ko darīt.

2. Cik pārliecināti jūtas par to spēju palīdzēt saviem bērniem (efektivitāte). Vecākiem ir lielāka iespēja iesaistīties, ja tie uzskata, ka:

- tās prasmes un zināšanas ir vajadzīgas lai palīdzētu bērniem;
- viņu pieredze var palīdzēt bērniem apgūt zināšanas;
- tie var atrast citus avotus, lai sasniegtu nepieciešamas prasmes un zināšanas;
- kādus tie dos pozitīvus rezultātus savu bērnu mācībām.

3. Vai vecāki jūtas aicināti ar saviem bērniem uz skolu. Šī „sajūtu konkurss” spēcīgi ietekmē signālu, ka vecāki to saņem no saviem bērniem un iestādes darbiniekiem. Šos signālus, kas vecākiem ļauj zināt, ko viņu bērni un skolotāji vēlas sagaidīt. Ko viņu bērni labu dara skolā, tas ietekme. (Hoover-Dempsey un Sandler, 1997) Viņi atzīmē, ka no trim faktoriem vissvarīgākais faktors ir uzaicinājums.

Vecāki ir vairāk motivēti, lai atbalstītu savu bērnu, ja viņi saņem skaidru ielūgumu un atbalstu no skolotājiem un vadītājas, ja ir pārliecināti par savu spēju palīdzēt saviem bērniem, un ir skaidrība par to, ko viņiem vajadzētu darīt, lai atbalstītu savu bērnu.

Cik lielā mērā vecāki vēlas būt iesaistīti sava bērna izglītībā, ir saistīts ar kvalitāti, pieredzi, ko viņi guva paši izglītojoties. Vecākiem, kuriem ir sava pozitīva izglītības pieredze mēdz būt vairāk pozitīva attieksme pret skolu un viņi biežāk piedalījās skolas darbībā nekā vecāki, kam ir negatīva pieredze. Bieži pozitīva pieredze ir saistīta ar lielāko akadēmisko panākumu un augstāka līmeņa izglītību – ir konstatēts, ka vairāk iesaistās savu bērnu izglītībā (Coleman, M., & Chuchill, S., 1997, Sheldon, S.B., 2002). Tas ietekmē arī viņu uzskatus, cik viņi ir spējīgi palīdzēt bērniem.

Parasti ģimenes iesaistīšanās audzināšanā un izglītošanā var tikt definēta kā vecāku līdzekļu ieguldīšana savu bērnu izglītībā. (Sheldon, 2002)

2. Pirmsskolas izglītības iestādes vadības darbība

2.1. Pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja darbības funkcijas

Viena no aktuālākajām problēmām ir saistīta ar iestādes vadības pieredzes tipiskajiem modeļiem. Šī ir tipiska vertikāli hierarhiska sadarbība. Iestādes vadība pieņem lēmumus un tos īsteno delegē pedagogisko personālu, kas ir vadības tiešā pakļautībā. Ģimenes locekli neatrodas šādās hierarhiskās attiecībās ar iestādi. Nereti iestādes vadībai pietrūkst rīcības pieredzes sadarbība ar vecākiem, kuriem nevar ne pavēlēt, ne piespiest pildīt iestādes lēmumus.

Sadarbībā ar ģimeni, svarīgi, motivēti izskaidrot savus centienus un pārliecināt vecākus par savu ideju, psiholoģiski sagatavot ģimeni sadarbības uzdevumu veikšanai.

Pirmsskolas izglītības iestādē vadītājs ir nozīmīgs patiesas informācijas avots ne tikai darbiniekiem, bet arī vecākiem, kuri bieži nezina savas tiesības un iespējas.

Šodien pirmsskolas izglītības iestādēs vajadzīgs radošs līderis:

- kurš ar elastīgām metodēm pārvalda kolektīvu, kas mācās un no kura mācās;
- kurš spēj radīt organizācijas attīstības un līdzdalības vīziju;
- kurš spēj iedvesmot savu kolektīvu radošam darbam;
- kurš saprot, ka bez kļūdām nav attīstības.

Iestādes vadītāja – personība, kura uzņemas milzu atbildību. Vadītājam vajadzīga drosmīga, pārdomāta rīcība, tālredzība, intuīcija, kā arī spēja plānot, analizēt un izvēlēties piemērotāko savas darbības risinājumu. Cilvēkam, kas strādā ar kolektīvu, jāapzinās, ka tad, ja esi priekšgalā, esi tāds, lai pārējie ir motivēti tev sekot. Svarīgi, lai starp daudzajiem vadītāja pienākumiem atrastos laiks saturīgam sarunām ar saviem darbiniekiem.

Analizējot efektīvu vadītāja darbību skolā, pētnieki B. Everards un G. Moris ir uzsvēruši, kā vadītājs ir skolas darbinieks ar lielu atbildību, kurš:

- zina, kādu mērķi grib sasniegt, un to apliecina ar savu darbību;
- kontrolē resursus un racionāli tos izlieto;
- savā darbā ir novators;
- uzņemas atbildību par paveikto;
- rada motivāciju, lai panāktu augstāku rezultātu. (Celma D.;2006)

Vadītājam jāstrādā ciešā sadarbībā ar visiem pirmsskolas iestādes izglītības darbiniekiem. Iestādes vadītājs ir tas cilvēks, uzsver I. Dzene, kurš parasti popularizē, aizstāv, prezentē savu iestādi, būtiska nozīme tajā ir nostājai pret saviem darbiniekiem. Viņš var sadarboties ar pedagogiem iesaistot viņus dažādos pasākumos, projektos, konkursos, izglītojošos semināros. (Dzene I.;2008)

Pirmsskolas izglītības iestādes vadītājam kā personai ir liela nozīme izglītības iestādes darba veidošanā. Lielā mērā tieši no tā, kā viņš veidos sadarbību ar iestādes kolektīvu būs atkarīgs mikroklimate pirmsskolas izglītības iestādē un konkrētās izglītības iestādes reputācija. Nav nevainojamu izglītības iestāžu vadītāju, tomēr ir būtiski, ka vadītājs savus trūkumus apzinās, un seko, lai tie netraucētu iestādes veiksmīgai tālāk virzībai, kā arī pilnveido savas stiprās puses un ar vadītāja darbību saistītos talantus. Veiksmīga darba organizēšanai vadītājam ir nepieciešama profesionāla pedagogu komanda. Pirmsskolas pedagogs ir kā vidutājs starp izglītības iestādes vadītāju un vecākiem, tādēļ sabalansēta un mērķtiecīgi orientēta pedagoģiskā kolektīva izveide ir profesionālās meistarības apliecinājums izglītības iestādes vadītājam.

To, vai vadītāja attieksme pret padotajiem ir konstruktīva var spriest pēc trim kritērijiem:

- iestādes panākumiem mērķu sasniegšanā;
- personāla mainības;
- darba kavējumiem.

Sekmīgai izglītības iestādes darbībai būtu nepieciešams, lai vadītājs apzinātos, ka sadarbojoties ar pedagoģisko kolektīvu var sasniegt daudz vairāk, nekā strādājot atsevišķi. Ja pedagogi nejūtas izolēti, bet gan kā īpaša daļa no kolektīva, ir augstāka motivācija strādāt mērķa labā. Esmu pārliecināta, ka veiksmīgas sadarbības rezultātā pedagogi izmanto visas sev piemītošās zināšanas, prasmes un iemaņas, tā kompensējot viens otra trūkumus iestādes kopdarbībā.

Lai sadarbība būtu veiksmīga un pirmsskolas izglītības iestādes darbību veicinoša A. Šmita sauc vairākus priekšnoteikumus:

- vadītājam un pedagogiem kopīgi ir jāizstrādā iestādes attīstības stratēģija, mērķi un vīzija;
- vadītājam ir jābūt pārliecībai, ka visi pedagoģiskā personāla darbinieki zina, kādas prasības ir pret viņu darbību pirmsskolas izglītības iestādē;
- vadītājam jābūt pārliecinātam, ka pedagoģiskie darbinieki saprot, kas viņiem ir jādara, lai sasniegtu izvirzītos mērķus. (Šmite A.;2006)

Vadītājam izglītības iestādē ir raksturīgas trīs galvenās aktivitātes:

1. **Attiecību veidošana starp personām:** vadītājs – personība, kas paraksta svarīgus dokumentus, piedalās oficiālās pieņemšanās, vada nozīmīgus pasākumus. Viņa kompetencē ir padoto darba motivācija, aktivizēšana un stimulēšana darbam, kā arī darbinieku pieņemšana un atļaišana no darba. Vadītājs uztur paša izveidotu kontaktu tīklu – ar sabiedrību, vadību, darba partneriem un citām organizācijām.

2. **Informēšana:** vadītājs ir kā novērotājs –iztaujā pakļautos un meklē plašu, patiesu aktuālo informāciju, darbojas kā centrs starp izglītības iestādes iekšējo un ārējo informāciju. Vadītājam jāspēj veikt arī informācijas izplatītāja funkcijas, nododot nepieciešamo informāciju iestādes darbiniekiem un vecākiem gan tieši, gan pastarpināti. Vadītājs ir kā pārstāvis – nodot informāciju uz ārpusi par iestādes darbības plāniem, politiku, darbības prioritātēm un sagaidāmiem (vai esošiem) rezultātiem. Pārstāv iestādes darbiniekus sarunas ar augstāka līmeņa vadītājiem, kā arī pārstāvot augstākas varas pārstāvjus sarunās ar pedagogiem, vecākiem un sabiedrību.
3. **Lēmšana:** Vadītājs ir kā pārveidotājs – meklē iestādē un ārpus tās jaunas attīstības iespējas, iesaka jauninājumus, palīdz saredzēt problēmas un meklēt alternatīvus risinājumus. Vadītāja uzdevums – stratēģiskās plānošanas un attīstības funkcijas. Vadītājs – traucējumu novērsējs: atbildīgs par iestādes darbības koriģēšanu, analizē un izvērtē krīzes situācijas un meklē to cēloņus. Pieņemot lēmumus par resursu sadali, vadītājs uzņemas atbildību par visas iestādes budžetu. Vadītājs atbild par iestādes pārstāvniecību visu veidu apspriedēs, debatēs, diskusijās, sanāksmēs, kā arī risinot konfliktsituācijas. (Šmita A.;2006)

Efektīva sadarbība būs iespējama tikai tad, ja katrs darbinieks apzināsies savas funkcijas, kuras arī izpildīs. Tomēr tieši vadītājam ir jāapzinās visas iestādes kopējā darbība un jāspēj sadalīt šīs darbības atbilstoši ieņemamajam amatam. (Miilewood D., Lumby J.;1998)

Vadītājam jāveic daudz un dažādas funkcijas, taču ne vienmēr viņam ir jāspēj un jāvar visu padarīt pašam. Funkciju deleģēšana ir viens no vadītāja profesionalitātes rādītājiem. Pedagoģiskajā darbā pirmsskolas izglītības iestādes vadītājam, kopā ar vadītāja vietnieku jāatbild par pedagoģiskā procesa organizāciju iestādē un jārada visi nepieciešamie apstākļi pirmsskolas programmas realizācijai, Darba ar personālu vadītāja pienākums ir veicināt pedagogu radošu izaugsmi, kvalifikācijas paaugstināšanu, tālāk izglītošanos, kārtot visu nepieciešamo dokumentāciju, kas saistīta ar darbinieku pieņemšanu un atlaišanu, izstrādāt darbinieku pienākumus, amatu aprakstu un kontrolēt to izpildi, noteikt kopīgo darbinieku skaitu un amata likmes piešķirtā darba apmaksas fonda robežās, nodrošināt viņu racionālu izvietojumu. Lai stimulētu pedagoģisko darbinieku radošo izaugsmi, iespēju robežās izvirzīt pedagogus atestācijai un apbalvošanai. Ja nepieciešams – disciplināri sodīt. Lai veidotos veiksmīga pirmsskolas iestāde, darbiniekiem jāsaprot, ka katra strādājošā darbinieka ieguldījums ir nozīmīgs iestādes izaugsmē.

Savstarpējo attiecību formulēšana un darbības rāmju noteikšana ir saistīta ar organizācijas struktūras izveidi. Šis process ir iestādes vadīšanas sastāvdaļa, kuras gaitā tiek

izveidota iestādes kā vienotas sistēmas struktūra, kuras ietvaros iestāde realizē savus mērķus. Vērtības radīšanas darbības organizācijas iekšiene ir nenozīmīgas līdz brīdim, kad struktūra norīko cilvēkus uzdevumu veikšanai un saista savā starpā dažādu cilvēku darbības un funkcijas. Katrai funkcijai ir nepieciešama sava struktūra, lai veidotos atšķirīga atbildība, kas dotu iespēju palielināt efektivitāti, kvalitāti un jaunievedumus. (Caune J., Dzedons A., Pētersons L.;2000)

Katrā izglītības iestādē vadīšanas modelis var būt atšķirīgs, tas ir atkarīgs no iestādes struktūras un darbības. Kā atzīst D. Celma, skolas vadīšanas modelis ļauj plānot, pārraudzīt iestādes darbību, deleģēt pienākumus. (Celma D.;2006)

Vadītājam savā darbā nepieciešams pārzināt konkrētās iestādes vadības funkcijas, tiesību zinību pamatus un likumdošanas aktus, kas saistīti ar darba likumdošanu, bērnu tiesību aizsardzību, izglītību, izglītības darba vadīšanu saistītiem jautājumiem. Obligāta prasība pirmsskolas vadītājam ir zināšanas pedagoģijā, psiholoģijā, vadībzinātnēs.

I. Dzene uzskata, ka vadītājam nepieciešamas tādas īpašības:

- atbilstoša izglītība, vispārēja kultūra, labas vadīšanas darba prasmes, pastāvīga pašizglītošanās;
- lietišķums (elastīga plānošana, personīgā darba plānošana, prasme saskatīt galveno darbā, darbīgums un kvalitāte);
- augstas gribas īpašības, prasme pielikt maksimālas pūles izvīzīto uzdevumu realizēšanai, mobilizēt visas iespējas un resursus;
- darba procesa paškontrolē (padarītā pārskatīšana un analīze), rīcības paškontrolē.

(Dzene I.;2008)

Lai veiksmīgi organizētu pirmsskolas iestādes darbību, manuprāt, svarīga ir vadītāja loma, viņa vadīšanas prasme, darbinieku motivēšana un to rīcības kontrole darbā.

Vadītājs ir amatpersona, reālās varas centrs, kura pakļautībā ir noteikts darbinieku skaits un kuram ir tiesības pieņemt lēmumus par jautājumiem, kas saistīti ar izglītības iestādes darbību. Vadītājs lemj, kas jādara, un uzņemas par to atbildību.

Pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja administratīvas funkcijas ir reglamentētas likumdošanā. Vadītājam jānodrošina iestādei piešķirto valsts asīgnējumu, fonda līdzekļu racionālu izmantošanu, kā arī materiāli tehnisko apgādi.

Vadītāja pamatfunkcija ir administratīvā darbība, kura ietver specializētas funkcijas:

- organizatoriskā, kuras būtība ir pilnvaru, uzdevumu un atbildības sadalīšana izpildītāju starpā, kā arī viņu darbības koordinācija;
- cilvēkresursu, kas iekļauj personāla atlasi, izvietojumu un apmācību;
- motivācijas, kas paredz cilvēku orientāciju uz organizācijas mērķu sasniegšanu;

- komunikatīvā, kuras uzdevums ir nodrošināt personīgus kontaktus izpildītāju starpā pa vertikāli un horizontāli;
- inovācijas, kas paredz ne tikai inovāciju meklēšanu un to iekļaušanu ražošanā, bet attiecīgu vadības sistēmu pārveidošanu;
- kontroles, kas paredz regulāru organizācijas darbības izvērtēšanu un sākotnēji izstrādātās kustības trajektorijas korekciju;
- sociālā, kas pēc būtības ir svarīgākais uzdevums, lai radītu kolektīvā morāli psiholoģisko gaisotni, kas labvēlīgi ietekmētu augsti produktīvu darbību, tradīciju un uzvedības standartu stiprināšanu, korporatīvās kultūras veidošanu. (Dzene I.;2008)

Vadītāja darba funkciju uzskaitījumi ir daudzveidīgi, tomēr kā galvenie parasti tiek minēti:

- plānošana (izvirzīto mērķu un uzdevumu sasniegšanas līdzekļi);
- organizēšana (darba sadalīšana konkrētiem darbiniekiem veicamajos uzdevumos, pienākumu sadale);
- koordinēšana (darbinieku, vecāku un dažādu struktūrvienību mijiedarbības saskaņošana);
- kontrole un vērtēšana (izvirzīto mērķu salīdzināšana ar sasniegto, iestādes darbinieku un struktūrvienību darbības efektivitātes novērtēšana). (Reņģe V.;2002)

Visas iepriekš minētās vadītāja funkcijas – neapšaubāmi ir cieši saistītas ar vadītāja spēju sadarboties ar konkrētā procesā iesaistītajām personām, tādēļ vadītājam ir jābūt arī labam komunikatoram. Savstarpēja sadarbība jeb starp personu komunikācija ir tieša sadarbība starp atsevišķiem indivīdiem vai to grupām. Vadītājam ļoti svarīgi ir ievērot cilvēku uztveres atšķirības. Ņemot vērā cilvēka individuālas psiholoģiskās īpatnības, zināšanas, un pieredzi vienu un to pašu situāciju cilvēki uztver dažādi, īpaši izteiktas uztveres atšķirības ir starp vadītāju un padotajiem. Jo lielākas ir atšķirības starp cilvēkiem, viņu personībām, pieredzi, prasmēm, zināšanām, iemaņām, statusu, jo vairāk apgrūtināta ir savstarpēja sadarbība.

2.2. Iestādes vadītāja sabiedrisko attiecību veidi un funkcijas

Latvijas izglītībā ienāk jauna politika, līdz ar to jauna filozofija, jauns izglītības saturs un jauna pirmsskolas attīstības virzība, kuru iekšēji nosaka pirmsskolas pedagogi, vecāki, bērni, ārēji – valdība. Līdz ar Latvijas iekļaušanos Eiropas Savienībā arvien nozīmīgākas kļūst iestādes sabiedriskās attiecības.

A. Šmite uzsver, ka sabiedriskās attiecības ir sabiedriskās domu veidošana, lai paaugstinātu izglītības iestādes reputāciju, palīdzētu tai veiksmīgi darboties un īstenot izvirzītos mērķus. Lai sabiedriskās attiecības veiksmīgi izmantotu iestādes attīstībā, tās ir jāpieņem kā plānots, mērķtiecīgi organizēts, nepārtraukts, apzināts process, kura ir definēta sabiedrisko attiecību mērķauditorija, mērķi, līdzekļi un metodes. (Šmite A.; 2006)

Pirmsskolas izglītības iestādes darbību reglamentē dažādi normatīvie akti, rīkojumi, pavēles un noteikumi, kas ir pakļauti izpildei konkrētām personām, vai arī ir saistoši pirmsskolas izglītības iestādei kā juridiskai personai. Liela daļa dokumentu ir saistīti ar bērnu drošības un dažādu vajadzību nodrošināšanu pirmsskolas izglītības iestādē. Šo vajadzību izpildi uzrauga valsts pārvaldes iestādes: bāriņtiesas, valsts sanitārā inspekcija, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, valsts darba inspekcija u.c. Arī šajā līmenī veidojas savstarpēja sadarbība ar dažādām valsts un pašpārvaldes institūcijām. Pirmsskolas izglītības iestādēs netiek diskutēts, skolotājam ir vai nav jāievēro ar bērna drošību saistīti noteikumi. Tomēr atklāts paliek jautājums, cik lielā mērā bērna audzināšanu par drošību un ar to saistītajām tēmām uzņemas vecāki.

Izglītības iestādes vadītājam būtu jāņem vērā, ka visiem sadarbības un saskarsmes veidiem ir sava specifika. Tādēļ ir būtiski tos zināt gan teorētiski, gan praktiski, tos piemērojot aktīva ikdienas darbībā.

Mūsdienu izglītības iestādē sabiedrisko attiecību galvenās funkcijas ir:

- programmu veidošana (problēmu un iestādes iespēju analīze, iestādes mērķu precizēšana, prioritāšu un galvenās virzības noteikšana, aktivitāšu plānošana u.c.);
- attiecību veidošana (informācija ieguve no ārējiem un iekšējiem avotiem, informācijas izmantošana saziņai ar citām iestādēm, organizācijām, indivīdiem);
- rakstīšana un rediģēšana (informācijas sagatavošana iestādes vajadzībām, plašsaziņas līdzekļiem, dažādiem pārskatiem);
- informācijas aprites nodrošināšana (patiesas un ticamas, savlaicīgas un precīzas informācijas ieguve un apkopošana, informācijas izplatīšana iestādē un ārpus tās);
- komunikācijas veicināšana;
- izpēte (aptauju un citu pētījumu īstenošana, lai izzinātu sabiedrisko domu, attieksmi pret izglītības iestādi sabiedrībā, sabiedrības un vecāku kā pasūtītāju intereses);

➤ kontaktu veidošana ar mērķgrupām (vispirms ar primāro mērķauditoriju, tad ar sekundāro, tiešā pieeja – ar interešu grupām). (Šmite A.; 2006)

Pieredze rāda, ka sabiedriskās attiecības veidojas ne vienmēr bez sarežģījumiem, tādēļ jau pirms tie ir radušies vadītājam ir jābūt gatavam tos risināt. Varbūt šādi sarežģījumi:

- komunikāciju pārslodze – milzīgajā informācijas daudzumā ir grūti orientēties un atrast nepieciešamo;
- laika trūkums – laika trūkuma dēļ parasti sadarbība ar darbiniekiem un vecākiem izglītības iestādē ir nepietiekama, cilvēki nesaņem laikā nepieciešamo informāciju;
- statusa atšķirības- atrašanās uz dažādiem organizācijas hierarhijas pakāpieniem rada ne tikai dažādas atskaites sistēmas, bet arī šķēršļus savstarpējā sadarbībā, kad tiek traucēts darbs pārlietu lielas birokratizācijas dēļ. Traucējošs faktors sadarbībai ir arī vadītāja augstprātīgā attieksme pret cilvēkiem, ar ko tiek veidots kontakts.

Ja vadītājs ņem vērā, ka sadarbības procesā starp abām pusēm (vecākiem un vadību) var rasties domstarpības un domu nesaderība, jo ir jāabalansē vecāku vēlmes un pirmsskolas iestādes iespējas, vadītājs to var jau iepriekš paredzēt un zināt, ka rīkoties konkrētajā situācijā. Sadarbība nav iedomājama bez partneru savstarpējas mijiedarbības. Savstarpējā mijiedarbība var izpausties divās diametrāli pretējās formās: sadarbībā un konkurencē. Cilvēks dzīvo sabiedrībā, tādēļ ir jāspēj sadzīvot un sadarboties ar citiem.

Manuprāt, pirmsskolas izglītības iestādes vadītājam sadarbība ar vecākiem ir sarežģīts un ilgstošs process, kura laikā veidojas sabiedriska doma. Apzināti tiek veidots priekšstats par izglītības iestādi, mērķtiecīgi strādāts, lai veiksmīgi darbotos, iepriekš izvēlētajā virzienā sasniegto izvirzītos mērķus un uzdevumus. Sadarbība ar vecākiem ir sarežģīta, jo jāņem vērā atšķirīgi līmeņi, kuros izglītības iestādes vadītājam ir jāspēj sadarboties ar cilvēkiem, kā arī cilvēku atšķirīgais inteliģences, zināšanu un sociālais līmenis.

Iestādes sabiedrisko attiecību efektivitāti atspoguļo:

- iestādes misija, mērķi, prioritātes, uzdevumi;
- pozitīvas iekšējās sabiedriskās attiecības;
- iestādei pieejamo resursu kvalitāte un kompetences;
- rūpīgi plānotas sanāksmes, izvairoties no liekas laika tērēšanas un mazefektīvas darbības;
- komunikāciju veicināšana sekmē darbinieku piederības izjūtas stiprināšanu iestādei un palīdz veidot dažādas iestādes tradīcijas, ieviest jaunas;
- svarīgi informācijas plūsmu sadalīt pēc piederības un nozīmības;

➤ sekmīga attiecību plānošana, apzinoties iestādes pastāvēšanas, darbības un mijiedarbības jomas, labi izpētot un apzinot apkārtējo vidi, tostarp sabiedrības viedokli par izglītības iestādi. (Šmite A.;2006)

Savstarpējā sadarbība starp vecākiem un vadītāju var būt īslaicīga vai ilglaicīga, tas atkarīgs no pirmsskolas izglītības iestādes programmas, kuru tā īsteno. Veiksmīgāks ir modelis ar patstāvīgiem pedagoģiskajiem darbiniekiem, kas laika gaitā iepazīst bērna ģimeni, tās emocionālo un sociālekonomisko stāvokli, kā arī sabiedrības slāni, ar kuru tā sevi diferencē. Vecākiem ir svarīga atziņa, ka viņu domas pedagoģiskā procesa organizēšanā tiek ņemtas vērā, tādēļ, jau uzsākot abpusēju sadarbību starp vecākiem un pedagoģisko kolektīvu, būtu vēlams ņemt vērā arī vecāku vēlmes un ieteikumus pedagoģiska procesa optimizācijai un savstarpējai sadarbībai. Tomēr šeit nedrīkstētu dominēt tikai viena no pusēm un diskusijai jābūt abpusējai, ņemot vērā pirmsskolas izglītības iestādes tradīcijas, iespējas un iekšējās kārtības noteikumus grupā un pirmsskolas izglītības iestādē kopumā.

Obligāti jāņem vērā, ka vecāki, pirmsskolas pedagogs un vadītājs kopīgi risinot dažādas audzināšanas un bērna attīstības problēmas ir personības ar savu dzīves pieredzi, uzskatiem, sociālo briedumu, ekonomisko neatkarību.

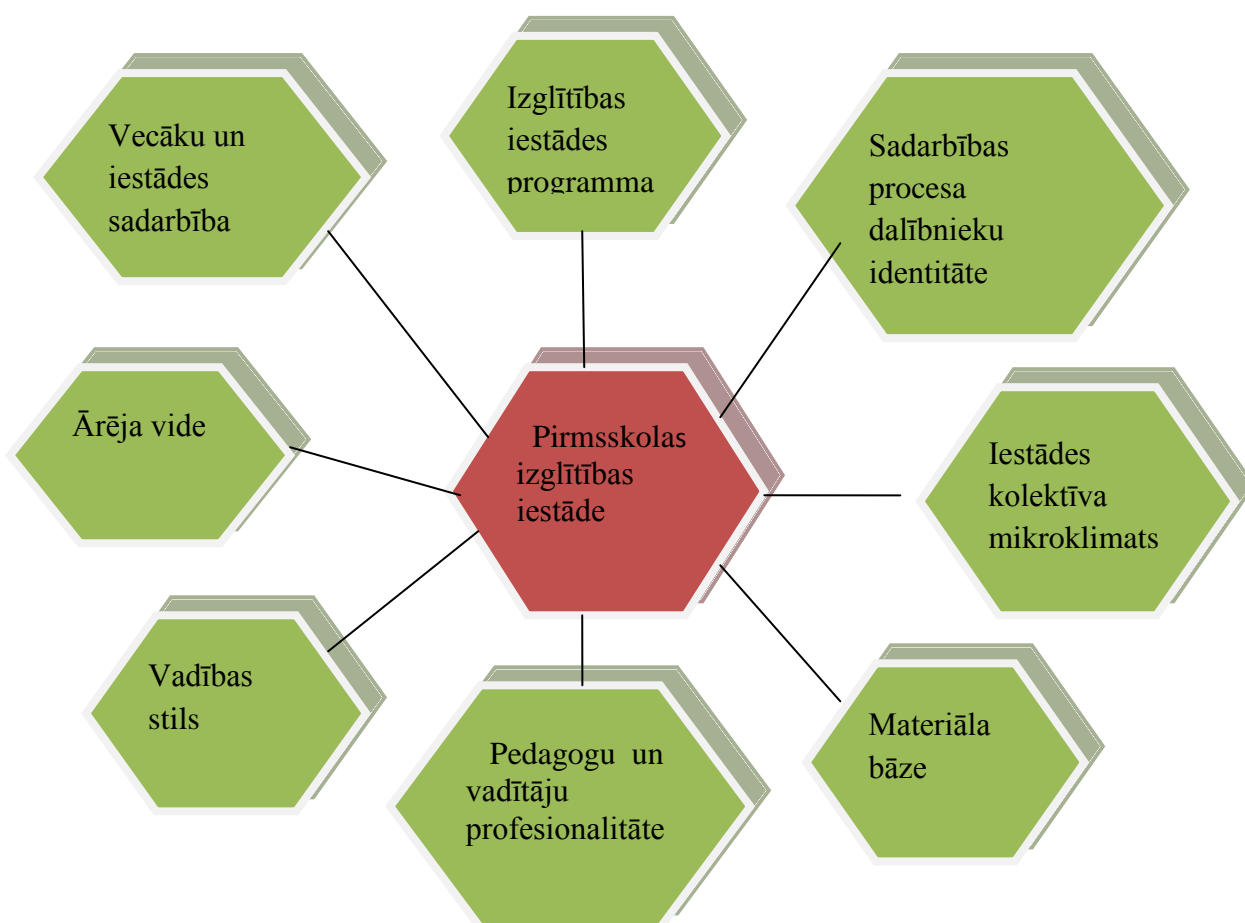
Pirmsskolas izglītības iestādes un bērna vecāku sadarbība varētu veidoties veiksmīga, ja ņem vērā faktu, ka ģimene pēc savas uzbūves ir konservatīvs veidojums, kas laika gaitā ir mainījies ļoti maz. Tās pamatuzdevumi bieži vien ir saglabāt garīgo un fizisko reprodukciju ar iepriekšējās paaudzes dominanti pār jauno paaudzi. Pretstatā tam ir izglītības iestāde, kas mainās un attīstās reizē ar sociālekonomiskām norisēm pastāvošajā valsts iekārtā un sabiedrībā. Pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja un ģimenes sadarbība var tikt sekmīgi īstenota, ja tā ir sistēmiska un mērķtiecīga, iesaistoties gan vecākiem, gan pirmsskolas pedagogiem.

Uzsākot apmeklēt pirmsskolas izglītības iestādi vecāki parasti priekšstatu par iestādi kopumā gūst no pirmsskolas pedagoga, kas ar bērnu strādā grupā. V. Romenkova uzsver, ka pirmsskolas iestādes apmeklēšana ir pirmās kardinālās izmaiņas bērna sociālajā vidē. Cilvēka sociālā piemērošanās, kas veidojas visas dzīves laikā, pirmo reizi izpaužas tieši tad, kad bērns kā sociālo attiecību subjekts nokļūst no ģimenes atšķirīgā sociālajā vidē. (Romenkova V.;2008)

Piekritu V. Romenkovas atziņai, ka svarīgi ir izprast sociālās adaptācijas procesa norisi tā sākotnējā stadijā, dezadaptācijas rašanās iemeslus un tās atsevišķas sekas un ka viena no prioritātēm ir humanizēt sociālo vidi, kurā nokļūst bērns, uzsākot apmeklēt izglītības iestādi. (Romenkova V.;2008)

Šī ir primāra sadarbība, kas pakārtota bērna interesēm, vajadzībām un personības attīstībai. Tomēr pirmsskolas izglītības iestādē pastāv arī citas pedagoģiskā personāla un vecāku sadarbības veidi. Piemēram, vecāki ↔ vadības komanda. Šī sadarbība parasti tiek organizēta gada sākumā vecāku sapulcēs izvirzot grupas vecāku pārstāvjus sadarbībai ar pirmsskolas izglītības iestādes vadītāju, metodiķi un speciālistu, kas ir zinošs par konkrētajā reizē izskatāma jautājuma specifiku (sporta skolotājs, mūzikas skolotājs, logopēds).

Novēroju, ka pirmsskolas izglītības iestādes viena no otras atšķiras, kaut prasības ir vienādas. Kādi faktori to ietekmē? Analizējot literatūru un savu pieredzi, nonācu pie secinājuma, ka tie faktori varētu būt (skat.4.att.):

2.1.att. Pirmsskolas izglītības iestādes darbības ietekmējošie faktori

Ņemot vērā daudzējādos raksturojošos faktoros, veidojas atšķirības starp iestādēm.

Arī D.Dzintere akcentē sekojošu pieeju, visas pirmsskolas izglītības iestādes nav vienādas – katrai no tām ir atšķirīga pedagoģiskā vide, mērķi un vērtības, struktūra, attiecības, metodes un stratēģija. Par audzināšanas mērķiem pirmsskolā atbild pirmsskolas iestādes pedagogi, kas bērna attīstībai pakārto materiālo vidi, organizē rotaļnodarbības un sadarbojās ar bērna vecākiem. (Dzintere D.;2002)

Bieži sanāk tā, ka no malas ienākušais apmeklētājs vai bērna vecāks par iestādes darbu kopumā spriež pēc satikšanās un sarunas tieši ar vadītāju. Protams, viņiem patīk arī sakoptas telpas, pārdomāta ēdienkarte, dienas ritms un nodarbības. Tikpat liela nozīme ir arī ārpus nodarbību pasākumu plānam, grupu materiālajai bāzei, bet pa visu vissvarīgākā ir tieši viņam un viņa bērnam kā cilvēkam veltītā uzmanība. Manuprāt, vadītājam nevajadzētu lepoties ar to, ko ir paveicis, bet iet uz priekšu un neapstāties pie sasniegtā, vienmēr paturēt iespēju izdarīt vēl, izdarīt labāk nekā iepriekš.

Pirmsskolas iestādes darbība tiek organizēta ņemot vērā pirmsskolas izglītības programmu. Veiksmīga pedagoģiskā procesa organizēšanā būtisks ir bērna vecumposma attīstības īpatnības, zināšanas, prasmes un iemaņas. Dažkārt iestādēs bērna attīstībai tiek piedāvātas zināšanas, ko bērns nespēj pieņemt un kas neatbilst viņa personības attīstības līmenim.

Piekritu psiholoģes D.Lieģenieces uzskatam, lai bērns veiksmīgi darbotos sociālajā vidē un pašrealizētos, indivīdam jāattīsta viengabalaina personība (izziņas, emocionālā, gribas sfēra, vajadzības, intereses, motīvi, vērtību orientācija, spējas), kā arī jārada atbilstoši apstākļi, lai bērnam būtu iespēja apgūt šīs zināšanas, prasmes, iemaņas.(Lieģeniece D.,1999)

Jo mazāk būs neizprotamu darbību no pedagoga vai vecāku puses, jo veiksmīgāka izdosies savstarpējā sadarbība. Veiksmīgas sadarbības priekšnoteikums ir vecāku spēja pieņemt izvēlētos pirmsskolas izglītības iestādes koncepciju, pirmsskolas izglītības dienas ritmu, tādēļ iestādes vadītājam jau pirmajā tikšanās reizē ar ģimeni šie jautājumi būtu jāizrunā un vecākiem neskaidrais jāizskaidro. Pozitīvi, ja vadītāja atļauj jau pirmajā tikšanās reizē apskatīt bērna nākamo grupu un iepazīties ar pedagogiem, kuri kopā ar bērnu būs ikdienas gaitās.

Sabiedrības attīstība nozīmīga kļūst konstruktīvā sadarbība, kura veidojas savstarpēja sapratne, cilvēki apmainās ar informāciju, gūst jaunas zināšanas tā sekmējot:

- prasmi diskutēt;
- prasmi novērtēt;
- prasmi secināt.

Katrs cilvēks pastāvīgi atrodas saskarsmē ar citiem cilvēkiem. No tā, kā noris saskarsme un kā veidojas cilvēku savstarpējās attiecības ir atkarīgi panākumi darbā un dzīvē, saprašanās ar citiem cilvēkiem. V. Veics raksta par saskarsmes mākslu, tā ir:

- spēja citus cilvēkus iedvesmot, ieinteresēt, ietekmēt un nemanāmi viņus vadīt;
- prasme uz klausīt citus, izprast, iepazīt viņus;
- spēja mājās, darbā, plašākā sabiedrībā radīt labestīgu, draudzīgu mikrovidi, labvēlīgu klimatu;

- prasme izveidot lietišķus un savstarpēji izdevīgus apstākļus sarunās un sadarbībā;
- spēja cienīt citus, atzīt viņu spējas, talantu, dotības.(Veids V.;1996)

Piekrītu V. Veicam ka saskarsme ir māksla un uzskatu, ka vadītājam nepieciešams prast sadarboties ar visiem sadarbībā iesaistītiem cilvēkiem.

Vadītājs ir ieinteresēts veidot sadarbību, tomēr pie vienādiem apstākļiem un nosacījumiem, vienam tas izdodas teicami, savukārt cits nespēj rast kontaktu ar apkārtējiem cilvēkiem. Kādām personības īpašībām ir jābūt vadītājam, lai sadarbība iestādē veidotos veiksmīga? Esmu pārliecināta, ka ir būtiski, vai vadītājs spēj būt līderis. Bieži vien jēdzieni „vadītājs” un „līderis” mūsdienās tiek lietoti, kā sinonīmi, bet es tam nepiekrītu. Iepriekš minētie jēdzieni ir atšķirīgi un ne vienmēr nedalāmi. Vadītājam ieņemot konkrētu amatu tiek piešķirta formāla vara, kas atbilst viņa šī brīža statusam un ieņemamajam amatam. Tomēr tas vēl nepadara konkrēto cilvēku par līderi. Līderi raksturo citas personības iezīmes un kvalitātes kā, piemēram, cilvēka personiskā autoritāte, kam pamatā ir viņa psiholoģiskās un morālās īpašības. Tieši sava ceļa meklēšana atšķir līderi no vadītāja.

Virzībā uz savu izvēlēto mērķi un tā sasniegšanu vadītājs vienmēr ir saistīts ar citiem cilvēkiem. No tā, cik veiksmīgi viņš pratīs veikt šo sadarbības procesu būs atkarīgs darba rezultāts.(Daft R.,2000)

Definējumi veiksmīgai dažāda veida un mēroga sadarbībai ir atšķirīgi, ņemot vērā vai sadarbība norit mazā vai lielā organizācijā, sadarbojas vadītājs ar lielu skaitu personālu, vai mazu darba grupu. Kopš 20. Gadsimta sākuma pastāv teorija, ka par vadītāju – līderi laika gaitā nekļūst, par to piedzimst. Mūsdienās nav vienotas izpratnes par to, kas ir veiksmīgs vadītājs, un kas ir noteicošais faktors, kādēļ dažādiem cilvēkiem identiskās situācijās izdodas sasniegt tik pretstatītus rezultātus, no ļoti veiksmīgiem, līdz pilnīgam kraham. Veiksmīga vadītāja personības iezīmes tiek pētītas jau vairākas desmitgades, tomēr psihologu vidē vienotas atziņas par to, kas ir labs vadītājs vēl joprojām nav. Ir vairāki psiholoģijas virzieni, kas savu teoriju ietvaros veiksmīga vadītāja jēdzienu skaidro atšķirīgi, ņemot vērā vadītāja sadarbību ar savu komandu un akcentējot viedokli, ka komanda šinī situācijā aptver plašāku jēdzienu, tā netiek definēta kā personāls.

Uzskatu, ka skaidrojams ar spēju skaidri sev un citiem izvirzīt vīziju, kur mēs šajā ceļa posma kopā dodamies, apzināties nepieciešamās vajadzības un ļaut noticēt vecākiem un personālam, ka šo ceļu ir nepieciešams veikt, lai rezultāta mainītos konkrētā pirmsskolas izglītības iestādē.

2.3. Vadītāja loma iestādes darba kvalitātes pilnveidošanā.

Pārmaiņas izglītībā rada nepieciešamību veidot jaunu profesionālo attiecību sistēmu starp pirmsskolas izglītības iestādes vadītāju un vecākiem. Bieži vien kontakts „vadītājs – vecāki” notiek reģistrējot bērnu pirmsskolas izglītības iestādē. Vēlāk šis kontakts tiek uzturēts reizi vai divas reizes gadā vecāku kopsapulcēs, vai tad, ja radušās domstarpības ar pedagoģiska procesa īstenotājiem – pirmsskolas skolotājiem. Vadītāja pienākums ir veicināt labas un saprotošas attiecības starp iestādes personālu un bērnu vecākiem organizējot darbu ar vecākiem psiholoģisko, pedagoģisko un higiēnisko zināšanu apgūvē, bērnu audzināšanai un mācīšanai mājās.

Lai veiktu pārmaiņas pirmsskolas izglītības darbībā, ir jābūt skaidrām atbildēm uz jautājumiem – kas būs pārmaiņu īstenotāji, kura laika periodā tie tiks veikti, ar kādiem resursiem to varēs īstenot. Kā veidot pirmsskolas izglītības iestādes darbību efektīvāku? Vadītājam nepieciešams izvērtēt stiprās un vājas puses savai konkrētajai iestādei. Plānotu mērķu un uzdevumu izpildi uzskatāmi atspoguļo SVID analīze. Šādu analīzi var veikt jebkuram darbības procesam. Mūsdienās, kad ļoti daudzām lietām pirmsskolas izglītības iestādē trūkst finansiālu līdzekļu, vadītājam jāspēj redzēt problēmas un to risinājumu mūsdienu kontekstā, ņemot vērā reālo situāciju.

Nav nepieciešamības atjaunot savu laiku nokalpojušas idejas pedagoģiskajā darbībā, bet ir nepieciešams veikt būtiskas pārmaiņas izglītības iestādes organizācijas darbībā. Vajadzību pēc jaunas izglītības darbības kvalitātes ir jāizprot visiem ar tās darbību saistītiem cilvēkiem. Vadītājam ir jāsabalansē vecāku un bērnu vajadzības, valsts izvirzītās prasības un izglītības iestādes resursus. Uzlabojumus vērsot ne tikai uz rezultātiem, bet arī akcentējot sistēmas pārmaiņas, kas būs šo rezultātu veidotājas. Galamērķis būtu pārmaiņas izglītības iestādes darbībā.

Vadot pirmsskolas izglītības iestādi un ieviešot tās darbībā jauninājumus, veiksmīgas attīstības noslēpums ir vadītāja redzējuma plašums un dziļums par pārmaiņu nepieciešamību. Vadītāja izstrādātā koncepcija ir viņa izpratne, uztveres veids, uzskatu sistēma par konkrētu jautājumu. Tās pamatā būtu vēlams akcentēt zināšanas, praktisko pieredzi un prasmi tās izmantot konkrētajā vadības darbībā. Tomēr ir kāds faktors, kam apstiprinājums nav atrodamas nevienā vadītāja rokasgrāmatā un tā ir profesionālā intuīcija. Vadītājam par savas koncepcijas īstenošanu dzīvē ir jāsigādā ikdienas darbā, mērķtiecīgi vadot, zinot, lemjot, uzņemoties atbildību par lēmumu pareizību, un paredzot savas rīcības tuvākās un tālākās sekas.

Izglītības iestādes panākumi ir atkarīgi no tās efektīvas vadīšanas. A. Šmite uzsver, ka organizācija spēj veiksmīgi attīstīties, ja tajā valda komunikācija, ja tiek runāta patiesība, ja tās struktūra veicina gan indivīdu, gan grupu kontaktus un komunikāciju. Vadība nosaka un

precizē personāla rīcības skaidras robežas, kas tiek pārraudzītas. Pedagogiem pirmsskolas iestādē tiek ļauta patstāvība izvirzīto mērķu sasniegšanai, bet šī darbošanās tiek kontrolēta brīvā un stingrā kontrole, tiek koordinēti sakari, informācija un darbība. Gan indivīdi, gan grupas apzinās, ka sadarbojoties var sasniegt labus rezultātus, un līdz ar to iestādes attīstība norit sekmīgāk. (Šmite, A., 2008)

ASV pedagogi veica pētījumus un secināja, kā sadarbība ar vecākiem veicina pozitīvas izmaiņas izglītības iestādēs:

- modernizētu iestādes aprīkojumu;
- uzlabo iestādes vadību un personālu;
- paaugstinās izglītības kvalitāti;
- jaunus līdzekļus un programmas, lai uzlabotu mācību programmu;
- lielāka vecāku un sabiedrības iesaistīšanas iestādes pasākumos.

(www.hfrp.org/family-involvement,2009)

Ļoti svarīga sadarbības kontekstā informācijas avota uzticamība. Informācija ir saistīta ar nozīmīguma vērtējumu un faktu. Vecākiem jājūtas drošiem, ka saņemta no vadības informācija ir patiesa un tas devējs atspoguļojis to objektīvi. Ir gadījumi, ka vecāks dzird to, ko vēlas dzirdēt, un nedzird to, ko nevēlas saklausīt. Visbiežāk tas notiek tad, ja informācija ir pretrunā ar cilvēka uzskatiem, pārlicību, veidojas tas sagrozīts redzējums, atbilstoši cilvēka personības redzējumam.

Pedagogi M. Pļavniece un D. Škuškovnika uzsver, ka ir svarīgi, lai pirmsskolas izglītības iestādes vadītājs, ņemtu vērā domu, sajūtu, izjūtu vajadzību un darbības izteikšanu veidojot efektīvu sadarbību. Cilvēkiem vienmēr būs patīkami veidot sadarbību ar otru cilvēku, kas spēj atbildēt par teiktajiem vārdiem, līdz ar to arī par savām domām, jūtām un darbību. (Pļavniece M., Škuškovnika D., 2002)

Psihologs V. Reņģe nosaka par vislielāko traucēkli atskaites sistēmu, jo tā neveicina pozitīvas sadarbības veidošanos. Jo lielākas ir atšķirības starp cilvēku uztveres un izglītības līmeni, viņu personībām, pieredzi, zināšanām, statusu, jo grūtāk veidojama ir savstarpēja sadarbība. (Reņģe V., 2002)

Sekmīgās inovācijas vienā vietā ir daļēji funkcija – labas idejas, bet vēl svarīgāk, tas lielā mērā ir funkcija un nosacījums, ar kādiem šā ideja uzplaukusi. Tāpēc uzdevums nodot jauninājumus ir reproducēt jaunajā, nosakot apstākļus, kas radījuši oriģinālas inovācijas, inovāciju sevī. (Fullan M., 2001)

Visbūtiskākā ir skolotāja atbalsts, jo bez skolotāja atbalsta, jauninājumu ieviešanu, ilgstspējību vienkārši nevar notikt. Skolotāji mēdz būt motivēti turpināt jauninājumus, meklēt veidus, ka uzlabot to, kā arī improvizēt ja resursi ir samazināti. Tās pārējās būtisks

nosacījums: lai inovācijas būtu stabilas ir jābūt kaut kam, kas padara tās ievērojami nozīmīgiem skolotājiem.

Pedagogi no daudzām valstīm veica pētījumus. Galvenā atziņa: Vecāku prasības aug, tuvākajā nākotnē viņi pieprasīs mainīt mācīšanas un mācīšanās praksi. Vecāku iesaistīšanās būs veiksmīga ar nosacījumu, ka vecāki un skolotāji strādā kopā atzīstot papildu to nozīmi bērnu dzīvē. M. Fullan uzskata, ka direktoriem aktīvi jāparāda nevis pasīva piedalīšanās inovācijās (piemēram, apmeklējot skolotāju semināru), lai saprastu jautājumus, problēmas un vajadzības, kas saistītas ar jauninājumiem. (Fullan M., 2001)

Skolotājiem un vadītājiem, kas meklē jaunus veidus, ka uzlabot sadarbību ar vecākiem jāapsver pozitīvo potenciālu mājas apmeklēšanā. Hārvarda Ģimenes Pētniecības projekta ietvaros A. Schulting veica novērtēšanās pētījumu par mājas apmeklējumu programmu. Programma paredzēta, lai atvieglotu bērnu adaptācijas periodu izglītības iestādē. Projekts veicina ģimenes un pedagogus iepazīties pirms iestāšanās iestādē. Ir būtiski atbalstīt bērnu panākumus šajā kritiskā periodā. Skolotāji, kas piedalās šajā projektā, veic mājas vizītes, lai uzzinātu par katru bērnu un ģimeni. Šis projekts deva vecākiem iespēju sarunāties un justies uzklautiem savu bērnu skolotājiem. Tās palīdzēja vecākiem un skolotājiem izveidot pozitīvu un uzticamu mājas+skola attiecības no gada sākumā. Kopumā, mājas apmeklēšana sniedz ģimenēm un iestādei iespēju veidot pozitīvu pamatu, uz kura viņiem veidojas nākotnes komunikācijas pamats. (Schulting A., 2009)

Sadarbību apgrūtina, ja kāds no sadarbības partneriem neuzklausa otru vai arī nerespektē otra viedokli. Manuprāt, veiksmīgs ceļš uz pirmsskolas izglītības iestādes attīstību ir gatavība pedagogiskai darbībai, spēja uzdrīkstēties, pieņemt pārmaiņas, meklēt jaunas metodes un risinājumus. Un iestādes vadītāja uzdevums ir radīt šo pārlicību pedagogos un palīdzēt. Ļoti svarīgi, vadībai zināt darbinieku un vecāku vēlmes (domas par iestādes darbu). Tāpēc nepieciešams veikt patstāvīgi darbinieku un vecāku aptaujas. Būtiska pedagogiskā darbā ir paškontrolē. Vadītājs, darbinieks novērtē pats savu darbu, kas palīdz tālākai darbībai. Tādējādi veicinot pirmsskolas iestādes attīstības procesu.

Teorētiskās daļas secinājumi:

- Pirmsskolas iestādes vadītājam jābūt spējīgam veidot dažāda veida un līmeņa sadarbību izglītības iestādes mērķtiecīgi virzītai un veiksmīgai darbībai.
- Liela nozīme sadarbības veidošanā ir vadītāja personībai un tam, kā spēj padotos motivēt pozitīvai, izglītības iestādi attīstošai darbībai.
- Veiksmīga sadarbība starp pirmsskolas izglītības iestādes vadītāju un vecākiem tiek īstenota, ja vadītājs mērķtiecīgi, sistemātiski un kvalitatīvi veido sadarbības procesu.
- Vadītāja loma pirmsskolas izglītības iestādes darba organizācijā izpaužas atbildībā, stratēģiskās plānošanas realizēšanā, pirmsskolas attīstības modelēšanā, taktikas noteikšanā, konkrētu uzdevumu veikšana, kolektīva psiholoģiskā noskaņošanā, mobilizēšanā, saliedēšanā.
- Ļoti svarīgs sadarbības princips, darbinieku iesaistīšana vadīšanā, produktīva darbība komandā.
- Vadītāja darba stils un saskarsme ar vecākiem ir būtiska sadarbības procesa veicināšanā vai kavēšanā.
- Vadītājam sadarbībā ar vecākiem nepieciešams pakāpeniski ieviest jauninājumus iestādes darbībā, kas pilnveidotu pirmsskolas iestādes darbību.

3. Pirmsskolas izglītības iestādes sadarbības veidošanas praktiskie aspekti

3.1. Vecāku iesaistīšanas process iestādē „X”

Ikvienai ģimenei rūp savs bērns, un visi grib, lai viņu bērni gūtu labas sekmes un prieku. Bieži vien, pirmsskolas iestāde ir pirmā vieta, kur bērns ir prom no ģimenes, un tādēļ ģimenes locekļi grib zināt, kā bērnam veicas. Savukārt, skolotāja vēlas apspriest bērnu darbību mājās un pirmsskolas iestādē, viņa stiprās un vājās puses, kā arī noskaidrot to, kas sagādā raizes. Lai izveidotos atklāta un uzticības pilna sadarbība, ir nepieciešams laiks.

Ir svarīgi, lai pirmsskolas iestādes darbinieki un vecāki runātu par jautājumiem, kas attiecas uz bērniem un viņu pieredzēto. Pirmsskolas iestāde un vecāki ir cieši saistīti un, jo labāks ir abpusējais kontakts, jo lielāku atbalstu saņem bērni. Svarīgi noskaidrot, ko vecāki sagaida no sava bērna un ko viņi vēlas, lai bērns iegūtu pirmsskolas iestādē.

Izzinot pedagoģisku literatūru un periodiku par sadarbību starp ģimeni un izglītības iestādi, analizēju savas iestādes vecāku iesaistīšanu iestādes darbā. Mana pieredze rāda, ka pirmsskolas izglītības iestādēs vecāki ir gatavi sadarboties dažādos līmeņos: ar vadītāju, skolotāju, atbalsta personālu, bet tikai tad, ja gūst apstiprinājumu – šīs sadarbības rezultātā ieguvējs būs mans bērns. To varēs panākt tikai tajā gadījumā, ja izglītības iestādes un ģimenes audzināšanas mērķis būs vienots, bet vienots būs tikai tad, ja vecāku izpratne un pedagoģiskās kultūras līmenis būs tik augsti, lai izprastu, kādā ceļā audzināšanai būs sekmīgi rezultāti.

Izglītības iestādes vadītāja kopīgu, iepriekš izvirzītu mērķu sasniegšanai cenšas apvienot un sadarboties ar līdzīgi domājošiem, ņemot vērā, ka katrs cilvēks ir personība ar savām īpatnībām.

Vecāku iesaistīšanas mērķi:

- radīt vecākos interesi par bērna iestādi;
- iepazīt vecākus dažādās sadarbības situācijās;
- rosināt vecākus dalīties pieredzē;
- veicināt bērnu un vecāku līdzdarbošanos iestādes un grupas pasākumos;
- veidot bērniem prasmi kontaktēties ar pieaugušajiem;
- ļaut vecākiem iepazīt iestādes dzīvi un savu bērnu saskarsmē ar vienaudžiem;
- aicināt vecākus atbalstīt iestādi.

Sazināšanas mērķi:

- radīt vecākiem izpratni par iestādē notiekošo;
- sniegt vecākiem nepieciešamo informāciju;
- uzklaut un analizēt vecāku sniegto informāciju.

Tā kā sazināšanās balstās uz regulāru, savstarpēju informācijas apmaiņu, tad svarīgi, lai tas notiktu plānveidīgi, atbilstoši iestādes izstrādātajai vecāku informēšanas sistēmai. Pamatojoties uz to, iestāde plāno sadarbību ar ģimeni visam mācību gadam. Galvenie sadarbības uzdevumi un saturs atspoguļojas gada darba plānā. (skat. pielikums Nr.3)

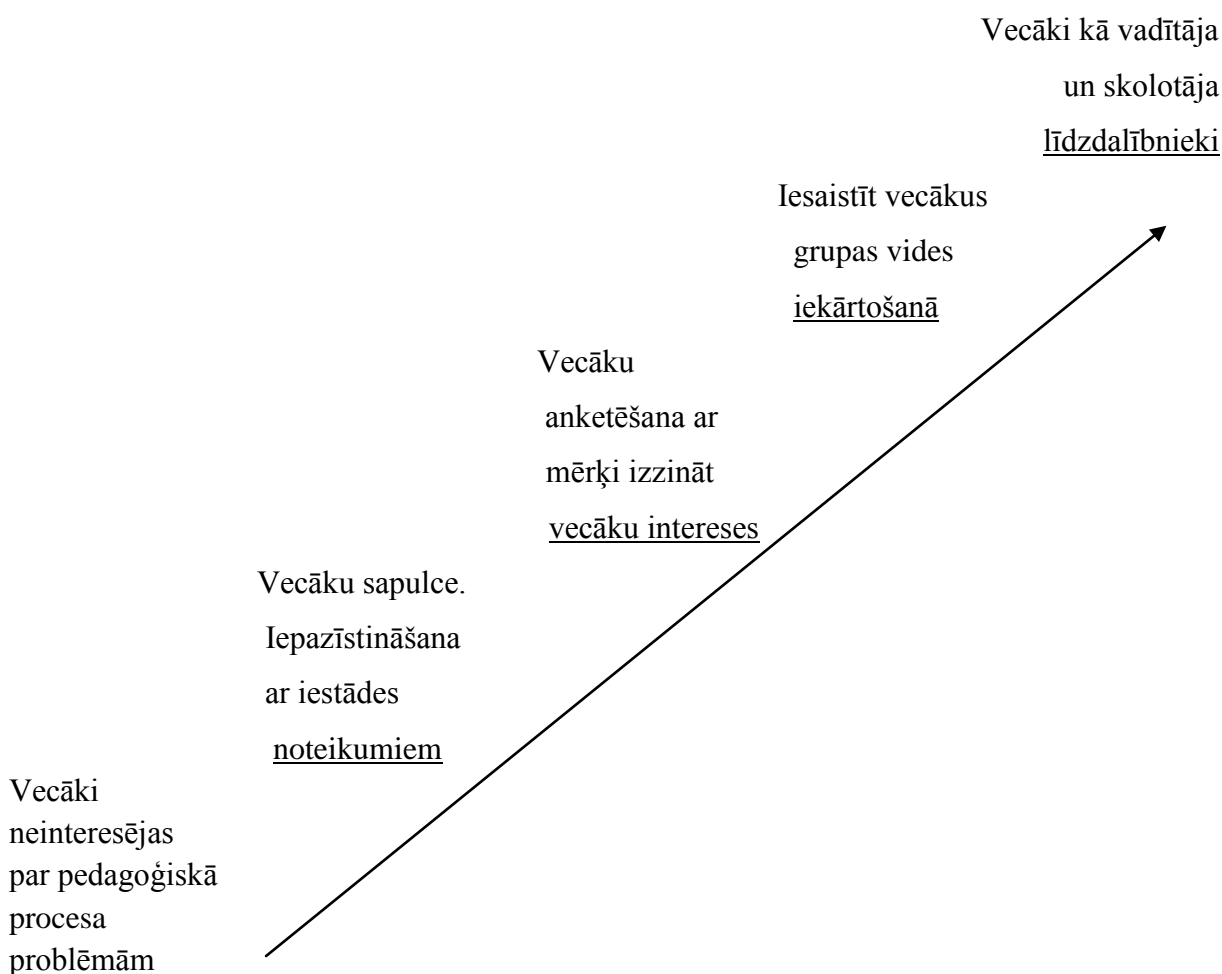
Pirmsskolas iestādes un ģimenes sadarbības procesa organizēšana, plānošana un vadīšana prasa lielu darbu un atbildību no visas iestādes kolektīva – vadītājas, vadītājas vietnieka izglītības jomā, skolotājiem, atbalsta personāla.

Galvenie rezultāti, kurus var sasniegt, sadarbojoties pirmsskolai un ģimenei:

- ✓ skolotāji uzticas vecākiem un vecāki skolotājiem;
- ✓ vecāki īsteno idejas;
- ✓ skolotāji un vecāki strādā kā viena komanda.

Pirmsskolas iestādes stratēģiskais plāns darbā ar vecākiem:

Kur esam darbā ar vecākiem? → **Kā to darīt?** → Ko gribam panākt?

Vecāki tiek uzskatīti par skolotāju partneriem bērnu izglītošanā. Bērni tikai iegūst no pozitīvām, draudzīgām attiecībām starp ģimeni un iestādi. Redzot savus vecākus iesaistāties

iestādes darbība un sadarbojamies ar skolotājiem, viņi jūtas nozīmīgi. Sekmīga iestādes un ģimenes saikne veidojas divējādi:

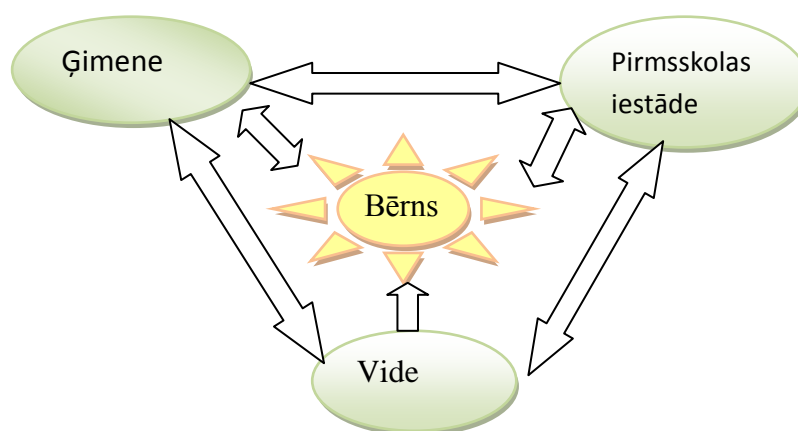
1. Kā konsekventa, skaidra, abpusēja sazināšanās.
2. Kā dažādi iesaistīšanās veidi.

Šai saiknei jābalstās uz uzticēšanos. Gan ģimenei, gan iestādei ir svarīgi zināt, ka mēs nevis baidāmies viens no otra, bet uzticamies, sadarbojamies, meklējam un pilnveidojamies kopā.

Sadarbība ir nepieciešama, jo:

1. sadarbība veicina bērna socializāciju, integrēšanos sabiedrībā;
2. īstajā laikā tiek pamanītas bērna vajadzības un attīstības spējas;
3. tiek saskaņotas pedagoģiskās prasības pret bērnu;
4. veidojas bērnu dzīves sociāla kontrole;
5. bērns iegūst kā personība –pašapziņu, atbalstu savām pūlēm, vecāku sapratni;
6. notiek vecāku izglītošana.

Optimāls rezultāts sasniedzams, ja pirmsskolas iestāde sadarbojas ar ģimeni. Sadarbībai jābūt trīspusēji izdevīgai un nozīmīgai, un, svarīgi, lai centrā būtu bērns. Šo mijiedarbību attēloju shematiski (att. 3.1.):

att.3.1. Trīspusēja mijiedarbība

Vecāku iesaistīšana palīdz skolotājam īstenot individualizācijas mērķus. Saksarsmē ar ģimeni skolotāji spēj iegūt informāciju par katru bērnu grupā. Pirmsskolas izglītības iestāde un vecāki organizē bērnu vidē un veicina dažādas sadarbības izpausmes. Vecākiem ir iespēja tuvināties iestādes dzīvei. Skolotāji un vecāki var abpusēji atbalstīt cits citu, veidojot interesantas aktivitātes un projektus. Kad ģimene jūtas kā daļa no savu bērnu attīstības procesa, viņi iemācās novērtēt skolotāju pūles. Uzskatu, ka sadarbība iespējama tikai tad, ja tā tiek apzināta kā sistemātisks process, kurā jebkurš no komponentiem ir vienlīdz nozīmīgs un

atrodas paritātes attiecībās cits ar citu. Ja sadarbība būs tikai teorētiskā, bez praktiskā seguma, tad visticamāk tā nestrādās.

Manuprāt, universālas un visām pirmsskolas iestādēm vienotas metodes darba organizēšanā nav. Bieži savstarpējā sadarbība iestādes vadītājam ar vecākiem ir tikai teorētiska ar pedagoģiskām nostādnēm, kā vajadzētu būt, bet realitātē vērojama cita situācija. Vecāku aizņemtība darbā, ģimeņu iekšējās problēmas, no vienas puses. No otras puses, vadītājs nespēj atrast tam laiku liela apjoma administratīvo darbu dēļ vai nemāk nodibināt pozitīvu kontaktu ar vecākiem.

Ģimenes, kuru bērni apmeklē pirmsskolas izglītības iestādes, ir ļoti atšķirīgas. Vadītājam jāspēj saprast dažādu cilvēku viedoklis, un pamatojoties uz šiem secinājumiem, jāpiedāvā piemērotākā sadarbības forma, kas sekmētu pozitīvu sadarbību un veicinātu vēlamo rezultātu ieguvī. Ir jāmeklē jauni sadarbības veidi, kas piemēroti mūsdienu straujam dzīves ritmam. Vadītājam jāspēj raisīt vecākiem interesi par konkrēto tēmu, tāpēc bieži vien jāizvēlas prioritātes un jāizrāda iniciatīva.

Aktuāls uzdevums pirmsskolas iestādē ir individuālais darbs ar ģimeni, diferencēta pieeja dažādu tipu ģimenēm, rūpes par to, lai no redzesloka neizlaistu ne tikai nelabvēlīgās, bet arī labvēlīgās ģimenes.

Ļoti svarīga ir pirmā iepazīšanās ar vecākiem. Pirmā saruna notiek vecākiem ar iestādes vadītāju. Ir bezgala patīkami, ka uz šo sarunu ierodas abi vecāki. Pēdējā laikā šī parādība notiek arvien biežāk. Šajā sarunā iestādes vadītājs sarunās ar vecākiem noskaidro jautājumus par bērna attīstību, par saskarsmi, par individuālajām īpatnībām. Sarunās tiek noskaidrots ģimenes stāvoklis, bērnu skaits ģimenē, kas no ģimenes locekļiem vairāk nodarbojas ar bērnu audzināšanu u.c. jautājumi. Vecāki tiek informēti par pirmsskolas iestādes kārtības noteikumiem, attiecīgas grupas dienas gaitu, ja ir iespējams, tiek izpildīta vecāku vēlme grupas skolotāju izvēlē. Vecāki tiek iepazīstināti ar grupas skolotājiem, grupas telpu un citiem darbiniekiem, ar kuriem vecākiem būs biežāka saskarsme.

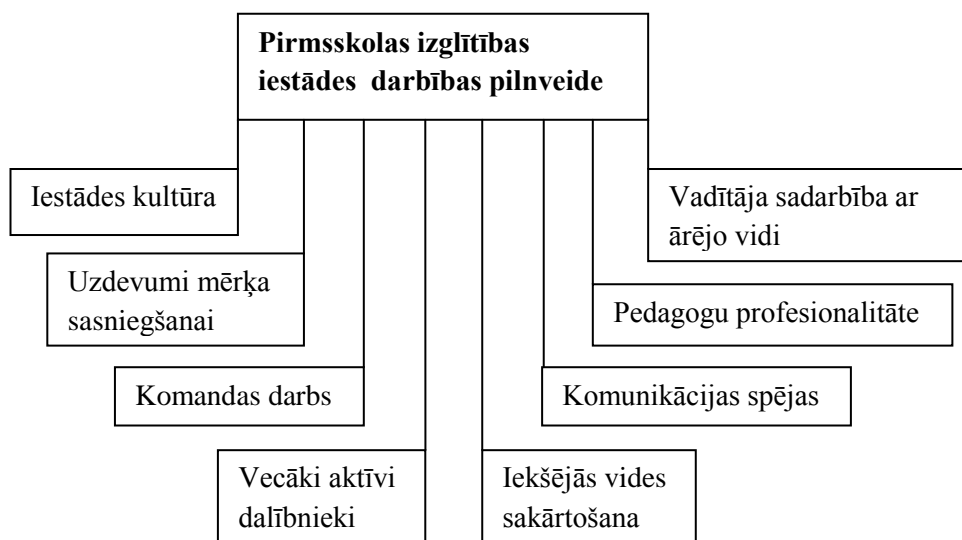
Problēmas, kas negatīvi ietekmē ģimenes un pirmsskolas izglītības iestādes sadarbību varētu būt:

- atšķirīga vērtību izpratne;
- ģimenes un iestādes darbības nesaskaņotība;
- sadzīves problēmu radītās negācijas;
- pozitīvo emociju deficīts;
- vecāku un bērnu savstarpējās kontaktēšanās nepietiekamība;
- vecāku un skolotāju neprasme veidot konstruktīvu saskarsmi;
- ģimenes modeļa deformācija;

- haotisks audzināšanas stils ģimenē;
- skolotāju pasivitāte, zināšanu trūkums, liela slodze un laika trūkums.

- sniegt zināšanas un prasmes par bērnu audzināšanu ģimenē, lai tālāk varētu izglītot vecākus;
- pozitīvas saskarsmes veidošana ar bērnu un viņa vecākiem.

Pirmsskolas izglītības iestādē jēdzienu „kvalitāte” nevar interpretēt viennozīmīgi. Kvalitatīvas darbības rādītājs ir cieši saistīts ar izglītības iestādes attīstību. Iestādei „X” tika izvirzīti kritēriji, kuri, manuprāt izglītības iestādes darbību mainītu un pilnveidotu (skat.3.2. att.):

(3.2.. att.) **Pirmsskolas izglītības iestādes pilnveidošanas kritēriji.**

Iejūtīga saskarsme ar bērnu rada vecākos pārliecību par skolotāja pozitīvu attieksmi pret bērnu. Šī attieksme nosaka ticību skolotājam un viņas zināšanām.

3.3. Vecāku iesaistīšanas formas

Izglītības iestādes un ģimenes sadarbības formas ir ārējais satura organizācijas veids, kuras veiksmīgas izvēles gadījumā ļauj ar iespējami nelieliem cilvēku un materiālajiem resursiem optimāli īsā laikā sasniegt abpusēji pieņemamu dažādu pedagoģisko problēmu risinājumu. Tāpēc sadarbības formu pārzināšana, to vājo un stipro pušu apzināšanās ļauj gan skolotājiem, gan vecākiem veidot sadarbību, kas ir vērsta uz kopīgu uzdevumu atrisināšanu. Lai ģimenes līdzdalība būtu sekmīga, nepieciešams radīt apstākļus, kas vecākus rosinātu aktīvi iesaistīties ar pirmsskolu. Priekšnosacījums sekmīgai ģimenes un pirmsskolas sadarbībai ir ģimenes pedagoģisko vajadzību izzināšana. Pedagogam labi jāpazīst ne tikai audzēknis, bet arī viņa ģimene. Pirmsskolas un ģimenes labu attiecību pamatā ir savstarpēja izpratne, cieņa un spēja pieņemt atšķirīgo un darbošanās bērna labā.

Pirmsskolas iestāde sadarbībā ar vecākiem izmanto sadarbības formas:

- individuālās – pārrunas ar vecākiem, individuālās konsultācijas, atbildes uz jautājumiem; rakstiska, telefoniska, elektroniska sazināšanās;
- grupālās – grupas vecāku sapulces, grupu konsultācija, grupas vecāku komitēja;
- frontālās – vecāku kopsapulce; ģimeņu vakari; ekskursijas; sporta pasākumi; svētku pasākumi; talkas; kultūras pasākumu kopapmeklējums.

Viena no populārākajām frontālajām sadarbības formām ir **vecāku sapulce**. Vecāku sapulces galvenais uzdevums ir sistemātiski iepazīstināt vecākus ar bērnu audzināšanas mērķiem un uzdevumiem, saturu, formām, audzināšanas metodēm, kuras pielieto gan ģimenē, gan pirmsskolā; popularizēt pozitīvo pieredzi bērnu audzināšanā ģimenē; norādīt reālās iespējas, kā panākt, lai vecāku un iestādes iedarbība uz bērnu būtu pamatos vienādas. Tā nedrīkst kļūt par garlaicīgu, bezpersonisku pasākumu, kurā tiek sniegta tikai informācija. Svarīgi, lai vecāki nebūtu pasīvi klausītāji, bet gan savas pieredzes izteicēji, audzināšanas līdzdalībnieki.

Vecāku sapulces būtu produktīvas un attaisnotu mērķus, ja skolotājs vai vadītāja:

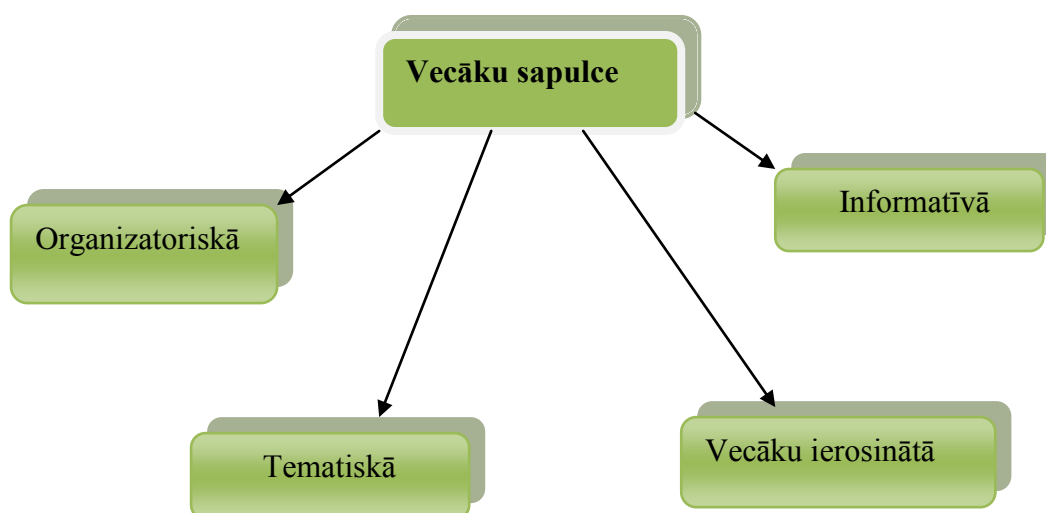
- ✓ laikus informētu par vecāku sapulcēm un to saturu;
- ✓ izvēlētos saprātīgi un strādājošiem cilvēkiem piemērotu laiku;
- ✓ radītu neformālu gaisotni brīvām sarunām;
- ✓ uzņemtos vadītāja lomu, piebremzējot neauglīgas diskusijas un rosinot motivētu domu apmaiņu;
- ✓ par problēmām, kas skar grupu vai iestādi, runātu kā par mūsu, nevis „jūsu” problēmām;
- ✓ būtu apveltīts ar takta izjūtu un jautājumus, kas attiecas uz kādu konkrētu vienu bērnu, uzaicinātu izrunāt cita laika, individuāli;

- ✓ nodrošinātu vecākus ar nepieciešamajiem tālruņu numuriem, tā atvieglojot sazināšanās iespējas.

Lai grupu sapulces būtu apmeklētas un vecāki tajās aktīvi piedalītos, nepieciešams rūpīgi sagatavoties un pārdomāt sapulces gaitu. Ir jāpārdomā šādas lietas:

- ✓ mērķu izvirzīšana;
- ✓ vecāku uzaicināšana;
- ✓ telpas iekārtojums, kurā notiks sapulce;
- ✓ vecāku sagaidīšana;
- ✓ sapulces norise.

Sapulču satura dažādošana, uzaicinot speciālistus, kas var strādāt kopā ar vecākiem par viņus satraucošām tēmām. Līdz ar to vecāku sapulce pārveidojas citā formā – tā ir tikšanās, diskusija, domu apmaiņa. Mūsdienās ir mainījusies un pilnveidojusies skolotāja loma, organizējot sapulci. Skolotājs ir: informācijas sniedzējs; sadarbības partneris; eksperts; komandas dalībnieks. Sapulces var būt dažādas, izdalī šādus veidus (skat.att.3.3.):

att.3.3.. Sapulču veidi

Sapulces veids nosaka, kādas metodes sapulces vadīšanai izvēlas:

- lekcija;
- darba grupās;
- problēmsituācijas risināšana, piedaloties vecākiem, skolotājiem;
- koncerts, izrāde, izstāde;
- darbs ar ierakstu (video materiāli, fotogrāfijas);
- sapulces vadītājs –vecāks;
- praktiskā nodarbība – darbnīca.

Vecāki tiek savlaicīgi informēti par sapulces laiku un saturu. Bērni gatavo ielūgumus un kopā ar skolotājas draudzīgo uzaicinājumu vakarā pasniedz vecākiem. Bieži pirms sapulces (var būt 2-3 dienas iepriekš) vecāki izpilda kādu uzdevumu, atbilstoši sapulces tēmai, tādējādi ieinteresējot viņus piedalīties sapulcē. Ļoti pozitīvi, kad grupas sapulcēs piedalās arī iestādes vadītāja.

Vecāku saiets sākas ar vecāku sagaidīšanu, individuālām sarunām. Vecāki tiek aicināti uz dienas apli. Nodod sveicienu viens otram, nosaucot savu vārdu. Vēlējums klātesošajiem. Pārrunas. Praktiskā nodarbība vecākiem, piemēram:

- ☀ Gatavot puzzles grupai. (skat.att.1pielikumā Nr.4)
- ☀ Apskatīt sava bērna darba grāmatu un veikt uzdevumu ar strēmelēm (īsa, gara, vidēja) – orientēties plaknē (uz grāmatas).Vecāki liek strēmeles – virzieni attiecībā pret sevi. Pagriežot strēmeles vecāki lasa: „, priecājamies jūs redzēt”, skaita burtus. Burtu spēles.
- ☀ Veikt uzdevumus matemātikas un lasītprasmes apguvē.
- ☀ Izspēlēt situācijas, kas notiek bieži grupā.
- ☀ Rotaļnodarbība ar bērniem. Bērni runā dzejoļus, tautas dziesmas un aicina vecākus kopīgās rotaļās. (skat.att2. pielikumā Nr.4)
- ☀ Lellīšu pagatavošana un izmantošana praktiskā bērnu un vecāku darbībā. Gatavojām lelliņas, kuras varēja kustināt rokas, ķermeni (izmantojām kociņus, lupatiņas, šķēres, adatas, diegus...).

Šīs lelles izraisa grupā dzīvīgumu. Tās ir dabisks dzinulis radošajiem izpausmēm, atdarināšanai un pašizteiksmei. Tās kalpo arī kā spēcīgs mācību līdzeklis.

Tā bija aktīva darbošanās bērniem kopā ar saviem vecākiem. Lelles mēs uzreiz apspēlējam. Katram pārim – savs dialoga variants, izmantojam dažādas situācijas, paņēmienus. Runājot savas lelles balsīs, bērni lieto ļoti izteismīgu valodu. Bērni labprāt runāja par sev zināmām, saprotamām un emocionāli satraucošām lietām. Ir nepieciešams radīt tādu situāciju, kur bērns varētu realizēties. Šim nolūkam mēs izstrādājām scenāriju, kas ir balstīts uz sadzīves tematiku (neliela luga vecākiem, kurā no bērna lūpām varēs sadzirdēt visu, ko viņš ir iemācījies).

Pieredze liecina, ka **vecāku kopsapulces** ir visizplatītākais sadarbības veids pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja ar vecākiem. Kopsapulces notiek divas reizes mācību gada laikā. Šajās tikšanās reizēs tiek runāts par vispārīgiem jautājumiem, kas skar un tieši ietekmē pirmsskolas izglītības iestādes darbu.

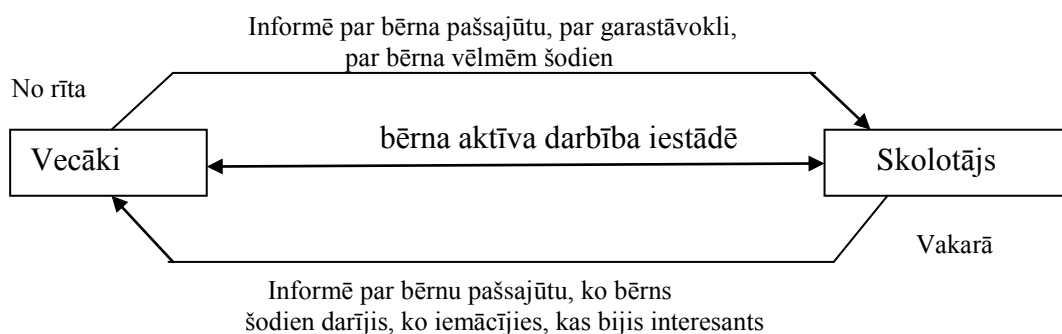
Pārrunas ar vecākiem ir visizplatītākā un pieejamākā sadarbības forma, kurā vecāki tiek informēti un izglītoti par konkrētiem audzināšanas aspektiem, kas ir aktuāli konkrētai ģimenei. Pārrunās ir gan patstāvīga darba forma, gan arī ģimenes apmeklējumu, vecāku

sapulču, konsultāciju sastāvdaļa. Liela nozīme ir pārrunu stilam. Pirmsskolas skolotājam tās jāveda tā, lai sekmētu ģimenes un pirmsskolas iestādes sadarbību. Sarunas sākumā vienmēr vajag izcelt bērna pozitīvās īpašības, bērna sasniegumus, tikai pēc tam runāt par to, kas satrauc pedagogus bērna attīstībā un uzvedībā. Plānojot pārrunas, jāizvirza to mērķis: kas jānoskaidro, kā var vecākiem palīdzēt. Pārrunu saturam jābūt lakoniskam. Pedagogam nav tikai pašam jārunā, bet jāuzklausā arī vecāku viedoklis.

Vienotības trūkums bērnu audzināšanā bērnudārzā un ģimenē, kā arī starp ģimenes locekļiem, ir nopietns šķērslis, kurš traucē bērna personības attīstību vajadzīgajā gultnē. Visbiežāk par to liecina diametrāli pretēja bērna uzvedība bērnudārzā un mājās. Noskaidrojot nepieciešamās ziņas (vai bērns klausā vecākus, vai izpilda viņu prasības) jāievēro smalkjūtību, jo tas ir ļoti kutelīgs jautājums. Noskaidrot vecāku savstarpējās attiecības arī vajag taktiski, pat tai gadījumā, ja par viņu attiecībām jums jau, kaut kas ir zināms. Nepieskaroties zināmiem faktiem, jāparāda vecākiem, cik smagi visas nesaskaņas ģimenē ietekmē bērnu un viņa attīstību.

Neatņemama vadītāja darba sastāvdaļa ir individuālās sarunas ar vecākiem. Tām var būt ļoti dažāds raksturs, taču pieredze liecina, ka visbiežāk tā ir vecāku neapmierinātība ar kādu skolotāju vai konfliktu iestādē. Cits iemesls – ierosinājumu izteikšana, kādas darbības pilnveidošanā vai mērķa sasniegšanā. Dažkārt vecākiem ir ļoti delikātas problēmas, kuras viņi nevēlas apspriest ar skolotājam, bet vēlas par to informēt vadītāju. Veiksmīgu, un no vadītāja puses profesionāli vērstu, sarunu laikā parasti problēma tiek pārrunāta, risināta. Gadās arī problēmsituācijas, kuras nav iespējams atrisināt šādā veidā, tad tiek pieaicinātas konfliktā iesaistītās personas vai arī situācijai, kas radusies nepieciešamie speciālisti, piemēram psihologs.

Pirmsskolas izglītības iestādē raksturīgas ir ikdienas vecāku un skolotāju sarunas no rīta – bērnu atvedot uz iestādi, un vakarā – bērnu vedot mājās. Shematiski var parādīt tā (skat. att.3.4.):

att.3.4. Ikdienas vecāku un skolotāju sarunas (Ķempe,A.,2003)

Pie individuālajām sadarbības formām vēl jāpiemin **individuālās konsultācijas**. Tā ir sadarbības forma, kuru pedagogs plāno un īsteno atbilstoši savam darba plānam, norādot konkrētu laiku, kad vecāki var konsultēties. Plānojot šīs konsultācijas, ir jāparedz pieejamība citiem pirmsskolas iestādes darbiniekiem (vadītājam, metodiķim, mūzikas pedagogam u.c.), lai vecāki vienlaikus varētu risināt vairākas problēmas. Mācību gada sākumā būtu lietderīgi lūgt vecākus izteikt priekšlikumus, kādas konsultācijas vajadzētu rīkot, lai vecāki ar savu iniciatīvu veidotu ģimenes un pirmsskolas iestādes sadarbību. Individuālās sarunas – konsultācijas **mērķis**: veicināt bērna personības dziļāku izpēti, un sniegt savlaicīgu palīdzību problemsituāciju gadījumos. Strādājot pie šīs sadarbības formas secināju, ka būtiskākais ir:

- svarīgi abām pusēm vienoties par izdevīgu laiku;
- sarunai jānorit mierīgā, netraucētā gaisotnē un pietiekami ērtos apstākļos;
- atrast kopīgu valodu starp skolotāju un vecākiem;
- skolotājiem nav tiesību uzspiest savu viedokli, bet jāparāda problēmas risināšanas ceļus;
- sarunai jābūt konfidencialai.

Ja ir nepieciešamība, konsultācijas laikā izmantoju video materiālus. Bieži vecāki nevar izprast sava bērna uzvedību. Praksē novēroju, ka bērni nav vienādi iestādē un mājās. Piemēram, mājās bērns nepaklausīgs, bieži niķojas, bet bērnudārza viņam ir labas attiecības ar bērniem un pieaugušajiem. Video materiālu apskatīšana ļauj vecākiem ieraudzīt savu bērnu no citas puses un tās palīdz iesaistīt vecākus iestādēs aktīvās darbībās.

Grupu darbs paredz sadarbību, bet sadarbības prasme ir jāveido. Kooperatīvā mācīšanās metode kā īpaša grupu darba forma paredz vecāku un pedagogu izvirzīto problēmu risinājumu. Grupas dalībnieki mācās paši un palīdz mācīties viens otram, tādējādi sekmējot katra indivīda kompetences attīstību.

Organizējot grupu vecāku sapulces, var izmantot dažādas darba formas:

- referātu – sarunu ar vecākiem;
- semināru – praktisko nodarbību, kurā tiek demonstrētas bērna attīstības un audzināšanas metodes un paņēmieni, kurus var izmantot arī ģimenē;
- arī jautājumu un atbilžu pēcpusdienas.

Ieteicams pirms sapulces darīt vecākiem zināmu ne tikai sapulces tēmu, bet izlikt vecāku stendā jautājumus par noteikto tēmu. Jautājumi palīdz izzināt:

- vecāku kompetenci bērnu attīstībā un audzināšanā;
- par bērnu darbību ģimenē;
- par vecāku grūtībām bērnu audzināšanā;

- pozitīvo pieredzi.

Pamatojoties uz to, var izvirzīt konkrētus priekšlikumus ģimenei, kā arī individuālus uzdevumus bērnam pirmsskolas iestādē. Vecāku atbildes uz jautājumiem var izmatot kā piemērus vecāku sapulcē. Vecāki labprāt un ar ieinteresētību atbild uz jautājumiem tāpēc, ka pirmsskolas skolotāji izmanto visdažādākās darba formas, lai iepazīstinātu vecākus ar grupas ģimeņu pieredzi, kā arī vecākiem ir iespēja iepazīties ar atbilžu apkopojumu. Vecāki zina, ka iegūtais materiāls tiks mērķtiecīgi izmantots, lai paaugstinātu pirmsskolas iestādes un ģimenes sadarbību. Sekmīgs darbs ar vecākiem un tā efektivitāte ir atkarīga no pedagoga komunikatīvajām un analītiskajām īpašībām. Skolotājam ir svarīgi prast novērot un analizēt, izmantojot teorētiskās zināšanas praksē.

Interesants grupu sadarbības veids ir ģimeņu saiets „Roku rokā”. Vērojot mūsu pilsētas iedzīvotājus saskarsmē, un apzinoties valsts valodas apguves svarīgumu mūsu dienās (pilsētā skola ir tikai ar latviešu valodu apmācību, bet lielāka daļa bērnu runā krieviski), vecāku sapulcē piedāvājām interesantu ideju izmantot ģimeņu saietu padziļinātai valsts valodas apguvei. 15 ģimenes piedalās saieta darbā.

Saieta mērķis: Izmantojot saieta darba formas paplašināt latviešu valodas vārdu krājumu bērniem un viņu vecākiem, aktivizēt tā pielietojumu sadzīvē.

Uzdevumi:

1. Iesaistot vecākus kopīgā darbībā spēļu, rotaļu un citu pasākumu laikā, veicināt abpusēju ieinteresētību valsts valodas apgūvē un runātprasmē.
2. Palīdzēt iepazīt latviešu gadskārtu svētku tradīcijas un kultūru.
3. Nostiprināt sadarbību starp ģimeni un iestādi.

Vecāki aktīvi piedalās saieta darbā un rezultāti labi. Vecāki apmierināti ar saieta darbu, bērni labi apgūst latviešu valodu un arī vecāki kļuvuši drošāki. Jo bieži vecāku sadarbības neiesaistīšanas iemesls ir tas, ka viņi nevar saprast informāciju un varbūt nespēj atbildēt uz pieprasījumu sniegt līdzdalību vai īstenot ieteikumus. Valodas barjera var izraisīt arī vecākiem justies neērti saskarsmē ar skolotājiem, vadītāju, citiem vecākiem. Savukārt bērni redz viņu vecāku un skolotāju mijiedarbību, draudzīgas attiecības, dzird ziņu ka viņu iestāde ir vieta, kur novērtē viņu ģimeni. Bērni ar prieku darbojas, runā kopā ar vecākiem. Šādi vecākiem vieglāk izprast, ka ar rotaļu palīdzību 5-6 gadīgs bērns var vieglāk apgūt otru valodu. Vecāki sāk saprast, ka veltīt laiku savam bērnam nekad nevar par daudz, saprot savu atbildību un pienākumus. Bērni kļūst drošāki, viņiem interesanti darboties kopā ar pieaugušajiem. Kad līdzās ir pieaudzis cilvēks, tā nav vienkārši uzraudzība, bet pirmkārt tieša saskarsme, pēc kuras bērns tik ļoti tiecas. Ja mums ir vecāku atbalsts, tad izaugsme ir daudz lielāka.

Frontālais darbs. Frontālas pirmsskolas izglītības iestādes un ģimenes sadarbības formas satura ziņā ir daudz plašākas un vispārinātākas, tajās iesaistās vairāk cilvēku, kurus nesaista konkrēti un kopīgi mērķi, intereses, un viņu savstarpējā sadarbība ir formāla vai tās vispār nav. Frontālās formas aptver vecākus globālu pedagoģisku jautājumu risināšanai, konceptuālu un stratēģisku jautājumu izskaidrošanai. Masu pasākumu norisēs vecāki jūtas kā piederīgi visai pirmsskolas iestādei, nevis tikai grupai. Pirmsskolas izglītības iestādē kā kultūras pasākumu izmanto leļļu teātru viesošanas, kā arī tikšanās ar aktieriem, to varētu organizēt kopīgi ar vecākiem.

Atklātās durvju dienas dod vecākiem iespēju iepazīties ar pirmsskolas iestādi, tās tradīcijām, noteikumiem, audzināšanas darba īpatnībām un aicina iesaistīties pirmsskolas iestādes dzīvē. Ieteicams vecākus laikus iepazīstināt ar atklāto durvju dienu programmu. Vecākiem ir iespēja vērot bērnu rotaļas, rotaļnodarbības, sporta, mūzikas nodarbības, pastaigu u.c. bērnu darbības veidus, kā arī izteikt savu vērtējumu, priekšlikumus. Vecāki var atrasties grupā visu dienu, vērot skolotājas darbu, bērnu darbību, bērna uzvedību vienaudžu vidū, var noskaidrot sev interesējošos jautājumus, kas saistīti ar bērnu audzināšanu un apmācību pirmsskolā. Uzskatu, ka tādas dienas ir labs veids, ka parādīt savu profesionālo darbību redzamu arī vecākiem. Novēroju, ka visaktīvākie ir bērnu vecāki, kas iestādi apmeklē pirmo vai otro gadu.

Kopīga svētku svinēšana. Šādi pasākumi ir īpaši iecienīti. Lai arī cik aizņemti ir vecāki, svētku reizēs viņi atrod brīvu brīdi, lai būtu kopa ar bērniem. Priecīgā atmosfērā sarunas raisās daudz ātrāk, interesantāk, notiek domu, pieredzes apmaiņa. Tā abas ieinteresētās puses gūst labumu. Populārākie svētki: Ziemassvētki, Mātes diena. Interesanti notiek Ģimenes svētki pirmsskolas iestādē, kur piedalās visa iestāde un vecāki. Koncerts, rotaļas, sacensības. Bērni darbojas kopā ar vecākiem, nostiprinās saskarsmi. Ir iespējams tuvāk iepazīt gan vecākus, gan bērnus. Veidojas jaunas iestādes un ģimenes sadarbības formas. Protams, bez vecāku līdzdalības tādas svētkus rīkot nav iespējams.

Iestādes avīze. Avīzē vecākiem, kur administrācija, skolotājas, pilsētas pārvaldes administrācija var izvietot nepieciešamo informāciju vecākiem. Septembra avīzē iepazīstināt ar izmaiņām skolotāju sastāvā, jaunajām skolotājām, informēt par izmaiņām skolotāju izglītībā. Iepazīstināt vecākus ar iestādes stratēģiju un galvenajiem uzdevumiem mācību gadā. Lielu vietu avīzē ieņem mācību plāna skaidrojums. Tas palīdz vecākos radīt drošības sajūtu par notiekošo iestādē. Avīzē ievietojam jautrus atgadījumus un bērnu izteicienus. Avīze, manuprāt, ir labs iestādes darbības popularizēšanas veids sabiedrībā. Šobrīd, kad valstī ir krīze un iestādei ir grūtības ar finansiālu nodrošinājumu, var avīzi izplatīt starp vecākiem pa e-pastu vai ievietojot iestādes interneta lapā.

IKT izmantošana. Mūsdienās, kad daudziem vecākiem ir pieejama dator tehnika var izmantot jaunas tehnoloģijas sadarbībā ar vecākiem. Iestādē ir pieejams e-pasts, lai sniegtu informāciju, kas ir svarīga vai šobrīd aktuāla vecākiem., ka arī, lai uzaicinātu uz konkrētas tēmas pārrunāšanu ar iestādes vadītāju, vai arī pateiktu vecākiem „paldies” par kādu konkrētu darbību. Šīs sadarbības veida vislielākā priekšrocība ir iespēja nodot svarīgu vadības informāciju neilga laika posmā. Trūkums šim sadarbības veidam ir sekojošs, virtuālās saskarsmes nepieciešamība liek vecākiem pārzināt mūsdienu informācijas tehnoloģijas. Informācija tiek saņemta nepastarpināti, tā ir atbilstoša vadītāja vajadzībām un vēlmēm, tātad izpaliel nevajadzīgi pārpratumi, kas var rasties, ja tiek iesaistītas trešās personas. Bet, uzskatu, ka vadītājam vajadzētu izvērtēt, kad ir iespējama sarakste e-pasta veidā un kad ir nepieciešams runāt ar vecāku personīgi. Pozitīvi būtu izveidot tīmekļa vietni, kur vecāki, jebkurā laikā, varētu uzzināt par iestādes darbību. Mūsu iestāde atbalsta inovācijas, mēģina izmantot jaunās iespējas – tehnoloģijas. 3 grupās jau ir datori- var pieslēgties pie interneta, ja ir nepieciešamība. Vadītājam vēl jārisina problēmu: skolotāju apmācība strādāt ar datoru. Jaunās tehnoloģijas var dot aizraujošas programmas, pamatojoties uz reālas pasaules problēmām un sniedz instrumentus, lai veicinātu mācīšanos, kā arī skolotāju profesionālu pilnveidošanu. Lai skolotāji varētu izveidot projektus, jāorganizē piekļuvi atbilstošiem resursiem.

Sadarbība ar vecākiem sagatavojot bērnu pirmsskolas iestādes apmeklēšanai. Lai sagatavotu bērnu iestādes vadītāja organizē pārrunas ar vecākiem, konsultācijas, seminārus, jauno māmiņu skola (kopā ar bērnu ārstu). Vecākus jāiepazīstina ar iestādes darbību, jāpastāsta par adoptācijas perioda grūtībām. Lietderīgi būtu sniegt vecākiem zināšanas pedagogijas un psiholoģijas jautājumos, par bērna attīstību atbilstoši vecumam.

Vecāku padomes darbība. Manuprāt, mūsu iestādes vecāku padome darbojās, vecāki iesaistās iestādes vides veidošanā. Iestādes vadītāja informē vecāku padomi par iestādē esošajam pozitīvajām tendencēm, trūkumiem un finansiālajām iespējām, kā arī lai meklētu situācijai atbilstošu uzdevumu. Vadītājam plānojot sadarbību grupā ar vecāku padomi jāsadala darba apjoms pa posmiem, jāveido pāreju no mērķiem uz uzdevumiem, uzdevumus plānojot ar veicamajiem darbiem un līdzekļiem to izpildei. Mērķiem ir jābūt gan finansiāli, gan emocionāli pamatotiem un tiem ir jābūt finansiālam segumam. Pretējā gadījumā rodas situācija, ka mērķi tiek izvirzīti pārāk lieli un neadekvāti materiālajam vērtībām, kas iestādei vai vecākiem ir pieejami un izmantojami. Uzskatu, ka bieži iestāžu vadītāji pietiekami nenovērtē vecāku potenciālu savas iestādes darbības uzlabošanā un, dažkārt neļauj līdzdarboties vecākiem kādas problēmas risināšanā. Mūsu vecāki aktīvi piedalās padomes

darbībā, jo vadītāja ļauj vecākiem izradīt iniciatīvu, ieklausās viņu teiktajā un mēģina pilnveidot iestādes darbību saskaņā ar vecāku vēlmēm.

Informatīvais stends. Informatīvais stends ir katrā grupā un foajē pie vadītājas kabineta. Vecāki var vienmēr iepazīties ar iestādes darbību, par notiekošo pirmsskolas iestādē. Aktuāla informācija un padomi par vienu tēmu bērnu audzināšanā jāizvieto visredzamākā vietā. Tēmai jāpiesaista vecāku uzmanību ne tikai tāpēc, ka tā ir aktuāla, bet viņai jābūt oriģināli noformētai. Informācijas stūrīti noformē vienā noteiktā stilā, piemēram kādas vienas pasakas vai dzejoļa pamatā, vai ziedu pļava, vai svētku salūta utt. Noformējumā jāizmanto dažādi materiāli. Informāciju labāk rakstīt ar lieliem burtiem uz gaišā fonā, tā lai viņu varētu izlasīt no 2-3 metru attālumā. Vecas metodes piekritēji uzskata, ka labāk skolotājam jāraksta ar roku – tā ir mīļa un vecākiem patīk redzēt skolotājas rokrakstu. Kategoriski tam nepiekrītu, jo ne katrai skolotājai ir skaists rokraksts un ar datortehniku palīdzību var daudz interesantāk noformēt, izmantojot dažādu tehnoloģiju, piemēram skanēšanu.

Vecākiem ļoti patīk jautrā kastīte „Darīsim kopā”. Kastītē novietoti dažādi materiāli, kurus izmanto skolotājas ikdienā, lai bērni varētu to atkārtot mājās (dzejoļi, rotaļu apraksti, stāsti, mīklas). Šī ideja ir no vecākiem. Bērni mājās stāsta par to, ko viņi ir darījuši grupā, bet ne vienmēr var pareizi izrunāt tekstu, vai atcerēties spēles noteikumus. Tagad, tie vecāki kas grib, var palīdzēt savam bērnam un darboties kopā. Atsaucība no vecāku puses ir liela. Bet te ir vajadzīgs vadītājas atbalsts (morāli un materiāli) un, protams, skolotājam tā ir papildslodze. Iecienītās no vecāku puses ir fotoizstādes. Tā vecāki uzzina par bērna dzīvi iestādē.

Rakstveida sadarbība ar vecākiem: iknedēļas informatīva avīze par jauno tēmu, nepieciešamiem materiāliem. Katram bērnam ir sava personīga grāmatiņa (fotoalbums), kuru viņš katru nedēļu ņem mājās. Tur ir vingrinājums (bērns izpilda mājās), piemēram atrast tekstā vārdu, vai noteiktu burtu un pasvītrot vai bērna zīmējums par noteiktu tēmu (izpilda grupā). Tā ir iespēja vecākiem vairāk uzzināt par bērna paveikto darbu.

Pavasārī mēs sējam puķu sēklas (samtenes), vērojot un pētot kāda augsne vajadzīga, kāpēc jālaista, kāda izskatās sēkliņa. Kopīgās darbības laikā izdomājam stāstiņu par sēkliņu (mazā meitenīte gulēja šūpulītī un sapņoja cik skaista viņa izaugs). Tad stādiņus pārstādām podiņos un turpinām rūpēties par tiem. Stādot puķes, mēs sarunājam dāvināt tās mammām (Māmiņu dienā) un mūsu pirmsskolas iestādes darbiniekiem (koncertā, velītā darbiniekiem). Tāpēc katrs bērns iestāda 2 puķes. Žēl ka tās notiek tikai vienā grupā. Visiem ir liels prieks un lepnums par pašu audzētajām puķēm. Ļoti priecīgas mammas. Un cik daudz prieka mūsu darbiniekiem! Koncertā iestādes darbiniekiem piedalījās arī vecāki. Bērni redz cik daudz cilvēku viņus mīl un rūpējās. Atceramies, ko katrs darbinieks dara un pateicamies.

Ja bērns aug vidē, kur viņu mīl un par viņu rūpējas, viņa attiecības ar pārējiem cilvēkiem attīstās strauji. Pedagogi un vecāki kopīgi atbild par to, lai izveidotos laba sadarbība. Sadarbības procesā attīstās un pilnveidojas bērni, notiek pieredzes apmaiņa ar darba prasmēm un garīgām vērtībām. Ne vienmēr pietiek ar darbinieku un ģimenes attieksmes maiņu vien – bieži pedagogam un vecākiem nākas arī attīstīt jaunas prasmes un pieejas, lai sadarbība būtu kvalitatīva.

Pedagogiem svarīgi ir izvērtēt savu darbu, turpināt pilnveidoties un izglītoties, orientējoties uz mūžizglītību. Kā arī pedagogiem ir jāveicina vecāku izglītošanās, jo katrs ģimenes loceklis ir ar savu dzīves pieredzi, kā arī izglītību.

Var dažādot sadarbības formas, ja ir vēlme, interese un motivācija sadarboties. Šajā procesā ir svarīga pedagoga kompetence, ievērot skolotāja ētikas kodeksu, kā arī saskarsmē nepieciešams uz klausīt runātāju, nepārtraukt, būt labam klausītājam. Svarīgi ir iemācīties klausīties, kā arī sadzirdēt otra (vēlmes) teikto, jo tas veicina labas savstarpējās attiecības.

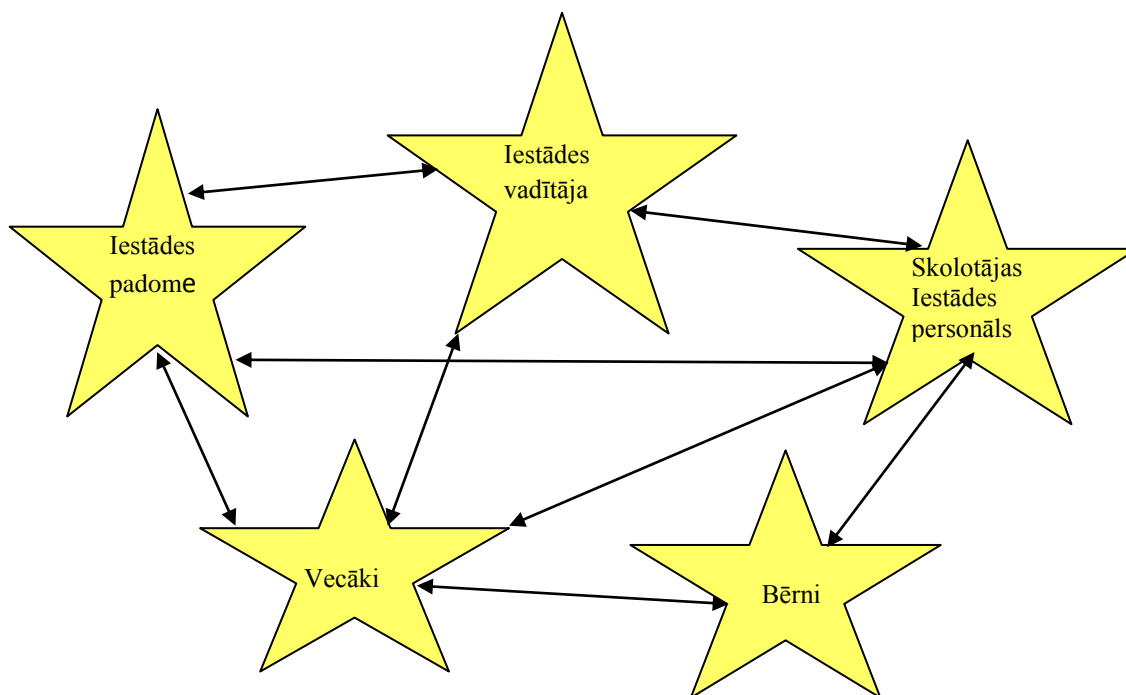
3.4. Sadarbības ar vecākiem modelis

Zinātnē modeli uzskata par mākslīgi izveidotu eksperimentāla pētījuma līdzekli un objektu (Šmite A.,2006). Veicot iestādes analīzi un pētījumu, atnācu pie secinājuma, ka sadarbības ar vecākiem modelis varētu būt: (att.3.5.)

Mērķis: radīt tādu vidi un apstākļus, kas ļautu bērniem attīstīties par brīvu, radošu, izglītotu, komunikablu personību, balstoties uz ģimenes un pirmsskolas iestādes ciešu sadarbību un meklējot inovatīvas darba formas.

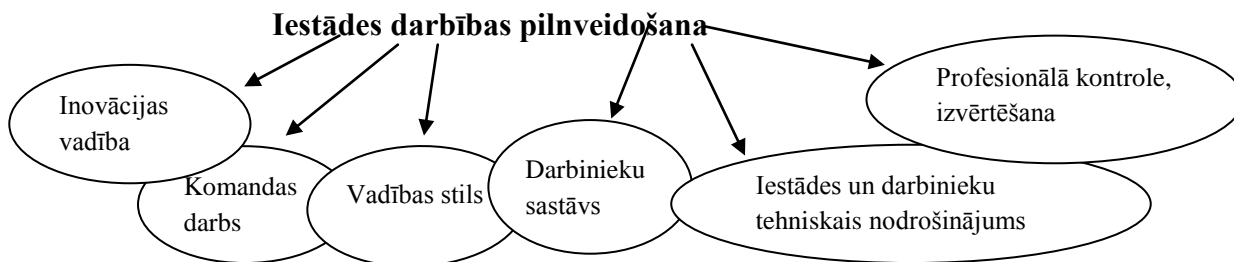
Uzdevumi:

1. Regulāri informēt vecākus gan par viņu bērnu panākumiem, gan par iestādes dzīves aktualitātēm.
2. Skolotājiem aktīvi sadarbojoties ar skolēnu vecākiem, iesaistīt tos iestādēs aktivitātēs;
3. Dot iespēju vecākiem piedalīties iestādes dzīves plānošanā, izvērtēšanā un uzlabošanā.

att.3.5. Iestādes sadarbības modelis

Lai iecerētais sadarbības modelis darbotos, ir svarīgi vienoties par kopīgu mērķi un uzdevumiem tā sasniegšanā. Modelis darbosies, ja vadītāja, iestādes darbinieki un vecāki apzināsies šo vienoto mērķi, darbojas ciešā mijiedarbībā viens ar otru un atbalsta cits citu. Tieši vai netieši, bet visi iestādes darbinieki ietekmē bērnu attīstību. Manuprāt, lai pilnveidotu izglītības iestādes darbību nepieciešams (skat. att.3.6.)

att.3.6. Iestādes darbības pilnveidošanas nosacījumi

Pētījuma laikā novēroju, ka šis modelis ir labs. Vecāki aktīvi tiek iesaistīti pirmsskolas izglītības iestādes darba plānošanā, iespēju robežās piesaistot tam finansiālus līdzekļus (piemēram, iesaistīšana projektos). Izglītības iestādes pašpārvalde ir informēta par iestādes finansiālo stāvokli no iestādes vadītāja. Savukārt, izglītības iestādes pašpārvaldē esošie vecāku pārstāvji informē citus vecākus.

Praktiskās daļas secinājumi:

- Pirmsskolas un ģimenes sadarbība jāveido sistemātiski visā izglītības iestādē kopumā, sadarbojoties ne tikai skolotājiem, bet arī pirmsskolas vadībai jāveicina ģimenes līdzdalība.
- Pirmsskolas izglītības iestādes vadītājam jāspēj pielāgoties dažādu vecāku vēlmēm, meklējot piemērotāku sadarbības formu.
- Sadarbības formas jāizmanto kompleksi, tikai tad būs rezultāts.
- Iestādes vadītājam nepieciešams strādāt ne atsevišķi ar vecākiem vai personālu, bet apvienojot un koordinējot kopīgu darbību.
- Vecāki vēlas būt informēti par jauninājumiem un aktualitātēm pirmsskolas izglītības iestādē.

4. Pētījuma norise un iegūto datu raksturojums

Pētījuma mērķis ir: noskaidrot vadītāja administratīvo un pedagoģisko sadarbību ar vecākiem pirmsskolas izglītības iestādē un vecāku attieksmi pret iestādi.

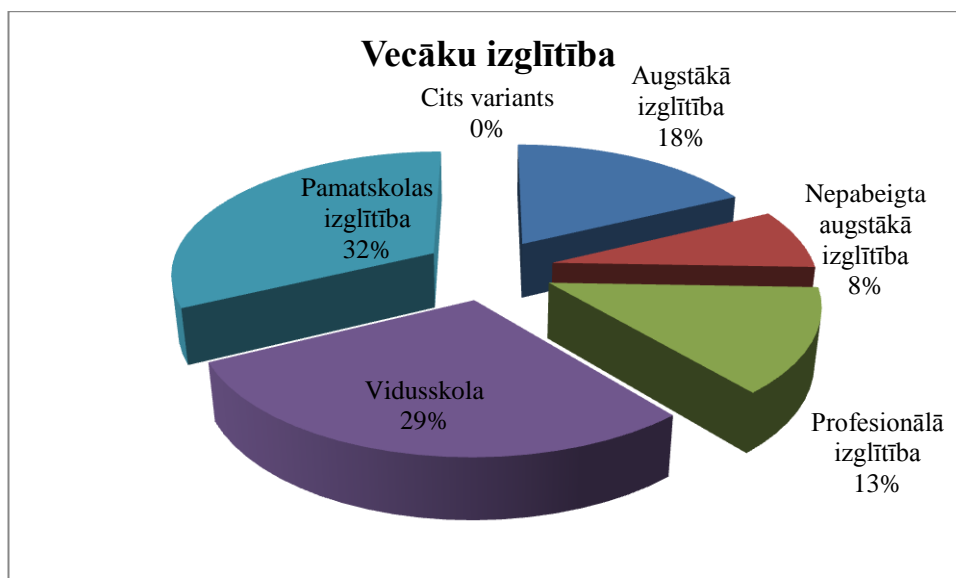
Pētījumu veicu pirmsskolas izglītības iestādē „X”, kur strādāju 28 gadus. Izstrādāju aptauju skolotājām /Pielikums Nr.1/ un vecākiem/Pielikums Nr.2/.

Aptaujas uzdevumus izvirzīju šādu:

- izzināt vecāku attieksmi un vērtējumu pirmsskolas iestādes darbībai;
- izzināt skolotāju viedokli par vecāku un iestādes sadarbību;
- pētīt vecāku domas par vadītājas sadarbību ar vecākiem ;
- salīdzināt divu grupu vecāku iestādes vērtējumu.

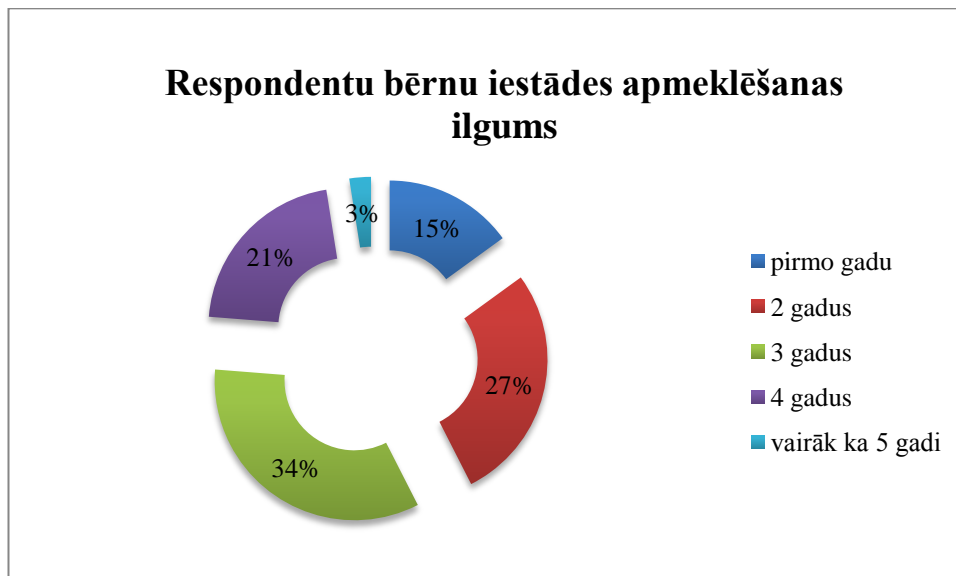
Iestādi „X” apmeklē 101 bērns. Aptaujās piedalījās 80 vecāki un 12 iestādes skolotājas. Aptaujā (skat. pielikumu Nr.1) atspoguļojas jautājumi par vecāku attieksmi pret konkrēto izglītības iestādi un iestādes vadītāja sadarbību ar vecākiem.

Veicot pētījumu, secināju, ka iestādē diezgan izglītoti vecāki. Augstākā izglītība 18% vecākiem un nepabeigta augstākā izglītība - 8%. Vidusskolu pabeiguši 29% vecāku, savukārt 13% vecāku ieguvuši profesionālu izglītību. Salīdzinoši maz, tikai 32% vecākiem ir pamatskolas izglītība.(skat.4.1.att.) Izvēloties sadarbības formas, skolotājiem jānovērtē vecāku izglītības līmenis, piemēram, ja grupā ir daudz vecāku ar augstāko izglītību, viņu izglītošanai jāizmanto citus resursus, salīdzinājumā ja grupā vairākuma ir mazāk izglītotu vecāku. Novēroju, ka tie vecāki, kam ir vidēja un augstākā izglītība, vairāk atvērti sadarbībai, ar viņiem vieglāk strādāt. Bieži vecāki ar pamatskolas izglītību uzskata, kā pirmsskola pilda vairāk pieskatīšanas funkcijas.

att.4.1. Vecāku izglītība.

Pētījuma rezultāta noskaidroju, ka lielākā daļa respondentu bērnu pirmsskolas iestādi apmeklē 3 gadus (34%) un 4 gadus (21%). Var secināt, kam šīm vecākiem ir lielākā pieredze sadarbībā ar iestādi. 2 gadus apmeklē 27% respondentu un tikai 15% - pirmo gadu. (skat.4.2. att.) Rezultāti liecina, kā vecāki pietiekošu laiku apmeklēja iestādi, lai spētu novērtēt iestādes darbību.

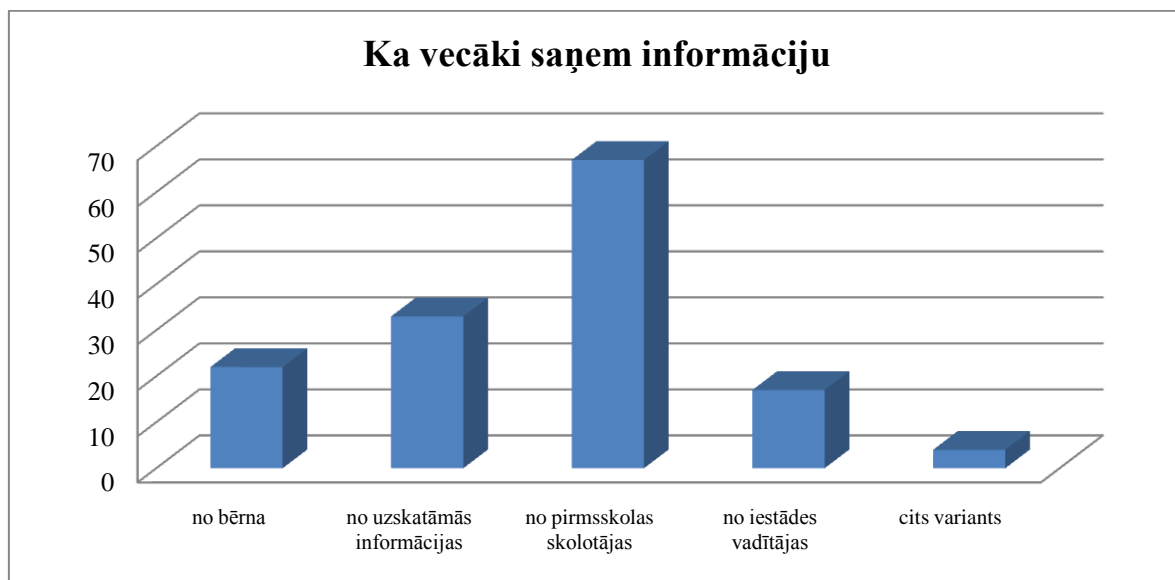
att.4.2.Respondentu bērnu iestādes apmeklējuma ilgums

Uz jautājumu izteikt domas par izglītības „X” iestādi respondenti atbildēja dažādi. Lielākā daļa respondentu domas par iestādi ir drīzāk labas nekā sliktas. Daļa vecāku domā par iestādi, kā autoritāti (skat.4.3. att.). Diemžēl ir arī tādi vecāki, kuriem ir vienaldzīga attieksme pret iestādi. Manuprāt, citiem vecākiem bija grūti atbildēt, jo viņiem nav ar ko salīdzināt. Mūsu pilsētā ir tikai viena pirmsskolas izglītības iestāde. Grūti vērtēt arī tiem vecākiem, kuri gandrīz neapmeklē iestādi – ar bērniem darbojās vecvecāki.

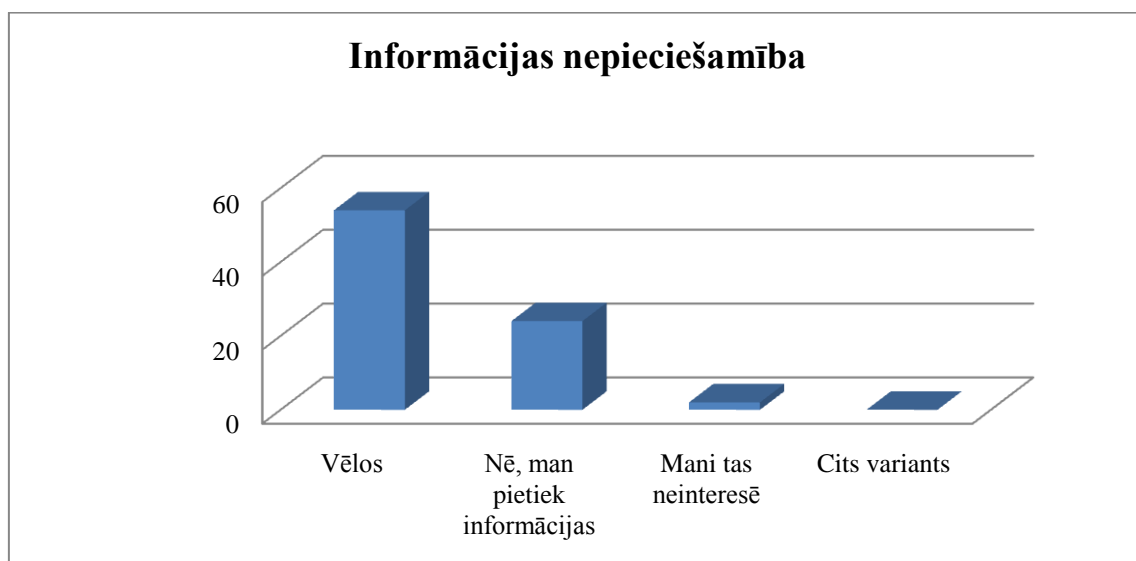
att.4.3.Vecāku domas par iestādi

Pētījuma rezultātā (skat.4.4.att.) noskaidroju, ka visvairāk vecāki saņem informāciju no skolotājas, gandrīz puse no vecākiem informāciju saņem no uzskatāmās informācijas. Var secināt, ka iestādei nepieciešams uzlabot uzskatamas informācijas kvalitāti un ka vecāki uzticas savām skolotājām. Ir vecāki, kuri informācijas saņemšanai uzticas arī saviem bērniem. Salīdzinoši maz respondentu saņem informāciju no vadītājas. Tas izskaidrojams ar to, ka ar vadītāju vecāki tiek retāk nekā ar skolotājām.

att.4.4.Kā vecāki saņem informāciju

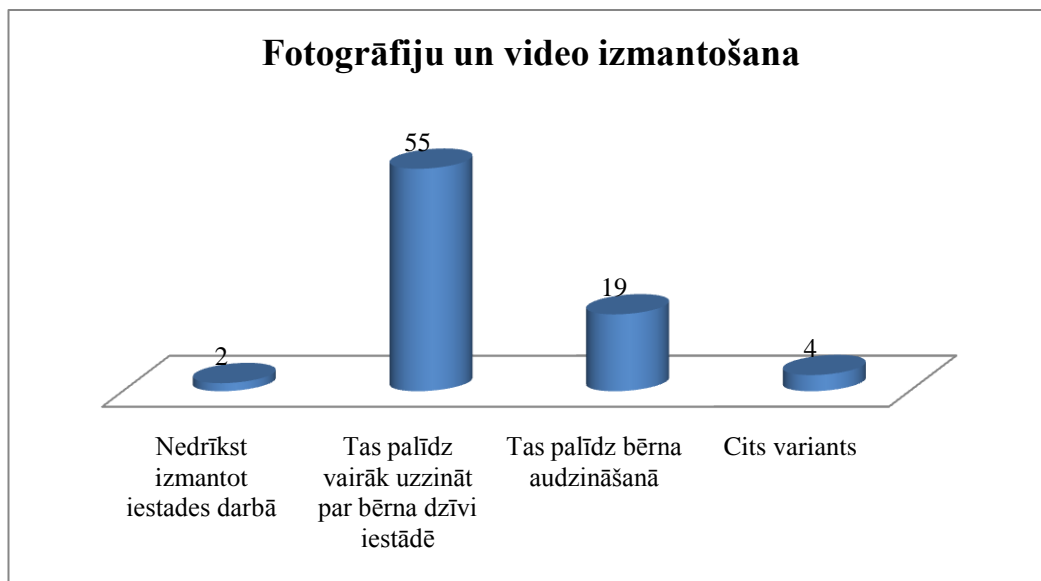
Vairums vecāku (67%) atzīst, ka viņi gribētu saņemt vairāk informācijas par bērna psiholoģisko un pedagoģisko attīstību. Cita vecāku grupa (30%) uzsver, ka viņu interesē viņu bērni, nevis audzināšanas teorijas. Ja tā ir teorija, tad tikai saistībā ar paša bērnu. 3% respondentu neizteica vēlēšanos iegūt papildus informāciju. (skat.4.5.att.)

att.4.5.Informācijas nepieciešamība

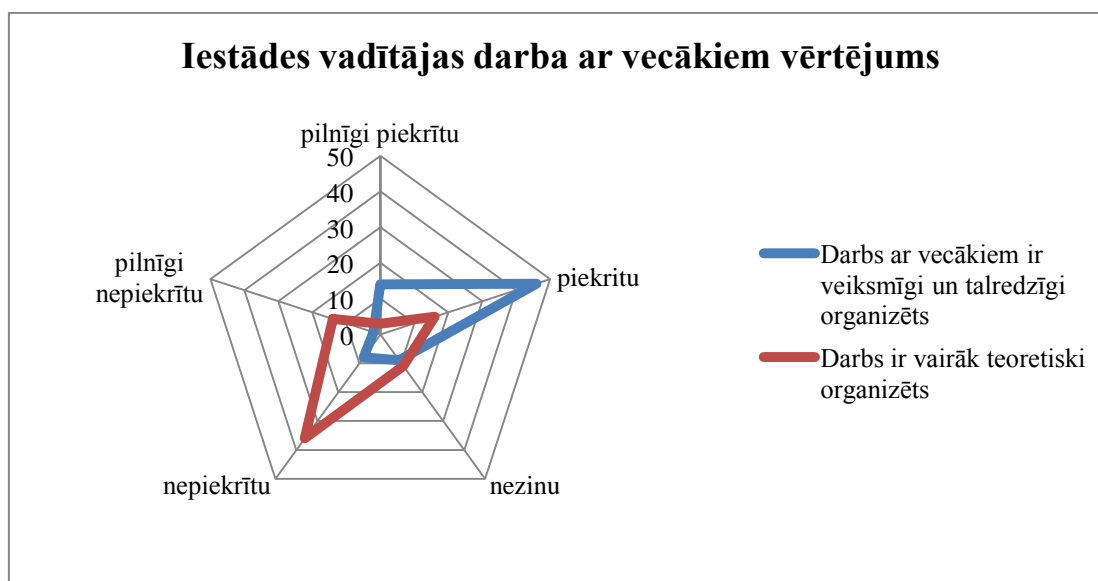
Tā kā aptaujāto vecāku izglītības līmenis lielā pārsvarā ir augstākais vai vidējais, var secināt, ka vecāki interesējas par bērnu attīstību. Iestādes darbinieki var droši izmantot tādas sadarbības formas, kā konsultācijas un semināri.

Veicot pētījumu lūdzu respondentiem izteikt viedokli par fotogrāfiju un video izmantošanu. 55 vecāki no 80 respondentiem uzskata, ka fotogrāfiju izmantošana palīdz vecākiem vairāk uzzināt par bērna dzīvi iestādē. 19 vecāki atzīst, ka video izmantošana palīdz bērna audzināšanā. 2 respondenti nevēlās, lai izmantotu iestādes darbā bērnu fotogrāfijas. 4 vecāki atzīmē, to izmantošana padara darbu ar bērniem interesantāku. (skat.4.6.att.)

att. 4.6. Fotogrāfiju un video izmantošana

Pētījuma ietvaros vecāki izvērtēja izglītības iestādes vadītājas darbu ar vecākiem, atbildot uz 2 apgalvojumu variantiem. Attēlā 4.7. var redzēt, ka vairums respondentu piekrīt apgalvojumam, ka vadītājas darbs ar vecākiem organizēts ir veiksmīgi un tālredzīgi.

att.4.7. Iestādes vadītājas darba ar vecākiem vērtējums

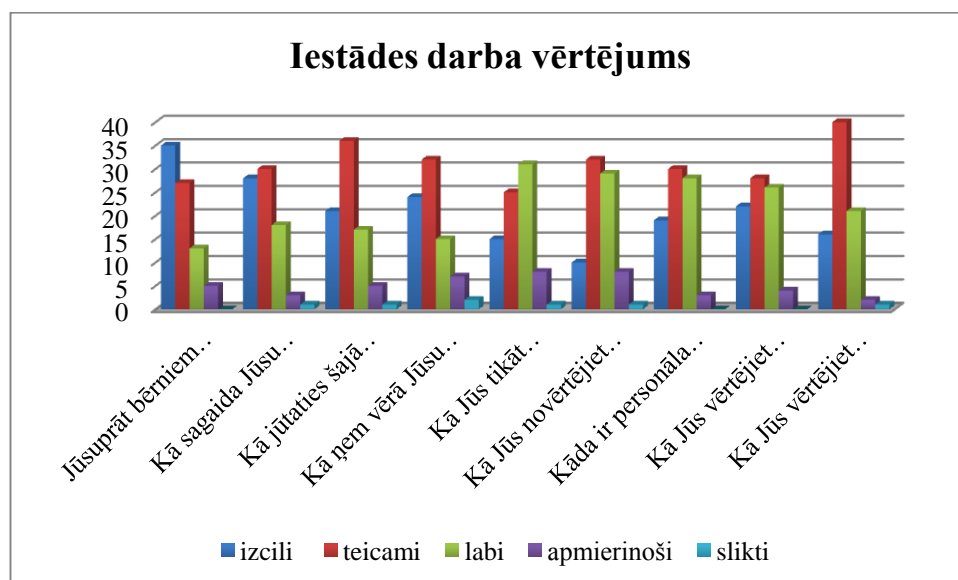
Savukārt, apgalvojumam, kā vadītāja darbs ar vecākiem organizēts vairāk teorētiski lielākā daļa vecāku nepiekrīt. Uzskatu, ka šis ir ļoti pozitīvs novērtējums vadītāja darba stilam un sadarbības veidošanai ar vecākiem. Tas nozīmē, ka vadītāja pareizi organizē sadarbību ar vecākiem.

Iestādē ir vecāku pamatgrupa, kuri aktīvi iesaistās mūsu darbībā. Ka visiem vecākiem, tie, kas ir saistīti ar grupu, rūp sava bērna iestādes dzīve un nākotne. Veicot materiālu apstrādi, noskaidroju, ka vecāku līdera grupa ir gatava sadarboties ar iestādi; strādāt iestādes padomē, sponsorēt, organizēt dažādus pasākumus, ekskursijas utt. Bet vajag atzīst, ka vecāki, kas tiek ar vadītāju lai piedāvātu savu palīdzību un izteiktu savas idejas iestādes darba uzlabošanai bija tikai 6, kas ir ļoti zems rādītājs. Skolotāji atzinīgi vērtē vecāku centienus palīdzēt un pilnveidot iestādes darbību. Pieredze liecina, ka vecāku un pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja tikšanās visbiežāk notiek vecāku sapulcēs. Pētījuma rezultāti apstiprina to, 50 respondenti tiek ar vecākiem sapulcē. Lielākoties vecāki ir gatavi sadarboties pasīvi, noklausoties informāciju un ņemot to vērā, vai arī tiekoties ar vadītāju, ja ir radusies individuāla nepieciešamība un var to risināt tikai ar vadītāju. 4 vecāki uzskata, ka sadarbība ar vadītāju nepieciešama, lai novērstu konfliktsituāciju, kas radusies grupā. Savukārt 6 vecāki atbildēja uz jautājumu „cita atbilde”. Respondenti atzīmē, ka viņi redz vadītāju katru dienu, citi kad rodas jautājumi, kuri nav skolotājas kompetencē. Ir tādi vecāki, kuriem nav nepieciešamības pēc saskarsmes ar vadītāju, jo viņi apmierināti ar iestādes darbību (skat.4.8.att.).

att.4.8. Vadītāja un vecāku tikšanās iemesli

Nākamajā (1.pielikums 9.att.) jautājumā respondenti novērtēja iestādes darbu. 44% - (izcili) un 34%(teicami) vecāki atzīmēja, ka bērniem patīk pirmsskolas iestādē. Tikai 6% atzina, ka bērniem patīk apmierinoši un 16% bērniem patīk (labi). Piektais variants –slikti- nav atzīmēts. Rezultāti liecina, ka bērniem patīk mūsu iestādē. Ļoti svarīga vecākiem ikdienas tikšanās ar skolotājiem un atvadas brīdis ar bērniem no rīta. Vairums respondentu atbildēja, ka no rīta viņu bērnus sagaida izcili (35%) vai teicami (37%). Tikai 1% atzīmēja, ka bērnu sagaida slikti. Vakarā tikšanās vecāki novērtē zemāk: 27% izcili un 45% teicami. Uzskatu, ka tas skaidrojams ar vecāku aizņemtību darbā, viņi bieži atnāk piekusuši, daudz vecākiem uz darbu vajag braukt ar transportu uz pilsētu. Bērni prasa no vecākiem uzmanību: vai grib pastāstīt par viņuprāt svarīgo, kas notika pa dienu, vai pieprasīt no vecākiem kādu kārumiņu. Bieži bērni negrib vakarā iet uz mājām, izskaidrojot ar to, ka viņiem patīk te spēlēties. Uz jautājumu kā ņem vērā vecāku vēlmes iestādē, respondenti atbildēja arī pozitīvi. Tikai 2% vecāku novērtē slikti un 9% apmierinoši.(skat.4.9.att.) Labi informēti par grupas dzīvi 39%, savukārt izcili-19% respondentu un 31% teicami. Var secināt, ka vajag izdomāt jaunās informēšanas formas, lietderīgi būtu izmantot e-pastu, vēstules, pilnveidot informatīvus stūrīšus, ieinteresēt vecākus saņemt informāciju. Pasākumus vecāki novērtēja pozitīvi, bet var redzēt att.4.9. ka varētu būt labāk. Vecāki grib piedalīties kopīgos pasākumos un vēlas, lai pasākumi iestādē kopā ar vecākiem notiktu biežāk. Pēc respondentu domām, personāla attieksme pret viņiem ir laba. „Slikti” novērtējuma nav neviena. Vecāki pat atzīmē, ka iestādē ļoti jaukas skolotājas.

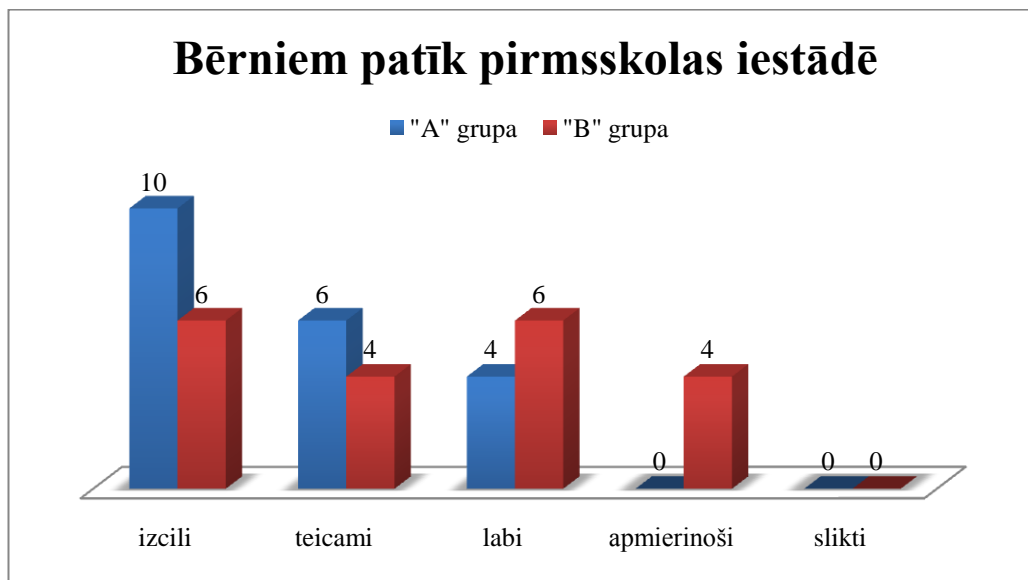

att.4.9.Iestādes darba vērtējums

27% respondentu uzskata, kā personāla attieksme pret darbu un tās pilnveidošanu ir izcila. 35% uzskata, ka attieksme ir teicama. Savukārt, 33% - ka laba. Negatīvas atbildes nav

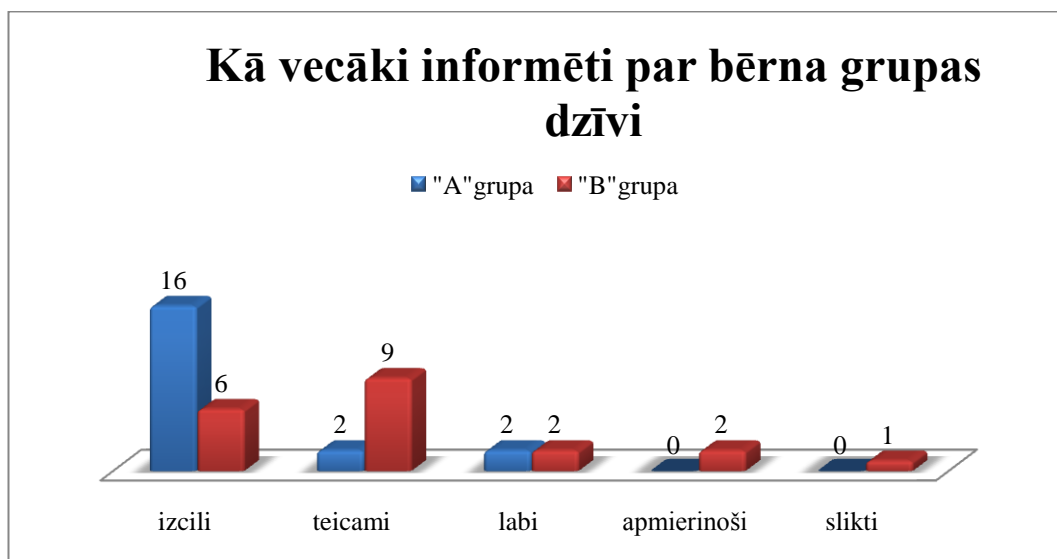
nevienas. Personāla vēlmes sadarbību jautājumos vecāki novērtē kā teicamu (50%) un 20%, kā izcilu. Tikai 1% vecāku uzskata, ka personāla vēlmes sadarbībai sliktas (skat.att.4.9.). Kopumā vecāki novērtēja pirmsskolas iestādes darbību ka pozitīvu.

Pētījuma ietvaros analizēju 2 grupu vecāku atbildes: grupa „A” un grupa „B”. Attēlā 4.10 ļoti labi var redzēt, kā vecāku domas ļoti atšķiras. Grupas „A” vecāki vairāk apmierināti ar grupas darbību, nekā vecāki no grupas „B”. (skat.att.4.10)

att.4.10 Kas bērniem patīk pirmsskolas iestādē

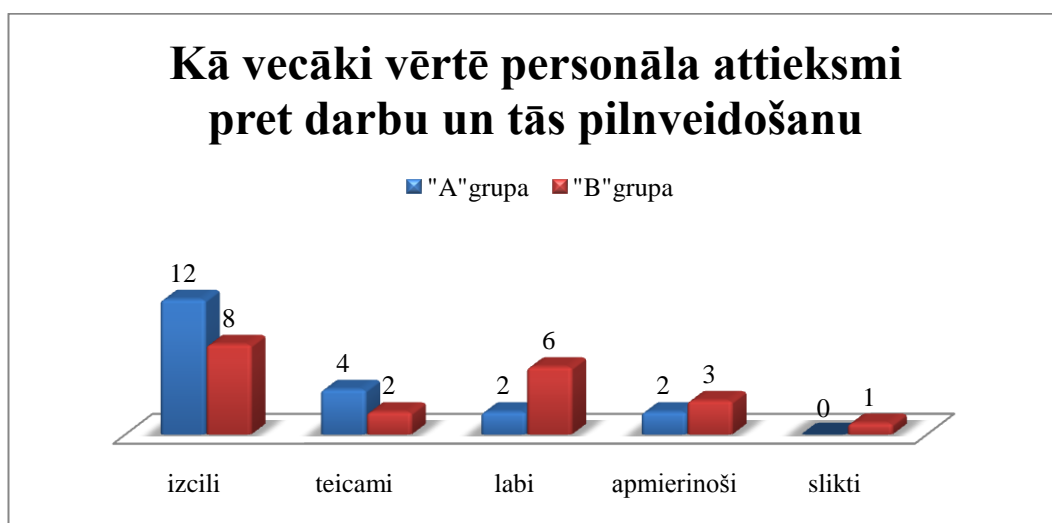
Tās skaidrojams ar skolotāju attieksmi pret darbu un tās pilnveidošanu. Grupas „A” vecāki vairāk informēti par bērna grupas dzīvi.(skat.att.4.11)

att.4.11 Vecāku informētība par bērna grupas dzīvi

Abās grupās vērtējumi ir pozitīvi, bet respondenti grupas „A” novērtēja vairāk „izcili”, ir arī viena negatīva atbilde. Vecāki grupas „A” vērtējot personāla attieksmi pret darbu un tās pilnveidošanu 60% atzīmēja „izcili” un 20% - teicami. Savukārt, vecāki grupas „B” novērtēja

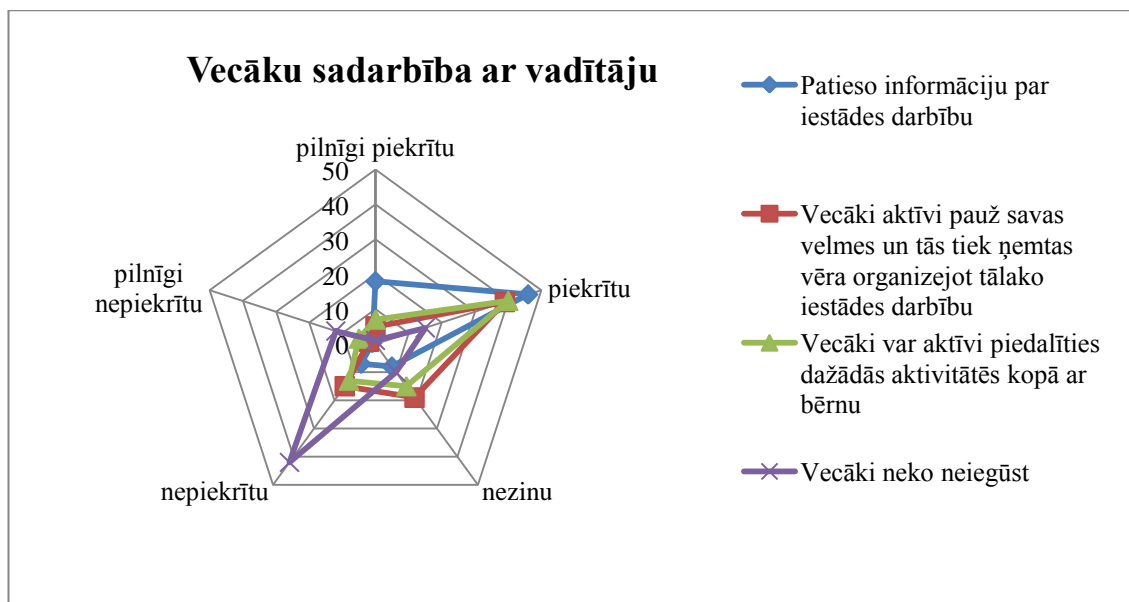
personāla attieksmi „izcili” tikai 40% un tikai 10% - teicami. Vērtējumā ir atbilde „slikti” (skat.att.4.12)

att.4.12 Vecāku vērtējums personāla attieksmei pret darbu un tā pilnveidošanu

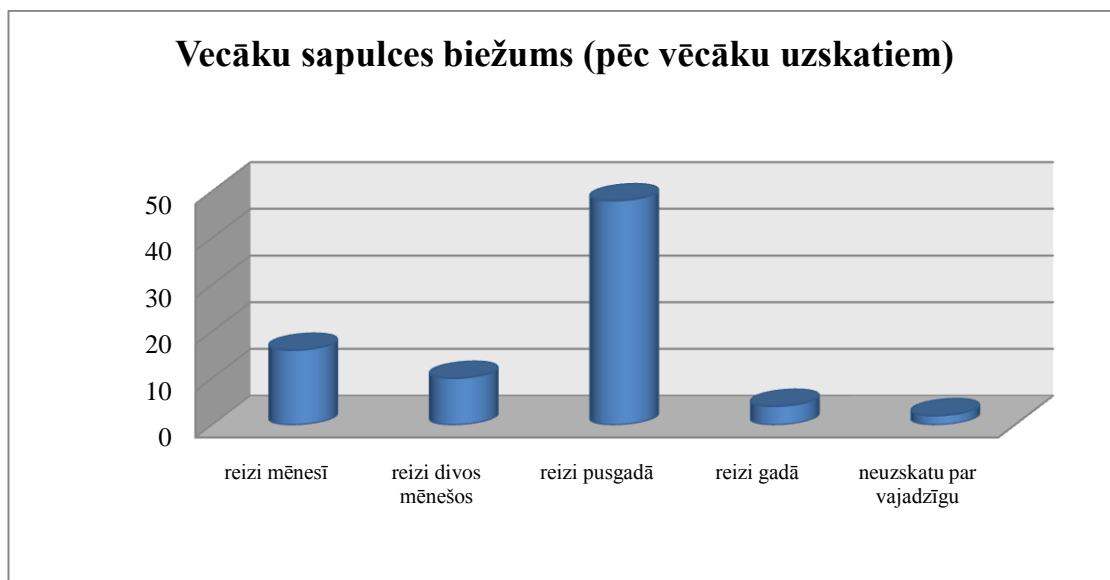
Uzskatu, ka lai pilnveidotu iestādes darbību kopumā, nepieciešams pilnveidot grupu darbinieku darbību, profesionālu attīstību. Te arī vajag atzīmēt, ka svarīga ir motivācija strādāt. Tāpēc iestādes vadītājam nepieciešams strādāt ar personālu efektīvāk. Gan skolotājiem, gan vecākiem jāveic liels darbs, lai iemācītos uzmanīgi, saprotoši novērot bērnus, analizēt viņu rīcības motīvus, meklēt un atrast veiksmīgākos ceļus grūtību pārvarēšanai un stipro pušu izmantošanai. Taču, lai tas notiktu, nepieciešams palīdzēt skolotājiem dziļāk izprast šīs sadarbības nepieciešamību un ieguvumus. Iestādes vadībai jāpalīdz skolotājiem atrast jaunas darba formas, piemērotas tieši šai grupai.

10. jautājumā lūdzu vecākus izvērtēt, ko viņi iegūst sadarbojoties ar pirmsskolas iestādes vadītāju. Apgalvojumam - vecāki neko neiegūst respondenti nepiekrīt (skat.att. 4.13.). Analizējot rezultātus, var secināt, ka vecāki aktīvi pauž savas vēlmes un tās tiek ņemtas vērā organizējot iestādes darbību. Respondenti piekrīt tam, ka viņi var saņemt no iestādes vadītājas patieso informāciju, tāpēc sadarbojoties ar vadītāju būs ieguvēji un informēti pareizi. Apgalvojumam, ka vecāki var aktīvi piedalīties dažādās aktivitātēs kopā ar bērniem, vecāki piekrīt, bet vecāki vēlas vairāk būt kopā ar savu bērnu. Pieredze liecina, ka vecāki nepiedalās pasākumos ne tāpēc, ka tādi nav, bet savas aizņemtības dēļ. Pozitīvi, ka vecākiem ir vēlšanās, jo var mēģināt atrast risinājumu šai problēmai (piemēram, izmainīt pasākuma laiku, pirms aptaujājot vecākus par iespējamiem variantiem).

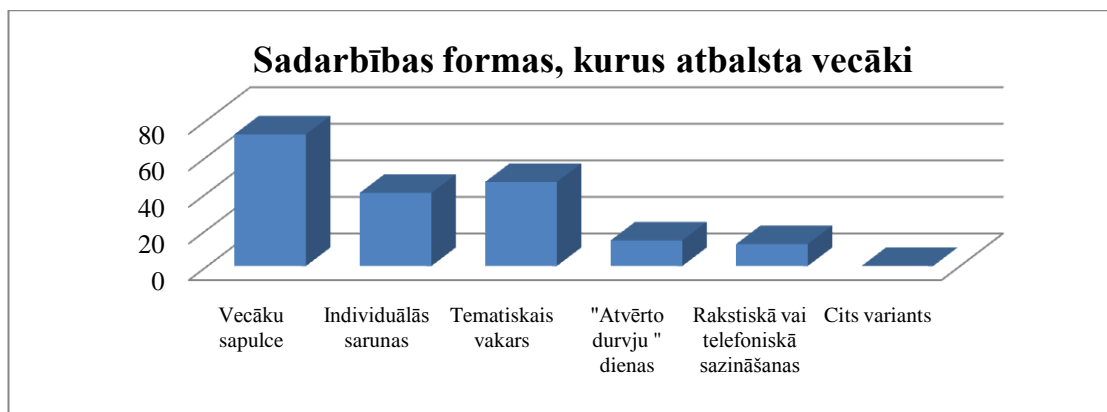
att.4.13 Vecāku sadarbība ar vadītāju

Pētījuma rezultāti liecina, ka 60% respondentu vēlas apmeklēt vecāku sapulces vienu reizi pusgadā. Reizi mēnesī apmeklētu 20% vecāku un reizi divos mēnešos 12% aptaujāto vecāku. Vajag atzīmēt, ka diemžēl ir tādi vecāki, kas neuzskata par vajadzīgu piedalīties sapulcēs (3%). No atbildēm var secināt, ka optimālais variants vecāku sapulču skaitu varētu būt reizi pusgadā (skat. att.4.14).

att.4.14 Vecāku informētība par vecāku sapulcēm

Veicot pētījumu, secināju, ka vecāki vairāk atbalsta tādas sadarbības formas, kā vecāku sapulce un tematiskais vakars. Diemžēl, neliela daļa respondentu atbalsta individuālās sarunas, kaut tā ir pirmsskolas iestādē ļoti svarīga un pieejama, jo vecāki ar skolotājiem tiekas iestādē katru dienu. Manuprāt, vecāki nesaprot pilnīgi sadarbības jēgu. (skat. att.4.15)

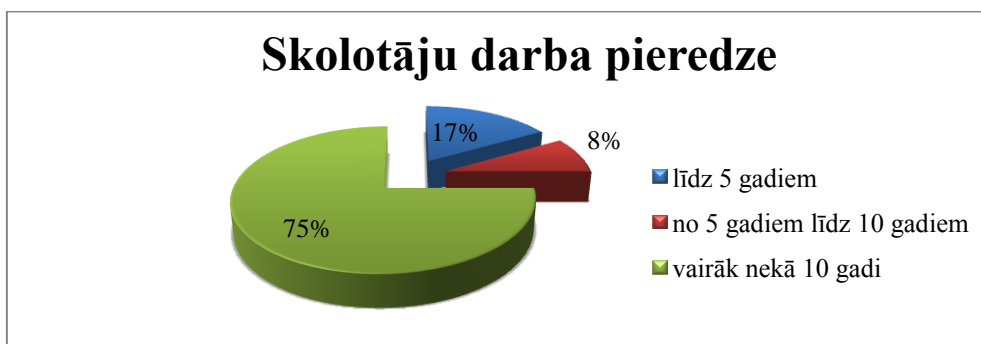

att.4.15 Sadarbības formas, kuras atbalsta vecāki

Uz jautājumu par palīdzības sniegšanu iestādei atbildēja tikai 30% respondentu. Vecāki piedāvā materiālu atbalstu, palīdzēt remontdarbos, juridiskā raksturā, palīdzēt ar dažādiem materiāliem, palīdzību pasākumu organizēšanā. Uzskatu, ka šie vecāki būs aktīvi un palīdzēs pilnveidot mūsu iestādi sadarbībā ar iestādes vadītāju.

Paralēli veicu aptauju arī starp iestādes skolotājiem.(skat. pielikums Nr.2)

Kā redzams 14. zīmējuma 75% skolotāju strādā vairāk nekā 10 gadi. (skat. att.4.16) Salīdzinoši maz (17%) ir skolotāji ar nelielu darba pieredzi, kas, vērtējams kā ļoti pozitīvs faktors.

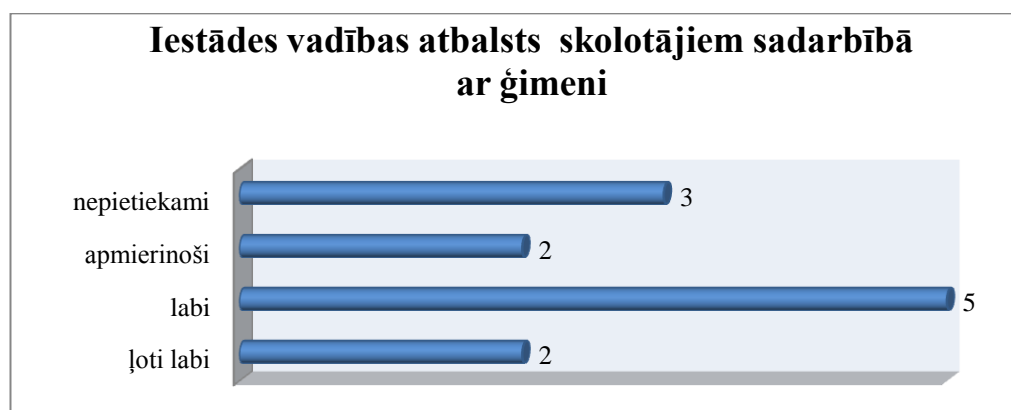
att.4. 16 Skolotāju darba pieredze

Analizējot vecāku un skolotāju aptaujas, atnācu pie secinājuma, ka ir pretrunas starp vecāku un skolotāju atbildēm. Vecāki atbalstāmas sadarbības formas: sapulces un tematiskie vakari. Bet skolotājas uzskata, ka vecākiem vairāk interesē individuālās sarunas. Manuprāt, vecāki jau pieraduši pie individuālām sarunām ar skolotājām un neizdala to atsevišķi, ka sadarbības formu. Tā ir ikdienas sadarbības forma (skat. att.4.17)

att. 4.17 Sadarbības formas, ko atbalsta skolotāji

Vērtējot vadītājas atbalstu, vairākums skolotāju vērtē kā labu. (skat. att. 4.18) Tikai 3 skolotājas neapmierināti ar vadītājas atbalstu. Manuprāt, svarīgi veidot vidi, kurā katrs varētu izjust savu nozīmību izglītības iestādē. Skolotājas vēlas no vadītājas puses regulāri saņemt informāciju par priekšlikumiem attiecībā uz iestādes attīstību. Manuprāt, skolotājam un vadītājai jāstrādā, ka vienai labai komandai.

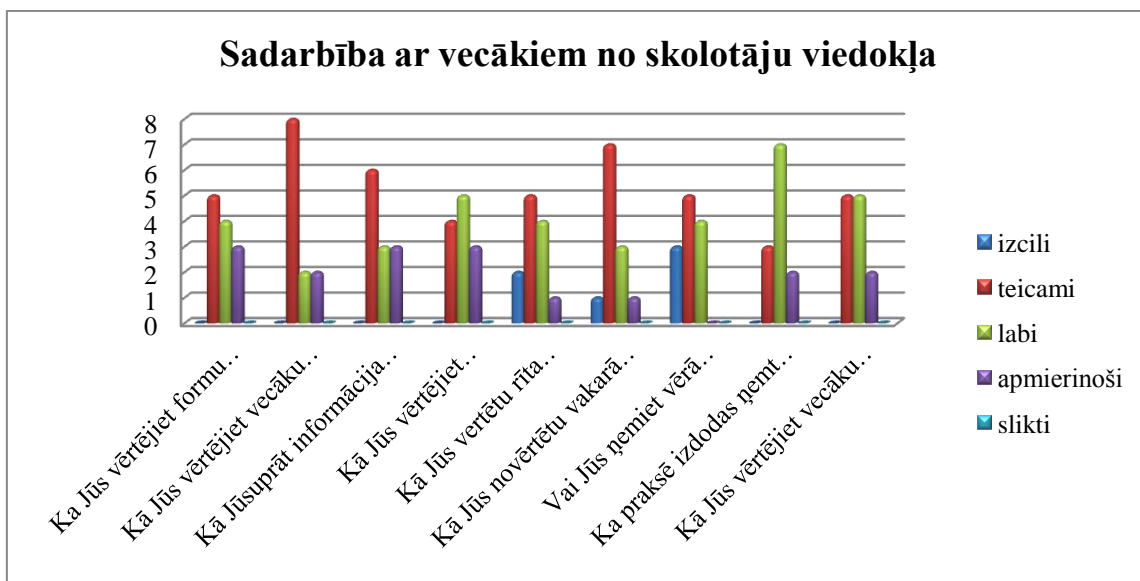

att. 4.18. Iestādes vadības atbalsts skolotājiem sadarbībā ar ģimeni

Uz jautājumu, kādu atbalstu skolotājas sniedz vecākiem atbildēja 10 skolotājas no 12. Atbalsts no skolotāju puses ir sekojošs: palīdzība vecākiem audzināšanas jautājumos, individuālās nodarbības ar bērniem, bērnu gatavošana dažādiem konkursiem, vecāku iepazīstināšana ar bērnu panākumiem.

Izvērtējot skolotāju atbildes par sadarbību ar vecākiem, nonācu pie secinājuma, ka kopumā vērtējums ir labs (skat.att.4.19). Skolotājas atzīmē, ka vajag dažādus sadarbības formas, jāmeklē jauninājumus, lai pilnveidotu iestādes darbību. Respondenti uzskata, ka aktīvi izmanto informēšanas veidus, bet tie sasniedz vecākus ne tik labi. Informācija pieejama ikvienam, kas to vēlas, tāpēc daudz svarīgāks ir jautājums par to, cik šī informācija ir saprotama. Var būt informācijas iegūšanas šķērslis ir paša cilvēka pasivitāte. Ir vecāki, kam

nav laika izlasīt informāciju. Ir arī tādi, kuri nesaprot latviski. Mūsu skolotāji ja nepieciešams var paskaidrot arī krievu valodā. Šīm nolūkam, iestādē veiksmīgi darbojas ģimeņu saits „Roku rokā”, kur vecāki kopā ar bērniem mācās saskarsmei latviešu valodā.

att.4.19 Sadarbība ar vecākiem no skolotāju viedokļa

Apstrādājot aptaujas rezultātus nonācu pie secinājuma, ka ļoti rūpīgi ir jāplāno iestādes un ģimenes sadarbība, izmantojot individuālo pieeju. Šī sadarbība ir ļoti problemātiska un grūta, jo ir vecāki, kuri vispār neiesaistās iestādes darbā, ka arī nepietiekami veic audzināšanas pienākumus ģimenē.

SECINĀJUMI

Iestāde „X” laikā no 2008. gada septembra līdz 2009. gada novembrim veica aktīvu darbību ģimeņu iesaistīšanā iestādes darbībā. Tika izstrādāts darbības plāns un meklētas jaunas sadarbības formas. Tamdēļ izzināta pedagoģiskā literatūra un periodika par sadarbību starp ģimeni un izglītības iestādēm.

- Pirmsskolas skolotāji un ģimene ir cieši saistīti, un, jo labāks veidojas kontakts un sadarbība, jo labāku atbalstu saņem bērni. Tāpēc nepieciešams izglītēt vecākus pedagoģiski, veidojot pilnīgāku izpratni par bērna personības attīstības likumsakarībām.
- Veiktais pētījums apstiprināja, ka vecāki vēlas saņemt informāciju par bērna pedagoģisko un psiholoģisko attīstību.
- Vadītājam nepieciešams plānveidīgi organizēt un saskaņot pedagoģisko darbību iestādē, lai veidotu vienotu izpratni un mērķtiecīgu darbību bērna attīstības nodrošināšanai pirmsskolā un ģimenē. Uzskatu, ka skolotājiem un vadītājam, lai pilnveidotu ģimenes pedagoģisko kompetenci, nepārtraukti jāpilnveido savas zināšanas, jo vecāku izglītošana šodien radikāli atšķiras no tradicionālā izglītošanas procesa.
- Svarīgi periodiski izzināt un ņemt vērā vecāku viedokli.
- Vecāku efektīvai līdzdalībai ir vairāki šķēršļi. Bieži minēts vecāku motivācijas trūkums un pasivitāte. Tāpat būtiskas ir arī sociālās problēmas un vispārējā neapmierinātība ar dzīves apstākļiem, pretestība no administrācijas puses.
- Piedāvātas un aplūkotas dažādas iespējas sadarbības sekmēšanai, tās praktiskai realizācijai, balstās uz vienotiem principiem bērna audzināšanā.
- Apkopojot savu pieredzi un aptaujas rezultātus, secināju, ka izmantojot dažādas sadarbības formas, iespējams saskaņot pirmsskolas un ģimenes intereses. Sadarbības formas un veidi jāpielāgo vecāku vēlmēm, iespējām, un izpratnei par sadarbību.
- Vecāku iesaistīšana palīdz skolotājam īstenot individualizācijas mērķus. Saksarsmē ar ģimeni iestādes darbinieki spēj iegūt informāciju par katru bērnu. Vecākiem ir iespēja tuvināties grupas un iestādes dzīvei. Iesaistot vecākus, var veidot interesantas aktivitātes un projektus. Kad ģimene ir iesaistīta savu bērnu mācīšanas procesā, vecāki novērtē iestādes darbinieku pūles.
- Mūsdienu sabiedrības raksturīgākās iezīmes ir nemitīgais tehnoloģiju progress, straujais dzīvesveids, pārmaiņas profesionālajā jomā. Tāpēc būtiski sekot līdzi laikam un inovācijām.

- Iestādes un ģimenes sadarbības procesa organizēšana un vadīšana prasa lielu darbu un atbildību no visa iestādes kolektīva – vadītāja, atbalsta personāla, skolotājiem, skolotāja palīgiem, tehniskā personāla. Izstrādāts sadarbības modelis, kurš, manuprāt veicinās iestādes „X” pilnveidošanu.
- Kopumā intervētie vecāki apmierināti ar savu līdzdalības pieredzi. Ieviestās inovācijas stimulē efektīvu iestādes pārvaldīšanu, paaugstina skolotāju profesionālo līmeni, ietekmē bērnu izglītības kvalitāti.
- Ir gūta teorētiskā un praktiskā pieredze saskarsmes veidošanās starp vecākiem un vadītāju.
- Maģistra darba rezultāti apstiprina pasaules pedagogu atzinumus par izglītības iestādes un vecāku sadarbības nozīmīgumu. Pārdomāti un mērķtiecīgi organizēts darbs ar vecākiem sekmē bērna vispusīgu attīstību.
- Pētījuma rezultāti rāda, ka vecāki ir apmierināti ar iestādes darbu, atvērti aktīvai sadarbībai ar iestādes darbiniekiem. Tas nozīmē, ka iesākto darbu jāturpina, iesaistot vairāk vecākus un izmantojot inovācijas.
- Maģistra darba sākumā izvirzītais mērķis un uzdevumi ir sasniegti, tādējādi apliecinot, ka vadītāja un vecāku sadarbības process pirmsskolas izglītības iestādē ir būtisks, lai iestādes darbs pilnveidotos un kļūtu vecāku vēlmēm un interesēm atbilstošs.

Izmantotā literatūra

- Akopova, Ž.**, *Skolotāju komandas mācīšanās pašorganizācija*. Rīga: RaKa, 2007. 95 lpp.
- Andža, G.**, *Skolas vadības loma skolas un ģimenes sadarbības veicināšanā*. Rīga: RaKa, 2006. 72 lpp.
- Ancāne, G.**, *Bērna emocionāla attīstība ģimenē*. Doctus, 2002./4 maijs 41.-43. Lpp.
- Baldiņš, A., Raževa, A.**, *Skolas un ģimenes sadarbība*. Rīga: Petergailis, 2001. 81 lpp.
- Batņa, V.**, *Sadarbība bērna attīstībai*. Žurnāls Skolotājs, 2007., Nr.4, 57-62. lpp.
- Caune, J., Dzedons, A., Petersons, L.**, *Stratēģiskā vadīšana*. Rīga: Kamene, 2000. 232 lpp.
- Celma, D.**, *Vadītājs un vadīšana izglītībā*. Rīga: RaKa, 2006. 217 lpp.
- Dzene, I.**, *Vadītājs- tā ir atbildība*. Žurnāls Pirmsskolas izglītība, 2008./rudens 4.-7. Lpp.
- Dzinteres, D.red.**, *Bērns kā individualitāte PII*. Rīga: izglītības soļi, 2002. 173 lpp.
- Forands, I.**, *Stratēģija. Kvalitāte*. Rīga: Elpa-2, 2000. 12.-94. Lpp.
- Gaile, I.**, *Pedagoģiskā analīze skolu praksē*. Rīga: Mācību grāmata, 2000. 183 lpp.
- Freiberģa, I.**, *Pirmsskolas izglītība: problēmas un to iespējamie risinājumi*. Žurnāls Pirmsskolas izglītība, 2005. Nr.1, 231 lpp.
- Geske, A., Grīnfelds, A.**, *Izglītības pētniecība*. Rīga: LU Akademiskais apgāds, 2006. 261 lpp.
- Helers, R.**, *Vadībzinības rokasgrāmata*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2004. 255 lpp.
- Jurgena, I.**, *Vispārīgā pedagoģija*. Rīga: Izglītības soļi, 2002. 43.-57. Lpp.
- Kaņepējas, R. red.**, *Es gribu iet skolā*. Rīga: Puse Plus, 2003. 191 lpp.
- Korule, I.**, *Pirmsskolas izglītības skolotāja kompetence teorijā un praksē*. Žurnāls Pirmsskolas izglītība, 2004. Nr.2, 14.-19. lpp.
- Kļaviņa, I.**, *Ģimenes pedagoģiskā potenciāla izpēte*. Žurnāls Skolotājs, 2002., 5 (35) 86. - 88.lpp.
- Kurčiņa, M., Magdeļonoka, I.**, *Mūsdienu skolas vadība*. Rīga: RaKa, 2001. 223 lpp.
- Ķempe, A.**, *Pedagoģiskā sadarbība ar vecākiem pirmsskolas izglītības iestādē*. Žurnāls Skolotājs, 2003./5 (41) 57.-55. lpp.
- Lieģeniece, D.**, *Kopveseluma pieeja audzināšanā (5-7 gadu vecumā)*. Rīga: RaKa, 1999. 262 lpp.
- Liepiņa, I.**, *Pirmsskolas kolektīvs – kā ģimene*. Žurnāls Pirmsskolas izglītība, 2008./1, 9.-11. lpp.
- Likona, T.**, *Bērna audzināšana*. Rīga: Avots, 2000. 524 lpp.
- Mateusa, L.**, *Bērns ģimenē, skolā, starp draugiem*. Žurnāls psiholoģija ģimenei un skolai, 2005. Novembris/decembris 28.-33. lpp.

- Melkina, Z.,** *Pirmsskolas izglītības iestāde: vecāku ērtībai vai bērna izglītībai?* Mārupes vēstis, 2006. Nr. 5, 3.-7. lpp.
- Montesori, M.,** *Ievads Montesori pedagogijā. Bērns mēs tev palīdzēsim.* Rīga: Izglītība, 1995. 325 lpp.
- Pagraba, E.,** *Klases audzinātājam darbā ar vecākiem, bērniem un sevi pašu.* Rīga: Pētergailis, 2006. 63 lpp.
- Pagraba, E.,** *Ģimenes vērtības un greizie ceļi.* Žurnāls Skolotājs, 2005. Nr.4, 73.-77.lpp.
- Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca.* Beļeckis, I., Blūma, D., Koķe, T., Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. 248 lpp.
- Pikeringa, P.,** *Personāla vadība.* Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2002. 125 lpp.
- Pirmsskolas izglītības programma.* Rīga: Izglītības soļi, 1998.
- Prets, D.,** *Pedagoga rokasgrāmata. Izglītības programmu pilnveide.* Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. 383 lpp.
- Plaviniece, M., Škuškoviča, D.,** *Sociālā pedagogija pedagogiem.* Rīga: RaKa, 2002. 200 lpp.
- Psiholoģijas vārdnīca.* Rīga: Mācību grāmata, 1999. 157 lpp.
- Reņģe, V.,** *Organizācijas psiholoģija.* Rīga: Kamene, 2002. 128 lpp.
- Romenkova, V.,** *Bērns ģimenē un sabiedrībā.* Rīga: Rīgas Skolēnu pils, 2008. 76 lpp.
- Rudņicka, Z., Ukstiņa, R., Dzelme, A.,** *Ģimeņu izglītība sociālajā pedagogijā.* Rīga: RaKa, 2002. 145 lpp.
- Strautniece, V.,** *Sociāli emocionālais klimats pirmsskolas iestādē.* Žurnāls Pirmsskolas izglītība, 2005./1, 10.-11. lpp.
- Šmite, A.,** *Pirmsskolas izglītība pārmaiņu procesos.* Žurnāls Skolotājs, 2008./4, 68.-71. lpp.
- Šmite, A.,** *Izglītības iestādes vadība. 4. Daļa Vadītājs izglītības sistēmā.* Rīga: RaKa, 2006. 295 lpp.
- Šmite, A.,** *Izglītības iestādes vadība. 1. Daļa.* Rīga: RaKa, 2004. 256 lpp.
- Špona, A.,** *Audzināšanas process teorijā un praksē.* Rīga: RaKa, 2004. 190 lpp.
- Vasiļevska, S.,** *Metodiskā darba vadības procesa īpatnības pirmsskolas izglītības iestādē.* Žurnāls Pirmsskolas izglītība, 2007./ziema, 2.-4. lpp.
- Vasiļevska, S.,** *Pirmsskolas izglītības iestādes attīstības iespējas.* Žurnāls Pirmsskolas izglītība, 2008./pavasaris, 4.-7. Lpp.
- Veics, V.,** *Uzvedības un saskarsmes kultūra.* Rīga: Junona, 1996. 463 lpp.
- Volkova, T., Vērdiņa, G., Pildavs, J.,** *Organizācijas un to vadīšana pārmaiņu apstākļos.* Rīga: Rasa ABC, 2001. 112 lpp.

- Coleman, M., & Churchill, S.,** *Challenges to family involvement.* Childhood Education, 1997. 173 (3), 144.-148.p.
- Epstein, B.E., Bishop, D.S., Baldwin, L.M.,** *McMaster Model of Family Functioning.* London: The Guilford Press. 1982. 115.-141.p.
- Daft, R.,** *Management.* Dryden Press, Harcourt College Publishers. 2000. 77.-110.p.
- Sheldon, S.B.,** *Parents' social networks and beliefs as predictors of parent involvement.* The Elementary School Journal, 2002. 102 (4), 301.- 316.p.
- Middlewood, D.(ed.), Lumby, J.(ed.),** *Strategic Management in School and Colleges.* London:PCP Ltd, 1998. 210 p.
- Henderson A.T., Karen L. Mapp, Vivian R. Johnson, un Dons Davies,** *Ceļvedis Ģimenes skolu partnerības. Beyond Bake Sale: Essential .*NY: New Press, 2007. 104.-105. p.
- Hoover-Dempsey, K., Sandler, H.,** *Why do parents become involved in their children's Education.* Review of Educational Research, 67(1) 1997, 3-42
- Fullan, M.,** *Leading in a culture of change.* San- Francisco: Jossey-Bass, 2001.
http://www.ed.gov/pubs/Ed_reform_Studies/SysReforms/fullan_1.html.(16.11.2009)
- Schulting, A.,** *Harvard Family Research Project.* 2009. www.hfrp.org/family-involvement/publications-resources/kidergarten-home-visit-project (14.12.2009)
- Алманн, С., Луури, Ю., Мяндр, М., Рейнал, Л.,** *О сотрудничестве семьи и детского учреждения: планирование, организация и оценка.* Таллин: Кирьястус Ило, 2001. 19 стр.
Izglītības attīstības pamatnostādnes 2007.- 2013. gadam. Pieejams internetā:
<http://www.izm.gov.lv/normatīvie-akti/planosana> (9.05.2009)
- Пētījums „Vecāku līdzdalība izglītības jautājumu lemjšanā”** www.lva-vedi.lv(12.12.2009)
[http://www.hfrp.org/family-involvement/fine-family-involvement-network-of-educators/fine-newsletter-archive/\(year\)/2009](http://www.hfrp.org/family-involvement/fine-family-involvement-network-of-educators/fine-newsletter-archive/(year)/2009) (14.12.2009)

Pielikumi

Pielikums Nr.1

Anketa vecākiem

Cienījamie vecāki! Es, Zinaida Marcinkeviča, esmu Latvijas Universitātes maģistratūras studente. Mans maģistra darba mērķis ir pētīt un izvērtēt pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja sadarbību ar vecākiem. Lai pilnveidotu pirmsskolas iestādes darbu, padziļinātu saikni ar vecākiem, ļoti svarīgas ir tieši Jūsu domas par katru jautājumu.

Šajā anketā nav pareizu vai nepareizu atbilžu, tās visas ļaus izprast Jūsu domas par mūsu iestādi. Visa iegūtā informācija ir anonīma un tiks izmantota tikai apkopotā veidā.

Lūdzu atbildēt uz jautājumiem (pasvītrojot vai atzīmējot ar krustiņu pieņemamo atbildi).

1. Kāda ir Jūsu izglītība?

- ❖ Augstākā izglītība;
- ❖ Nepabeigta augstākā izglītība;
- ❖ Profesionālā izglītība (arodskola, tehnikums);
- ❖ Vidusskola;
- ❖ Pamatskolas izglītība;
- ❖ Cits variants.....

2. Cik ilgi Jūsu bērns apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi:

- ❖ Iestāde tiek apmeklēta pirmo gadu;
- ❖ 2 gadus;
- ❖ 3 gadus;
- ❖ 4 gadus;
- ❖ Vairāk kā 5 gadus.

3. Kādas ir Jūsu domas par mūsu pirmsskolas iestādi?

- ❖ Tai ir autoritāte;
- ❖ Drīzāk labas nekā sliktas;
- ❖ Par pirmsskolas iestādi maz runājam;
- ❖ Grūti atbildēt;
- ❖ Cita atbilde.....
-

4. No kā saņemat informāciju par pirmsskolas izglītības iestādi?

- ❖ No bērna;
- ❖ No uzskatāmās informācijas;
- ❖ No pirmsskolas skolotājam;
- ❖ No iestādes vadītājas;
- ❖ Cits variants.....
-

5. Vai Jūs vēlētos iegūt papildus informāciju, par Jūsu bērna pedagoģisko un psiholoģisko attīstību?

- ❖ Vēlos;
- ❖ Nē, man pietiek informācijas;
- ❖ Mani tas neinteresē;
- ❖ Cits variants.....

6. Ko Jūs domājat par fotogrāfiju un video izmantošanu:

- ❖ Nedrīkst izmantot iestādes darbā;
- ❖ Tas palīdz vairāk uzzināt par bērna dzīvi iestādē;
- ❖ Tas palīdz bērna audzināšanā;
- ❖ Cits variants.....

7. Lūdzu novērtējat pirmsskolas izglītības iestādes vadītājas darbu ar vecākiem!

Apgalvojumi	Pilnīgi piekrītu	Piekrītu	Nezinu	Nepiekrītu	Pilnīgi nepiekrītu
1. Darbs ar vecākiem ir veiksmīgi un tālredzīgi organizēts					
2. Darbs ir vairāk teorētiski organizēts					

8. Cik bieži Jūs tiekaties ar iestādes vadītāju:

- ❖ Tiekos, lai piedāvātu savu palīdzību iestādes darba pilnveidošanai;
- ❖ Tiekos tad, ja ir radies konflikts grupa ar skolotājiem;
- ❖ Tiekos vecāku sapulcēs, kas notiek iestādē;
- ❖ Tiekos pasākumos, kas notiek iestādē;
- ❖ Cits variants.....

10. Ko vecāki, jūsuprāt, iegūst sadarbojoties ar pirmsskolas iestādes vadītāju?

Apgalvojumi	Pilnīgi piekrītu	Piekrītu	Nezinu	Nepiekrītu	Pilnīgi nepiekrītu
1. Patieso informāciju par iestādes darbību					
2. Vecāki aktīvi pauž savas vēlmes un tās tiek ņemtas vērā organizējot tālāko iestādes darbību					
3. Vecāki var aktīvi piedalīties dažādās aktivitātēs kopā ar bērnu					
4. Vecāki neko neiegūst					

11. Cik bieži Jūs būtu ar mieru atnākt uz izglītības iestādi vai grupas vecāku sapulcēm?

- ❖ Reizi mēnesī;
- ❖ Reizi divos mēnešos;
- ❖ Reizi pusgadā;
- ❖ Reizi gadā;
- ❖ Neuzskatu par vajadzīgu?

12. Kādas iestādes un vecāku sadarbības formas Jūs interesētu?

- ❖ Vecāku sapulce;
- ❖ Tematiskais vakars kopā ar bērniem;
- ❖ Individuālās sarunas;
- ❖ „Atvērto durvju” dienas;
- ❖ Vēstuļu rakstīšana;
- ❖ Cits variants.....

13. Kādu palīdzību Jūs varētu sniegt iestādei?

.....

Paldies par uzticību! Ar cieņu, Zinaida

Pielikums Nr.2

Cienījamie skolotāji!

Šī ir anonīma aptauja, kuras mērķis ir noskaidrot pirmsskolas iestādes un ģimenes sadarbību un tās nākotnes iespējas. Rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā, lai izvērtētu sadarbību un to pilnveidotu.

1. Kāda ir jūsu darba pieredze?

- Līdz 5 gadiem;
- No 5 līdz 10 gadiem;
- Vairāk nekā 10 gadi.

2. Kādas iestādes un ģimenes sadarbības formas Jūsu grupas vecāki labāk atbalsta?

- Individuālās sarunas;
- Grupas vecāku sapulces;
- Tematiskais vakars kopā ar bērniem;
- Atvērto durvju dienas;
- Rakstiska vai telefoniska sazināšanās;
- Cits variants _____

3. Kā Jūs vērtējat atbalstu, ko jums sniedz iestādes vadība sadarbībā ar ģimeni?

- Ļoti labi;
- Labi;
- Apmierinoši;
- Nepietiekami.

4. Kādu atbalstu Jūs esat sniedzis savas grupas bērnu vecākiem:

5 izcili	4 teicami	3 labi	2 apmierinoši	1 slikti
----------	-----------	--------	---------------	----------

1. Kā Jūs vērtējat formu daudzveidību sadarbībā ar vecākiem?

5	4	3	2	1

2. Kā Jūs vērtējat vecāku informēšanas veidus?

5	4	3	2	1

3. Kā Jūsaprāt informācija sasniedz vecākus?

5	4	3	2	1

4. Kā Jūs vērtējat savstarpējās komunikācijas spējas?

5	4	3	2	1

5. Kā Jūs novērtētu rīta tikšanās ar savas grupas vecākiem?

5	4	3	2	1

6. Kā Jūs novērtētu vakarā tikšanas ar vecākiem, kad tie atnāk bērniem pakal?

5	4	3	2	1

7. Vai ņemiet vērā vecāku uzskatus?

5	4	3	2	1

8. Kā praksē izdodas ņemt vērā vecāku individuālas vēlmes?

5	4	3	2	1

9. Kā Jūs vērtējat vecāku vēlmes sadarbību jautājumos?

5	4	3	2	1

Paldies par atsaucību

Pielikums Nr. 3.

Iestādes sadarbības ar vecākiem plāns

		Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Janv.	Febr.	Marts	Apr.	Maijs
KULTŪRAS PASĀKUMI	Miķeļdiena	X								
	Mārtiņdiena			X						
	Ziemassvētki				X					
	Pirkstiņu teātris „Lapsa un zaķis”(pašd.)					X				
	Apmeklēt koncertus un teātrus skolā un iestādē		X	X	X	X	X	X	X	X
	Metēņi						X			
	Lieldienas								X	
	Mātes diena(grupai)									X
	Izlaidums									X
	Ģimenes svētki (visai iestādei)+ sporta svētki									X
	Iestādes vārda diena ”Mārīte”							X		
	Ekskursijas		X							X
ATVĒRTO durvju dienas	Piedalīšanās nodarbībās Individuālās sarunas ar skolotājiem Sarunas ar bērniem	Katra mēneša pēdējā ceturtdiena								
ĢIMEŅU SAIETS „Roku rokā”	Pilnveidot sadarbību ar vecākiem. Rotaļspēles – nodarbības latviešu vārdu krājuma paplašināšanai bērniem un vecākiem	2 reizes mēnesī								
IKDIENAS DARBS	Grupas vecāku sapulce	X			X					X
	Iestādes vecāku sapulce		X							X
	Vecāku padomes saiets	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Aptaujas vecākiem, skolotājiem	X								X
	Materiālās bāzes pilnveidošana, iesaistot vecākus		X	X	X	X	X	X	X	X
	Izstādes (ziedu, rudens fantāzijas, sveču)	X					X			X
	Talkas iestādes labiekārtošanai		X						X	
	Iestādes avīžu izdošana	X							X	

Pielikums Nr. 4

att.1

att.2

Pielikums Nr.5**Vadītāja pašvērtējums**

Jautājums	izcili	teicami	labi	apmierinoši	slikti
Jūsu kopīgs viedoklis par noteiktu darba periodu					
Kādus panākumus izdevās sasniegt sadarbībā ar vecākiem					
Panākumi pamat darbībā					
Kā Jūs atbalstāt iestādes personālu					
Patstāvīgi formulēts jautājums					
Patstāvīgi formulēts jautājums					
Patstāvīgi formulēts jautājums					

Dokumentārā lapa

Maģistra darbs „Pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja un vecāku sadarbība izglītības iestādes darba pilnveidošanā” izstrādāts LU Pedagoģijas un Psiholoģijas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Zinaida Marcinkeviča

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: Dr.sc.administr. Imants Gorbāns

Recenzents:

Darbs iesniegts Izglītības vadības nodaļā 13.01.2010.

Metodiķe:

Darbs aizstāvēts maģistra gala pārbaudījuma komisijas sēdē

29. 01 2010. Prot. Nr. , vērtējums

Komisijas sekretāre: lektore Rita Kiseļova

